

דברי הכנסת

הישיבה השישים של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, י"ב בשבט התשנ"ג (3 בפברואר 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:01

תוכן העניינים

הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג–1993	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
שאלות בעל-פה	
סבב מינויים במשטרה	
הפסקת אכלוס של עולים חדשים בקרוונים	
השמדת יבול במושב מסילת-ציון	
סירוב שר התיירות להשקיע בצפון ים-המלח	
המלצת ועדת-ורדי לביטול הזיכיון של חברת החשמל	
השלכת רימון הלים על-ידי כוחות צה"ל לעבר צוות הטלויזיה הישראלית	
הצעה לסדר-היום	
פעילות ה"חמאס"	
הצעה לסדר-היום	
פתרונות בנושא המגורשים	
הצעות לסדר-היום	
החלטת הממשלה בנושא המגורשים	
הצעה לסדר-היום	
מפגש חברת הכנסת דיין עם בכירי אש"ף בתוניס	
הצעה לסדר-היום	
איתור נהגים שיכורים	
הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון – מקרקעין שנרכשו שלא מעוסק), התשנ"ב–1992	
(הצעת חבר הכנסת א' פורז)	
הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – העברת כספים לרשויות מקומיות),	
התשנ"ג–1992	
(הצעת חבר הכנסת י' ביבי)	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעות לסדר-היום	
הקמת קזינו בישראל	
הצעה לסדר-היום	
התעללות מינית קשה ואחרת בילדים מצד בני משפחותיהם	
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – שלילת דמי אבטלה), התשנ"ג–1992	
(הצעת חבר הכנסת פ' בדש)	
הצעת חוק לתיקון פקודת אמנות השמן האנגלו-אירניות 1938 (ביטול סעיף 11),	
התשנ"ג–1992	
(הצעת חבר הכנסת ד' צוקר)	

הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג-1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, בוקר טוב. אני פותח בזאת את ישיבת הכנסת, יום רביעי, י"ב בשבט התשנ"ג, 3 בפברואר 1993.

אנחנו נפתח בהצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג-1993, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את החוק יושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להגיש כאן הבוקר לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג-1993, הצעת חוק של חבר הכנסת חגי מירום, שהוא במקרה גם אנוכי, יושב-ראש ועדת הכנסת, ועל-פי הסדר אני צריך להגיש הצעת חוק זו בשם הוועדה.

הצעת החוק נדונה בכנסת בקריאה ראשונה ביום י' בשבט התשנ"ג והועברה לוועדת הכנסת. ועדת הכנסת יושבה על הצעת החוק הזו, שקלה את הדברים, והיא מגישה אותם כאן היום ללא הסתייגויות.

עקרונות הצעת החוק קובעים כמה חידושים בתחום רציפות הדיון. החידוש הראשון והעיקרי הוא, שתהא רציפות דיון בהסכמת המציע, שלא יהיה מצב שתחול פה בכנסת רציפות של דיון בהצעת חוק מכנסת קודמת כאשר המציע אינו חבר כנסת כלל, או כאשר המציע הוא חבר כנסת אבל אין רצונו בכך שהצעת החוק תמשיך ותחוקק, או כאשר המציע היה בעבר חבר כנסת והיום הוא שר בממשלה, הוא מחויב לאחריות המיניסטרילית הכוללת הממשלתית, והנה פתאום, בניגוד לרצונו, ימשיכו לדון בהצעת חוק שהוא הגיש אותה, נניח, כאופוזיציונר בעבר. על כן, המחשבה היא שהחלת הרציפות על הצעת חוק טעונה הסכמת המציע, על מנת שיהיה הליך נכון, נכון ומסודר, ושהקרדיט, כמו גם ההסכמות, יהיו על מי שמציע.

דבר שני שאנחנו מציעים כאן הוא, שכאשר הצעת חוק מוגשת כאן, על שולחן הכנסת, לרציפות, נצביע על כך; לא ננהל דיון, אבל נרים את ידינו אם אנחנו רוצים או איננו רוצים בכך שתהיה רציפות. אנחנו חושבים שמעשה החקיקה ראוי שייעשה בהרמת יד, ולא בהיסח הדעת או מפני שכבר חלפו שבועיים ואיש לא ראה שהדבר הזה בא על פתרונו.

דבר נוסף, אנחנו נותנים לממשלה מעמד חדש, הדומה למעמדה של סיעה, לבוא ולהתנגד להצעת חוק. ואנחנו חושבים שזה נכון בריסונים ובאיזונים שבין הממשלה לבין הכנסת, שהממשלה תוכל

להביע את דעתה בעניין הזה לחיוב או לשלילה; לא בטוח שהכנסת תקבל את דעתה, אבל שיהיה לה מעמד כדי להביע את דעתה.

חברי הכנסת, אלה הם החידושים. ועדת הכנסת התאחדה סביבם. גם הבית הזה, ללא הבדל סיעות ומוצא פוליטי, הסכים לדברים האלה בקריאה הראשונה. אני פונה ומבקש מחברי הכנסת לאפשר הצבעה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

עמנואל זיסמן (העבודה):

זיקה פוליטית.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

זיקה פוליטית. תודה רבה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש לי הצעה קצרה לסדר בקשר לחוק הזה.

היו"ר ש' וייס:

זה לא מקובל.

דוד מגן (הליכוד):

אם אני אנמק, זה קשור. משפט אחד.

היו"ר ש' וייס:

אני נותן לך משפט אחד.

דוד מגן (הליכוד):

הצעת החוק הזאת נדונה בקריאה ראשונה רק לפני יומיים, ובטרם היה סיפק בידי חברי הכנסת שאינם חברי ועדת החוקה, חוק ומשפט או חברי ועדת הכנסת להגיש הסתייגות, הצעה זאת כבר מונחת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. אני, למשל, חושב לתקן תיקון קל, ולא היה לי זמן להגיש את ההסתייגות. חבל שהחוק הזה יאושר, הוא חוק טוב, ובעוד שבועיים, בטרם יבשה הדיו, כבר נגיש הצעת תיקון.

התיקון אינו מהותי. מדובר בקריאה טרומית. כל הצעת חוק, גם של חברי כנסת, שעברה בקריאה מוקדמת, אפשר יהיה להחיל עליה, אם הוועדה מסכימה, את דין הרציפות.

היו"ר ש' וייס:

מה דעתך, חבר הכנסת חגי מירום, על ההערה?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

ראשית, הצעות חוק רבות מאוד נחקקות פה לאחר יום או יומיים, ואני מודאג מאוד מתהליך שיאכופ עלינו עצירת התהליך בגלל טענה שאנחנו אצים-רצים. חבר הכנסת דוד מגן יכול היה להשתתף בדיון, יכול היה להגיש את הסתייגותו.

אשר להסתייגות עצמה, אינני בטוח שהבנתי את פרטיה, אך אינני רואה מניעה שתגיש את הסתייגותך בצורה מסודרת.

היו"ר ש' וייס:

בואו נפתור את העניין. אני באמת לא רוצה ליצור תקדים, אבל היתה בעיה. אני מציע שבנסיבות שנוצרו, חבר הכנסת מגן יגיש בדחיפות הצעת תיקון לחוק החדש הזה, ואני משוכנע שאם חבר הכנסת חגי מירום, כראש ועדה, ישתכנע שהיא צודקת ונכונה, יחד עם הוועדה הוא יעשה את זה באותה מהירות.

חברי הכנסת, בואו נעבור להצבעה על הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג–1993, כפי שהובאה לפנינו על-ידי יושב-ראש ועדת הכנסת, בקריאה שנייה. אין הסתייגויות לסעיפים בהצעת החוק.

בעד סעיפים 7-1 – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 7-1 נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

17 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני מודיע בזאת שההצעה אושרה בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית של הצעת חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג–1993. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד החוק – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג–1993, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

17 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני מודיע בזאת שהצעת החוק אושרה והפכה חוק. תודה רבה ליזמים ולמצביעים.

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. שר המשטרה ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 105 של חבר הכנסת אליעזר זנדברג, בנושא: סבב מינויים במשטרה. חבר הכנסת זנדברג, בבקשה.

סבב מינויים במשטרה

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר המשטרה, חברי הכנסת, לאחרונה הושלם סבב מינויים במשטרת ישראל. בין היתר, קודמו בדרגה תת-ניצב מאיר גלבוע וניצב-משנה יעקב גרוסמן; שניהם חוקרים שליוו את חקירת פרשת השר דרעי מראשיתה. הקצינים יועברו לתפקידים אחרים ולא יעסקו בהמשך החקירה בתפקידם החדש.

ביום ראשון הכריז השר דרעי, כי בכוונתו למסור עדות בפני חוקרי משטרת ישראל.

ברצוני לשאול:

1. לנוכח הכרזת השר דרעי, האם תעוכב העברתם של תת-ניצב גלבוע וניצב-משנה גרוסמן מחקירת פרשת דרעי?

2. האם תגרום מסירת עדותו של השר דרעי להארכת משך החקירה?

3. האם יחולו שינויים בצוות הבכיר החוקר את פרשת דרעי?

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשטרה, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להשיב על השאילתא בעל-פה של חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

1. תת-ניצב גרוסמן – לא ניצב-משנה אלא תת-ניצב גרוסמן – וניצב-משנה גלבוע ימשיכו לטפל בחקירת השר דרעי.

עם העלאתם בדרגה הודעתי, כי כל עוד לא הסתיימה החקירה הם ימשיכו למלא את תפקידם, והעברתם לתפקיד החדש תבוצע לאחר סיום החקירה.

2. סביר שהחקירה תחייב צעדי חקירה נוספים, וכתוצאה מכך יוארך משך הטיפול של המשטרה ושל הפרקליטות.

3. התשובה היא: לא. התשובה הזאת, אדוני היושב-ראש, ניתנה על דעת מפכ"ל המשטרה. בנושא הזה רציתי לקבל אותה כתובה גם על דעת המפכ"ל, וכמובן בהתייעצות עם הפרקליטות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת זנדברג. אחריו, במסגרת דקה – חבר הכנסת רון נחמן, ואחריו, גם במסגרת דקה – חבר הכנסת רענן כהן.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני השר, ההחלטה להעביר או לקדם בדרגה את חוקרי פרשת דרעי התקבלה זמן רב לפני שהחליט או הודיע השר על כוונתו לבוא ולמסור עדות וגרסה כלשהי במשטרה.

אני סבור שהחקירה לא מסתיימת בשלב שבו מועברים ממצאים לפרקליטות. בתיק מסובך כל כך ומורכב כל כך, שיש בו עשרות רבות של עדויות, ממצאים ופריטים שונים, יש חשיבות רבה ביותר לכך שהחוקרים ילוו את תיק החקירה גם בשלבים שבהם מתנהל המשפט.

אשר על כן סבור אני, שאם באמת לאחר תום חקירת השר דרעי ישוחררו אותם חוקרים מהתפקיד ויובאו במקומם אחרים שימלאו את תפקידם לצורך אותה תקופה, שבה הפרקליטות והמשטרה משתפות פעולה לא אחת במהלך ניהול המשפט, יהיה בכך משום עיכוב נוסף ומיותר במהלך המשפט כולו, ואפילו נזק, לפחות לגרסת התביעה ולדרך שבה היא מבקשת להוכיח דברים, אם תגיע לכלל הגשת כתב אישום.

אני מבקש לצטט דברים שנכתבו בעיתון "דבר" ביום שני, 1 בפברואר, בכתבה של העיתונאים צימוקי ולוי. נאמר שם: ראש הממשלה יצחק רבין יודע זה זמן רב שדרעי התלבט אם להפר את זכות השתיקה, והוא זה שדחף אותו לנקוט צעד זה תוך הבטחה שינהגו כלפיו בהגינות. בימים האחרונים הוכנס גם היועץ המשפטי לממשלה בסוד העניין.

אני מבקש לשאול: האם ניתנה הבטחה כלשהי לשר דרעי, מצד ראש הממשלה או הממשלה או שר אחר, בעניין חקירתו?

לאור הדברים שנכתבו, בהנחה שהם נכונים – האם המשטרה נוהגת כלפי מי מהנחקרים שלא בהגינות עד כדי כך שיש צורך להבטיח חקירה הוגנת לנחקר כלשהו?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת זנדברג. חבר הכנסת רון נחמן, דקה ואם אפשר פחות. אחר כך – חבר הכנסת רענן כהן.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, הואיל והשאלתא נגעה בסבב המינויים שערכת במשטרה, אני מברך אותך על סבב המינויים.

הייתי רוצה, אדוני השר, שבאותה הזדמנות תיבחן במסגרת המשטרה שאלת הארגון מחדש של המחוזות והמרחבים. אמחיש למה כוונתי. מחוז הצפון, תחום האחריות שלו חל על חלק מהשומרון. שאלתי: מדוע במסגרת מחוז המרכז לא תהיה פריסה לרוחב, שתחתוך את אזורי יהודה ושומרון ותאפשר טיפול יעיל יותר עם זיקה נכונה מבחינה מקצועית? אנחנו הולכים היום לבטל את החלוקה הקיימת ולקבוע חלוקה אחרת לזמני חירום וטיפול בנושא העורף. גם המשטרה היא חלק מהנושא הזה של העורף. הייתי מבקש שהתכנון שלכם, של משטרת ישראל, לגבי המחוזות והמרחבים, כשמדובר במרכז ובצפון, יביא בחשבון, בהתאמה, אותם אזורים המקבילים לפי קווי רוחב גם ביהודה ובשומרון.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. זו לא בדיוק שאלתא, זו משאלתא. זו משאלה. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

תודה לאדוני היושב-ראש. אדוני השר, חברי הכנסת, מפרשת דרעי לפרשת סגן השר פנחסי. היום הופיעה בעיתונים ידיעה, שעומדים לבקש הסרת חסינות של סגן השר פנחסי והעמדתו לדין.

האם ידוע לשר נגד כמה אישי ציבור מתנהלת חקירה? האם יש בתוכם כאלה שיוגש נגדם כתב אישום? בגלל הרגישות של הנושא הזה אולי יש מקום לכך, שכאשר מדובר על חקירת אנשי ציבור, זה יבוא לדיון מיוחד בפני השר, כדי לשמור שאינפורמציה שמופצת בעיתונות תהיה זהירה יותר.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, אתה עצמך הבנת שבשאלות על השאליתא הזאת יש הרחבות ניכרות. בתשובתך אתה יכול לענות רק על השאליתא, או על מה שתמצא. כל זה בשתי דקות. תודה. בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

בכל מקרה, אני מתכוון להשיב בתכלית הקיצור.

לחבר הכנסת זנדברג – עניין של העברת קצינים מתפקיד, כאשר הם נדרשים ללוות תיק שהם טיפלו בו, הוא רגיל במשטרה שיש בה 20,000 שוטרים. השאלה היתה, האם לעכב את העלאתם בדרגה של שני הקצינים. החלטתי להעלות אותם בדרגה, כי הגיע להם, ולהבטיח שהם ילוו את החקירה ויקבלו את תפקידים החדש רק לאחר שהחקירה תסתיים. אילו היה העיכוב בהעלאה בדרגה כרוך בהצעה שלך, המשמעות היתה הענשה של שני קצינים מוכשרים. לא היתה לזה סיבה.

בכל מקרה, כל שוטר וכל קצין שחקר בתיק עומד לרשות הפרקליטות גם אם הוא משנה את תפקידו. המשטרה היא עניין חי. מה שאתה מציע זה הקפאת קידומם של קצינים והענשתם על לא עוול בכפם. לכך לא היה מקום.

העניין הוא פשוט וחד-משמעי. כל הסיפורים האלה מסביב לא רק שאין להם בסיס, אין להם רגליים. הובטח שהם ימשיכו בחקירה. הובטח העניין שהם ילוו את הפרקליטות ככל שיידרש, כמו בכל תיק. יש לנו בערך 60,000 תיקים פליליים שנפתחים מדי שנה בשנה.

האם ניתנה הבטחה לשר דרעי? התשובה היא חד-משמעית לא, במה שנוגע לי כשר המשטרה; חד-משמעית.

המשטרה מנהלת חקירה הוגנת כלפי כל אחד, בלי יוצא מן הכלל. זאת אני תובע ממנה, אנחנו כולנו תובעים ממנה, ואני משוכנע שהמשטרה אכן מבצעת את חקירותיה בצורה הוגנת. כאשר יש מקרה חריג, העניין הזה מטופל במערכות – משרד המשפטים, מבקר המשטרה וכל המערכות האלה.

חבר הכנסת רון נחמן, אני מודה על הברכות. אשר לארגון מחדש של המחוזות – כל השאלה של משטרת האוטונומיה נמצאת על סדר-היום. זו שאלה מאוד סבוכה, מאוד מורכבת, מאוד רצינית. כשנגיע לסיכומים בשאלות האלה, אין ספק שאז יהיה צורך בהתארגנות שתענה על המצב. זה יובא בוודאי לפורומים, לרבות ועדות הכנסת.

לחבר הכנסת רענן כהן – לא יעלה על הדעת שאני אבוא כאן ואגיד אילו חקירות מתנהלות נגד אישים, אנשי ציבור או אחרים. אני חושב שבעניין הזה הדיון יישאר כפי שהוא, ואני שומר עליו מכל משמר.

אני מבקש להודיע כאן – והודעתי על כך גם ליושב-ראש הכנסת – שחקירות המשטרה תתנהלנה מכאן ואילך, גם לגבי אישי ציבור, במתקני משטרה. היתה תופעה, שבעיני היא לא תקינה, שלא היה

בה שוויון בין האזרחים. אני לא חושב שהמשטרה צריכה לתת יחס מועדף ומיוחד לאנשי ציבור. לכן, חקירות המשטרה תתנהלנה במתקני משטרה בלבד.

מובן שבמקרים מיוחדים, אם ראש המוסד, במקרה של הכנסת זה יושב-ראש הכנסת – תהיה התחשבות לגבי המועד בלבד. המקום – בידי המשטרה. שמחתי לקבל גם את העידוד וההבנה של יושב-ראש הכנסת.

נשאלתי בעניין סגן השר פנחסי. אני לא הספקתי לקרוא את הידיעה בעיתון, ולכן אינני יודע. העיתון לא הגיע בגלל השלג. אני לא יכול להשיב על השאלה שנשאלתי.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, שר הבינוי והשיכון ישיב עכשיו על שאילתא בעל-פה מס' 101 של חבר הכנסת אורון, בנושא: הפסקת אכלוס של עולים חדשים בקרוונים. חבר הכנסת אורון, בבקשה.

הפסקת אכלוס של עולים חדשים בקרוונים

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, בשבוע האחרון הוחלט במשרד השיכון על מדיניות של הפסקת אכלוס של עולים חדשים בקרוונים ושל פתיחת מהלך פירוק של אתרי הקרוונים.

ברצוני לשאול:

1. בכמה אתרים ובכמה קרוונים מדובר?
2. האם אין מקום לבחון יוצאים-מן-הכלל ממדיניות גורפת זו, ומדוע?
3. אילו פתרונות מוצעים להמשך קליטת עולים חדשים בקיבוצים?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר הבינוי והשיכון, תשובתך.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אומנם אנחנו נמצאים בעיצומה של עבודת ועדה שהקמתי, שבה שותפים משרד הבינוי והשיכון ומשרד הקליטה, שאמורה בסוף החודש להגיש לי מסקנות והצעות על-פי קריטריונים שקבעתי, ולפיהם הוועדה הזאת תשיב כיצד ואיך נוכל להביא במהלך רב-שנתי לפירוקם של כל מחנות הקרוונים. לא פעם אחת ולא פעמיים הודעתי, גם מעל בימת הכנסת, שאני רואה בנושא הקרוונים בעיה קשה ומורכבת, וברצוני להביא לכך שמחנות רבים ככל האפשר יפורקו מהר ככל האפשר.

במסגרת זאת הנחיתי את משרד הבינוי והשיכון, שלא לאפשר עוד אכלוס של עולים בקרוונים, עד כמה שרק ניתן, ותיכף אציין יוצאים-מן-הכלל. צריך להתמודד עם בעיית דורשי הדיור עם מלאי הדירות הגדול שיש לנו, ויש לנו מלאי דירות, וכך אני אעשה, כמובן.

לגבי היוצאים-מן-הכלל, בעניין הקיבוצים, כפי שידוע לך, משרד הבינוי והשיכון הציב קרוונים ומגורונים בכ-150 אתרים גדולים ובינוניים, ועוד עשרות מקבצים של 10-30 מבנים יבילים בקיבוצים, במושבים וביישובים הכפריים.

המשרד שלי אכן לא כלל בהחלטה על הפסקת האכלוס את המגורונים המוצבים במושבים ובקיבוצים, וכן את אכלוס עולי אתיופיה – משפחות ויחידים השוהים בבתי-מלון בירושלים. זאת אומרת, אם השאלה היתה, האם יש לי כוונה ללכת ולפרק מחנות וקרוונים בשלב הזה בקיבוצים ובמושבים? – התשובה היא: לא. האם אמנע המשך שיכון של אלה שרוצים ללכת לקיבוצים או למושבים באותם מקבצים שיש שם קרוונים ריקים? תשובתי היא: לא, נהפוך הוא. עולים חדשים שמעוניינים להיקלט בקיבוצים יכולים לעשות כן בעשרות המגורונים שבקיבוצים אשר טרם אוכלסו, ונתון זה ידוע גם לסוכנות וגם למשרד הקליטה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת חיים אורון, בבקשה. אחריו – במסגרת דקה – חבר הכנסת דוד מגן, ואחריו – חבר הכנסת יוסי כץ.

חיים אורון (מרצ):

אני רוצה לברך את השר על שתי החלטות. קודם כול, על ההחלטה הראשונה – לגבש בקצב מהיר מדיניות לפתרון בעיית הקרוונים כולם. אני רוצה לעסוק עכשיו, במסגרת הדקה העומדת לרשותי, בביקורת על הממשלה הקודמת בנושא הקרוונים. המגמה הזאת נראית לי נכונה. מובן שצריך לעשותה מתוך ניסיון למזער עד כמה שניתן את הנזקים, כי מדובר בנכסים שעלו מיליארדים, וטיפול לא נכון בהם יגרום לנזק גדול יותר.

בנושא הקיבוצים, אני שמח על תיקון הטעות שהיתה בהודעה שיצאה ממשרדך, והנושא נפתר. אני חושב שעל כך אתה ראוי לכל הברכות. אני חושב שמעבר לשאלת הקרוונים ראוי להעלות פעם נוספת, בפעם המי-יודע-כמה, את השאלה, שהקרוונים היום הם המסגרת היחידה לקליטת עולים בתנועה הקיבוצית. המקום היחיד שלא ניתן לקלוט בו עולה חדש, גם אם הוא כבר נמצא בקיבוץ שנתיים, במבנה שאינו קרוון – הוא בתנועה הקיבוצית. זו תקלה, זה עוול, או כל מושג אחר שתרצה להגדיר, שהדעת לא סובלת אותו. אתה נתון בתוך הנושא הזה, אני יודע. אי-אפשר למשוך עוד את הפתרון או את העדר הפתרון הזה, שאיננו מתמצה רק ב-1,040 יחידות דיור, שכבר שלוש שנים לא מצליחים לבנות אותן בקו העימות, אלא עוד באלפי פתרונות דיור, שמקפחים את התנועה הקיבוצית על לא עוול בכפה על רצונה לקלוט עולים חדשים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, מייד אאפשר לחבר הכנסת דוד מגן ולחבר הכנסת יוסי כץ לשאול שאלה נוספת.

אני מקבל כאן הרבה מאוד פתקים ופניות בקשר למנגנון ששמו שאילתא בעל-פה. ברשותכם, מכיוון שיש חברי כנסת שאומנם כבר לא חדשים, אבל לא מאומנים בזה, או שרים לשעבר שלא התאמנו בזה מהצד של השואל, הכללים הם פשוטים מאוד: א. צריך לצוד את עינו, או את עינה, של מזכיר הכנסת, או סגנית מזכיר הכנסת, או מי שישב כאן. זה בכל פרלמנט; ב. תמיד יש יתרון למי שאינו ממפלגתו של השואל; ג. יש יתרון למישהו שעוד לא שאל באותו יום כל סוג של שאילתא; ד. כל מיני שיקולים לפי התקנון, שאני אסביר אחר כך אם יהיה צורך. העיקרון הוא הזריזות.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

השלב ידוע, השלב שבו השר מתחיל להשיב. אלה הכללים. הוותיקים יודעים.

בבקשה, חבר הכנסת דוד מגן, במסגרת של דקה אחת; אם אפשר פחות – עוד יותר טוב. אחריו – חבר הכנסת יוסי כץ.

דוד מגן (הליכוד):

נכבדי השר, על הצורך בהקמת האתרים השונים של הקרוונים בימים שבהם כיהנה הממשלה הקודמת, במשך שנתיים בלבד, ובהם הגיעו למעלה מ-460,000 עולים, יהיה עוד ויכוח. היום, לצערנו הרב, העלייה למעשה נעצרה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה פתאום?

דוד מגן (הליכוד):

יש לכם רווחה תקציבית. מצד אחד, יש ביקוש עצום לקרוונים, למשל לתנועה הקיבוצית, למכללה ביהודה ושומרון, באריאל. יזמים – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

העלייה גדלה מאז הקמת הממשלה הזאת. מה פתאום נעצרה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, אין קריאות ביניים בשאלה נוספת. יש כללי משחק. אתה כבר ותיק ומנוסה.

דוד מגן (הליכוד):

אני מתפלא על קריאת הביניים.

היו"ר ש' וייס:

אל תשיב עליה, היא היתה בלתי חוקית.

דוד מגן (הליכוד):

יש עובדות. היתה עלייה בקנה מידה היסטורי, והיום היא נעצרה.

השאלה היא: על רקע הביקוש העצום שיש לקרוונים על-ידי תנועות מיישבות שונות – התנועה הקיבוצית, הגורמים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה ומקומות אחרים – מדוע לא להיענות לתביעות של דיירי הקרוונים לצאת מהקרוונים לדירות המוכנות? הממשלה בנתה עשרות אלפי דירות, שעומדות היום כפיל לבן. תיכנסנה משפחות לדירות הללו; תפנה את הקרוונים, תמכור אותם ותצא נשכר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מגן, גם שאלת וגם נתת תשובה. תסתפק רק בשאלה. את התשובות ייתן השר. חבר הכנסת יוסי כץ, בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני השר, כל מי שמטייל ומבקר בשכונות הקרוונים עד לכך, שהחורף הנוכחי התאכזר למאות ולאלפי משפחות שמתגוררות בתנאים קשים, ומסתבר שהקרוונים במצב רעוע ביותר ובלתי תקין.

שאלתי היא: האם דאג המשרד להטיל אחריות על יבואני הקרוונים, והאם הוא מימש את הערבות הבנקאית שניתנה על-ידם, אם ניתנה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

משה פלד (צומת):

אדוני היושב-ראש, גם אני מבקש לשאול שאלה.

היו"ר ש' וייס:

לא, חבר הכנסת משה פלד, יש רק שני שואלים. צריך להירשם, צריך להצביע.

משה פלד (צומת):

חצי דקה, בבקשה.

היו"ר ש' וייס:

אני לא יכול, יש שישה חברי כנסת שנרשמו לפניך. אני מצטער. אדוני השר, בבקשה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לחבר הכנסת אורון, אני מודה על המחמאות.

לגבי התנועה הקיבוצית, אתה יכול להוסיף גם את התנועה המושבית, זה לא סוד ששתי הקבוצות האלה היו באופן עקרוני מחוץ למפת משרד הבינוי והשיכון בעיקר בשנים האחרונות. צר לי לומר, שכאשר אני נכנסתי מצאתי יובש טוטלי, ובכלל זה גם בקווי העימות.

דירות נבנו בכל הארץ, והן בחלקן עומדות ריקות, ועם כל הרצון הטוב ביותר שלי – יצאנו במבצעי מכירה ובחלק גדול זה הולך לא רע, אבל יש מקומות, שיעמדו בהם כנראה אלפי יחידות דיור בלי שיהיה להן רוכש ודורש. לדוגמה, אופקים; אחד המקומות ששם אני מתמודד עם 2,000 יחידות דיור, ואחת הסיבות הגדולות ביותר – לא רק שאין ביקוש, גם אין עבודה. מצב התעסוקה שם בכי רע.

אמרתי ואני חוזר ואומר: אני מקווה שהתוכנית של 1,040 יחידות דיור תצא מהר מאוד אל הפועל. אני מקווה שהמסילה שנבחרה כדי שבכל אופן 1,040 היחידות האלה ייבנו תימצא אכן כשירה מספיק כדי שאחריה יבוא גל שני, ואני כבר הכרזתי על הדבר הזה של 2,000 יחידות דיור.

חבר הכנסת אורון, אני מתכוון – ואנחנו עומדים בעצם הימים האלה מול כל האוכלוסייה הכפרית – לרכז את כל הצרכים הדחופים ביותר באוכלוסייה המושבית בקווי העימות, וגם בקיבוצים, ולהביא את הדבר הזה כאחת מההצעות שלי לתקציב השנה הבאה. לא יעלה על הדעת, שבתקופה הזאת, אוכלוסייה שזנחנו אותה ושכחנו אותה, בצדק או שלא בצדק – ממשלה אחרת, הממשלה הקודמת, הלכה על העדפות פוליטיות אחרות ונתנה כיוונים אחרים – שלא נחזור וניתן לציבור הזה גם את אשר מגיע לו בדיון.

לחבר הכנסת מגן, אני בהחלט אשמח – דיברת על מלאי דירות ביהודה ובשומרון, ויש מלאי דירות גדול ביהודה ובשומרון, הוא יגיע בעצם הימים האלה לכדי 7,000 יחידות דיור. אני לא ראיתי את גל המבקשים לרכוש את הדירות, לא אלו – – –

רון נחמן (הליכוד):

יש, אלא שאתם – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מציע, חבר הכנסת רון נחמן, אני מציע לך, ואני אגיד לך דבר אחד: מהקרקס שאתה מנסה לעשות בכל דיון ודיון, תאמין לי, תשובות לא יהיו לך. ואני, למרות זאת, מנסה כן למצוא איזה שביל להידברות כדי לשמור על מקסימום הגינות. בסדר?

רון נחמן (הליכוד):

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מציע לך: תחליט, או שאתה תוקף כל הזמן, או שאתה רוצה לבוא ולחפש גם תשובות.

דוד מגן (הליכוד):

אנחנו לא רוצים תשובות דמגוגיות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מגן, אין קריאות ביניים בזמן שאילתות.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

חבר הכנסת מגן, אני מודיע לך: אלפי יחידות דיור עומדות ריקות בשטחים, בלי ביקוש.

רון נחמן (הליכוד):

הורדת את הלוואת ---

דוד מגן (הליכוד):

אתה לא יכול להגיד דברים ---

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מגן, חבר הכנסת מגן, תקשיב לי.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מגן, תשב. אני רוצה לומר לכם: אין בשאילתות קריאות ביניים. חבר הכנסת יכול לומר מה שהוא רוצה ושר יכול לומר מה שהוא רוצה. אני מקווה שזה לא חידוש בשבילך, כחבר הכנסת מנוסה וכשר מנוסה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני חוזר ואומר לחבר הכנסת מגן: אני אשמח לשבת אתך, בלי מליאת הכנסת, ולהראות לך שיש אלפי יחידות דיור ריקות ואין להן ביקוש. לכן אינני יודע מדוע אתה כועס.

דוד מגן (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מגן, זה לא ילך כך. חבר הכנסת מגן, בצער רב אני קורא אותך לסדר. תאמין לי, זה עולה לי בבריאות כמעט. מה זה פה? שר לשעבר, זה לא נעים לי.

דוד מגן (הליכוד):

אני מודיע שאני מעדיף לא להמשיך להקשיב לתשובה דמגוגית.

היו"ר ש' וייס:

אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. באמת, תפסיקו את זה. מה אתם עושים במליאה?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לגבי שאלתו של חבר הכנסת יוסי כץ – אומנם אתה צודק, המצב לא שפיר. אני טיילתי אתמול בכמה אתרי קרוונים. אנחנו עשינו כל מה שיכולנו לעשות עוד לפני כניסת החורף. איתרנו, למשל, באחד מאתרי הקרוונים, בגבעת-המטוס – איתרנו מראש 120 יחידות דיור שיש סכנת דליפה בהן. היום הבעיה העיקרית היא בעיה של איטום, לא מעבר לזה. יש בעיות של חשמל, יש בעיות אחרות. הייתי אומר: הבעיה העיקרית היום היא הבעיה של הדליפות בתוך הקרוונים האלה. אנחנו איתרנו את המפגע הזה מוקדם ככל האפשר. עשינו את המקסימום. אתמול הסתובבתי שם. בחלק גדול של האתרים האלה אנחנו מחזיקים 24 שעות ביממה צוות, שכולל גם איש חשמל וגם איש איטום. הצרה היא שיש בעיה טכנית. כפי שקרה אתמול, התגלו 20 יחידות קרוונים דולפות. אתה לא יכול לעשות עם זה שום דבר, אתה צריך לחכות עד שזה יתייבש. אבל, שמצבם הפיסי של הקרוונים הולך ומחריף, שזה הופך להיות נורא ואיום להמשיך לגור בהם – אני מסכים אתך. זה דבר, שלפי דעתי והערכתי, צריך לעשות הכול כדי להיפטר ממנו מוקדם ככל האפשר.

יוסי כץ (העבודה):

מה ניתן לעשות עד אז?

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, ברשותך, כל הייחוד של השאילתא בעל-פה הוא בקצב שלה. אם אתם תהפכו את זה להצעות רגילות לסדר-היום, כל הסיפור הוא שונה. לכן, לא עוד שאלה. אני מאוד מודה לך. באמת תודה.

עכשיו ישיב שר הבינוי והשיכון על שאילתא מס' 102 של חבר הכנסת יהושע מצא, בנושא: השמדת יבול במושב מסילת-ציון. חבר הכנסת מצא, בבקשה.

השמדת יבול במושב מסילת-ציון

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר הבינוי, הגיעה אלי תלונתו של חבר מושב מסילת-ציון, המעוגנת אף בתלונה למשטרת ישראל, ולפיה ביום 27 בינואר 1993 עלה ללא התראה טרקטור של מחלקת עבודות ציבוריות – מע"צ, משרד השיכון, על מטעי אבוקדו בשטח של כ-10 דונם, והשמיד את כל העצים עם היבול של שנה שלמה של חקלאי, והרס עד תום את מערכת ההשקיה והציוד לקטיפה. זאת במסגרת עבודות משרדך להקמת מחלף שער-הגיא.

ברצוני לשאול:

האם פרטי התלונה נכונים?

אם כן – מדוע פעלו אנשי מע"צ כפי שפעלו?

כיצד בדעתך לפעול בנושא?

היו"ר ש' וייס:

אני מודה. אדוני שר הבינוי והשיכון, תשובתך.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ובכן, העובדה שטרקטור עלה שם, באדמות מסילת-ציון, היא נכונה, נכונה בלי כחל ושרק. לגבי השאר, תרשה לי לעדכן אותך בפרטים.

אנשי מע"צ פעלו בהתאם לחוק לאחר שהודיעו מראש על הכוונות שלהם למזכירות המושב, לוועד המושב מסילת-ציון. שלוש פעמים הודיעו להם את הדבר הזה לפני שהם עלו על השטח. לא רק זה, אלא ניסינו, לפני שנעלה לשטח, ניסינו לבוא אתם בדברים. כאן, בכנסת, ישבתי אתם קרוב לשעה וחצי, וניסינו למצוא איזו דרך כדי להגיע להידברות. הרי לא יעלה על הדעת, שאני אתן יד לכך שאדמות של יישוב חקלאי יילקחו בלי שתינתן להם חלופה, או פיצויים. ואנחנו בעיצומו של מהלך כזה.

אני מצטער לומר לך, שהתלונה הזאת היתה לגבי הפתעה, כי אנחנו גם בעצם הימים האלה מקיימים אתם משא-ומתן.

בפגישה שנערכה עם ועד המושב ובהודעה שהועברה אליהם – העברנו את זה גם בכתב ב-23 בינואר 1993 – הבהרנו לוועד מסילת-ציון, כי מונתה ועדה לצורך גיבוש ההצעה לפיצוי, אחרי שתוך כדי המשא-ומתן עלו עם הטרקטור, ואנחנו לא נבטיח כל הסדר ולא ננהל כל משא-ומתן עד להפסקת כל הפרעה לעבודות בשטח וקבלת התחייבות מפורשת מוועד המושב להימנע מכל החלטה או צעד בכיוון זה גם בעתיד. כמו כן הדגשנו, שמע"צ לא תפסיק עבודות לשום פרק זמן.

אני רוצה להסביר עוד במשפט אחד. הרי המחלף הזה, כמו מחלפים אחרים שאנו מקיימים בעצם הימים האלה – הם באים לטובת הציבור. הם באים לשרת את הציבור כולו, הם באים להתמודד פעם אחת ולתמיד עם המצוקה של כל אזרח ואזרח. לא לפני – אני אומר את זה כאן – לא לפני שאנחנו מנסים למצות כל דרך כדי לבוא בדברים עם ועד המושב, בוודאי כשמדובר ביישוב חקלאי. אני אישית ישבתי אתם שעה שלמה, והדיונים אתם נמשכו עד שהחליטו לעלות על השטח.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת מצא, ואחריו – לחבר הכנסת יעקב שמאי, במסגרת דקה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני שר הבינוי, אמרת: לא עולה על הדעת, ואני רוצה לומר לך: עלה ועלה על הדעת. עלייתם על אדמה חקלאית. הרסתם יבול של שנה, הרסתם ציוד חקלאי, הרסתם מכונות. ואני שואל: אדוני, הלב היהודי איפה? חקלאי, בזיעת אפיו, לא בבורסה, לא בניירות ערך, לא בשוק ההון, עובד, ואתה אומר לי שניהלתם משא-ומתן. אני מודיע לך, החקלאי הזה לא ידע, לא מימין ולא משמאל, שדיברתם עם מישהו. לא ישבת אתו מעולם. ואני אומר לך: גם אם ישבתם עם הוועד, לא כואב הלב שהטרקטור יעלה על מטעים ויהרוס? מחשבה נוספת, ועוד מחשבה ועוד איסור. הלוא זאת חרפה, מה שקורה כאשר עולים על שדה חקלאי והורסים כך משק שלם.

מה נאמר לאותו אזרח? אני מודיע לך, ברשות עירונית – אדוני השר, אתה יודע, אולי אתה צריך לדעת – אם מישהו רוצה לבנות איזו בנייה, תוספת חריגה, מנהלים משא-ומתן עם ועד השכונה? מדביקים הודעות על דלתם של השכנים מסביב, אחד לאחד. מזמינים אותם לוועדה לדיון. זאת לא עשיתם, הרסתם.

אני מציע לך, אדוני השר, פעם אחת, גם כגבר, לקחת טרקטוריסט כזה, לקחת מנהל כזה, לנער אותו ולתת לאותו חקלאי את טיפת הפיצוי האחרונה. לא תוכלו לתקן את הנזק. תנו לו את טיפת הפיצוי במקום לטלטל אותו לכאן ולשם, עם כל חשיבותו של המחלף. חשיבותו של האזרח הקטן צריכה לעמוד לנגד עיניכם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת שמאי, במסגרת דקה, בבקשה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני השר, אני מבין את החשיבות של הקמת המחלף. אבל, האם לא קיימים נהלים וכללים כיצד להתנהג כאשר יש גורם מפריע, כאשר אין לכם אישורים? אני מניח, מתוך כך שנכנסתם בכוח, שלא היו אישורים. ואני רוצה לשאול אותך, אדוני השר, אם צריך להגיע למפעל תעשייתי, בלא לקבל אישורים, האם היית עוקר מהשורש עובד ממקום העבודה? מפעל חייו של חקלאי הוא המטע שיש לו. הוא נוטע אותו, מחכה ארבע שנים ליבול ולהנבה; הוא משקיע בו, הוא משקה, מדשן, חורש, מעבד ומחכה לקטיף.

אתה אומר שניהלתם משא-ומתן. מאחר שהמשא-ומתן הזה לא מוצה, האם הוא יישאר חשוף עד שירצה מישהו במע"צ או במשרד השיכון לטפל בו? הרי אי-אפשר לנהל משא-ומתן מזורז ולתת לו את הפיצויים המתאימים, כי הוא צריך לקבל קרקע אחרת, אדמה מתאימה, שתילים אחרים, ולחכות עוד ארבע שנים להכנסות שלו.

פה צריך להביא בחשבון, אדוני השר, שגדעתם הכנסה, או עקרתם עובד ממקום העבודה. עקרתם מטע ועקרתם פרנסה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, למעשה שתי השאלות הן באותו עניין. תוכל להשיב במקובץ.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לאחר שחברי הכנסת המכובדים תיארו עקירת אדם מהקרקע המעובדת, כלים ודברים אחרים, אני מניח ומקווה שיצאתם לשטח, כי אני מעריך שהדברים רשומים גם ב"דברי הכנסת". אני מקווה שהייתם בשטח וראיתם שיש אדמה מעובדת ויש כלים.

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, בלי קריאות ביניים. תן לו להשיב, אחרת נבטל את השאילתא בעל-פה.

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

הוא עוד לא התחיל לענות לך. חבר הכנסת מצא, הוא עוד לא התחיל להשיב לך בסיבוב השני.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא אמר: כן, כן.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני בוודאי מייחס כבוד לך גם כן, לכן אמרתי – – –

יהושע מצא (הליכוד):

יש בינינו כבוד הדדי.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אמרתי שהתלונה של האיש אומנם נכונה. העובדה שהאיש בא ואמר: עלו על אדמתי. ברגע שהוא אומר: עלו על אדמתי, אין זה אומר שהאדמה מעובדת, אין זה אומר שהיו שם כלים, אין זה אומר שעקרנו שם שתילים, כי יש פה תיאורים כואבים מאוד.

אני לא מנהל משא-ומתן עם כל אדם ואדם. ועד של שבעה חברים ממושב מסילת-ציון ישב אתנו לא פעם אחת ולא פעמיים. אני לא יכול לנהל משא-ומתן עם כל אחד. ותוך כדי ניהול המשא-ומתן התחושה היתה שאנחנו מתקדמים וכבר יש קווים כלשהם להסדר.

עלינו על השטח, ואני אומר לך למה, משום שאני גם דואג לך. אני דואג לכל אזרח שנוסע, וככל שנקדים ונעשה את המקסימום האפשרי כדי שהמחלפים האלה יקומו, כך נחסוך גם בחיי אדם.

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אין קריאות ביניים.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני אומר לך, אם זה מרגיע אותך – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, אם קוראים קריאות ביניים, אל תשיב. אני מבקש ממך, ברשותך.

יהושע מצא (הליכוד):

אתם סוציאליסטים. זה הסוציאליזם שלכם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר. אי-אפשר כך. אתה לא יכול להפקיר את כל הסדרים.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא מתחמק מהתשובה.

היו"ר ש' וייס:

אין קריאות ביניים – תלמדו את זה – בזמן שאילתא בעל-פה.

יהושע מצא (הליכוד):

אתה היית בשטח?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. נגמר הסיפור הזה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

דבר אחד אני יכול להבטיח לך מעל במת הכנסת. אנחנו לא מתכוונים להפקיר איש ואנחנו לא מתכוונים להתעלם מזכויותיו של איש.

כשאתה יושב במשא-ומתן, הבעיה היא למצוא את הנתיב הנכון כדי שכל דיירי המושב הזה או כל הנפגעים יצאו מרוצים, וכך גם המדינה תצא מרוצה. אני מודה לך.

היו"ר ש' וייס:

אני קורא לחבר הכנסת חגי מירום להציג שאילתא לשר התיירות, שאילתא מס' 103, בנושא: סירוב שר התיירות להשקיע בצפון ים-המלח. בבקשה.

סירוב שר התיירות להשקיע בצפון ים-המלח

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בבוקר שבת, 30 בינואר 1993, התראיין שר התיירות ב"קול ישראל" והביע את עמדתו, שלפיה אין הוא רואה טעם פוליטי ומדיני להשקיע בתשתיות תיירותיות באזור צפון ים-המלח, ולפיכך אין בדעת משרדו להשקיע בתשתיות להקמת בתי-מלון ולפיתוח התיירות באזור זה בשנה הקרובה. מדובר באזור שיתכן שיעמוד להחזרה במשא-ומתן המדיני.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. מה היא עמדת משרדך בנושא הזה ומה הן משמעויותיה?

2. כיצד מתיישבת מדיניות משרדך זו עם מדיניות ועדת המנכ"לים אשר קבעה במפת העדיפויות הלאומיות את אזור צפון ים-המלח כאזור מועדף? תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

משה פלד (צומת):

— — מפלגת העבודה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת משה פלד. חברי הכנסת, אם תהיינה קריאות ביניים בזמן של שאילתות בעל-פה, אני פשוט אבטל את המוסד הזה.

שר התיירות ע' ברעם:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מענה כפי שעונים על שאילתא, ולא כפי שעונים על הצעה לסדר-היום.

2-1. דבר ראשון, כל הניסוח של דברי המבוא של חבר הכנסת מירום הוא ניסוח שלו ולא שלי. דבר שני, העמדה של משרדי אומרת כך: היישובים הקיימים באזור ים-המלח שיש להם אמצעי אכסון, כמו קלי"ה, אלמוג, מקומות כאלה, והם רוצים סיוע בהגדלת אמצעי האכסון שעומדים לרשותם – זה כבר אושר וגם יקבל ביטוי.

העמדה השנייה היא, שאנחנו מעדיפים להקים תשתיות מלונאיות באזור נחל-חבר שמדרום לעין-גדי על אזור צפון ים-המלח. אמרתי זאת בדברי – גם מטעמים כלכליים וגם מטעמים מדיניים.

זה מתיישב לחלוטין עם מדיניות ועדת המנכ"לים, כי מדיניות ועדת המנכ"לים לא כוללת את משרד התיירות. למשרד התיירות יש עדיפויות משלו, והן יובאו לממשלה בישיבתה ב-14 בפברואר. דרך אגב, אני רוצה לומר שאנחנו מציעים את אזור ים-המלח כאזור מועדף, ואם מלונאי יחליט לבנות מלון באזור ים-המלח, הוא יוכל לקבל את העדיפות מבחינת האזור, אבל זה לא אומר שאני כמשרד התיירות אלך לבנות שם תשתיות מלונאיות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. ככה שואלים, וככה משיבים על שאילתות בעל-פה.

חבר הכנסת מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני השר, תודה לך על תשובתך, שלצערי אינה מספקת אותי. אני, אדוני השר, ידיך, וככאלה סיירנו יחד בצפון ים-המלח באותם מקומות שהזכרת כאן: בקל"ה, באלמוג, במצפה-שלם ובמקומות אחרים. ראינו את המפעלים התיירותיים שם, ואני שמח מאוד שמשרדך מוכן להשקיע במה שקיים. אבל, אנחנו יודעים, שאם אנחנו רוצים להזיז את האזור הזה ממצוקותיו האמיתיות היום, ואם אנחנו רוצים לנצל את הפוטנציאל הגלום בחוף שיש באזור הזה, כי אז צריך שמשרדך ייתן תנופה להעמדת תשתיות מלונאיות שם. ויש שם הרבה מאוד אפשרויות ופוטנציאלים כאלה.

אולי לא ציטטתי מלה במלה מה שאמרת באותה תוכנית רדיו, אבל דומני שלא חטאתי לך חטא גדול מדי כשאמרתי שבעדיפויותיך המדיניות אינך רואה את אזור צפון ים-המלח כאזור שצריך להשקיע בו בתשתיות כבדות כאלה.

ואני רוצה לשאול: האם תהיה מוכן לקבל את עמדת הממשלה כאשר יהיה הדיון הזה, אם החלטת הממשלה תאמר שיש להשקיע באזור צפון ים-המלח, לא רק בנושאים הנקודתיים, אלא גם באזור החוף ובהעמדת תשתיות? תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – לחבר הכנסת יגאל ביבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני השר, ראשית, תודה לחבר הכנסת חגי מירום שהעלה את הנושא כאן.

אני מודאג מהתופעה, שבה שרים בממשלה נוקטים מדיניות משלהם, אפילו שהיא מנוגדת לעמדה המוצהרת של הממשלה. ראינו זאת בגדול במשאל של כתב הטלוויזיה בנושא גירוש פעילי ה"חמאס", כאשר השרים אמרו דבר אחר ממה שאמרו והצביעו בממשלה.

צפון ים-המלח, גם לשיטתן של הממשלה ושל המפלגה שאתה חבר בהן, אדוני השר, איננו אזור שיעמוד להחזרה במשא-ומתן מדיני. האם אינך רואה סתירה בין דברך כאן לבין דברך ברדיו?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת יגאל ביבי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

נושא התיירות הוא נושא רגיש מאוד, וחשוב להיזהר ככל האפשר בהצהרות ובדיבורים לגבי הנושא הזה.

פניתי לשר התיירות בבקשה שגם אזור נוסף, שהממשלה הכריזה, גם לשיטתה, שהוא יישאר בתחום מדינת ישראל, אזור גוש-עציון, שגם הוא יחובר בכביש – וחסרים בסך הכול 5 קילומטרים כביש – לים-המלח; רבע שעה נסיעה. התיירות אינה יכולה להתפתח כמוקד בלי שיהיה מוקד אזורי. תיירות צריך לראות בראייה אזורית. לכן אני מוסיף על השאלות. מדינת ישראל צריכה להשקיע בתשתית לתיירות, בלי זה לא תהיה תיירות. אי-אפשר לסמוך על רק יזמים, ולכן אני רוצה לשאול את השר: האם הוא לא חושב לחבר את אזור גוש-עציון עם אזור ים-המלח? לגמור את הקטע הקטן הזה של הכביש – אף שאתה לא שר התחבורה – ואז יהיה אזור גדול, כשהאחד ישלים את האחר: עתיקות, תיירות, נופש, האוויר הקר עם האוויר החם, כל זה ייתן תנופה גדולה לכל האזור, שהממשלה הכריזה עליו שהוא אזור שיישאר בשליטת מדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת יגאל ביבי. אדוני שר התיירות, במסגרת שתי דקות.

שר התיירות ע' ברעם:

אכן סיירתי בצפון ים-המלח, והיה אתי חברי חבר הכנסת חגי מירום. הוא שמע את דברי הסיכום שלי, ואני חזרתי עליהם גם כאן. אני אומר כך: בסולם העדיפויות של המשרד אני קובע עדיפויות, שהן עדיפויות כלכליות. במקרה הזה אמרתי ביושר, שיש כאן נושא כלכלי של רציפות באזור דרום ים-המלח, ויש כאן גם ראייה מדינית. אבל היות ששאלת, האם אקבל את הכרעת ממשלת ישראל אם היא תאמר שיש שם אזור מלונאי, אני אומר: אני אקבל את החלטת ממשלת ישראל כמו כל החלטה אחרת. אני אציג שם את עמדתי, אני אסביר את העניין גם מבחינת הראייה התיירותית שלי. ההחלטה שתתקבל, היא תתקבל.

אשר לשאלתו של חבר הכנסת זאבי – אני לא רואה ניגוד בין מה שאני אומר לבין עמדת הממשלה. לממשלה יש עמדה לגבי צפון ים-המלח, אבל אני אקח אותך לאזורים אחרים, בהשאלה: לממשלה יש, נניח, מדיניות לפתח את באר-שבע, ואני חושב שבאר-שבע, מבחינה תיירותית, היא לא עיר שצריכה להיות מפותחת עכשיו, יש אזורים אחרים. אני לא אומר ולא קובע את גורלו המדיני של צפון ים-המלח, אבל אני אומר בצורה ברורה, שאני לא חושב שצפון ים-המלח צריך להיות האזור המועדף למלונאות. ואני אומר: נכון לנושא הזה יש גם טעמים מדיניים, ואומר גם מדוע ולא אתחמק מן העניין.

אם אתה הולך לאזור כמו נחל-חבר או כמו עין-בוקק, שהוא אזור שאתה יודע שאם אתה משקיע בה השקעה שלך תקבל תשואה של 100% מכל בחינה, אני הולך. אם אני הולך לאזור, שעל האזור הזה יכול להיות משא-ומתן, אפילו שאני לא קובע עכשיו את גורלו ואני לא קובע את סופו, אני מוכרח להביא בחשבון גם את הנקודה הזאת מבחינת שנים קדימה. כבר היו ניסיונות פיתוח במקומות אחרים, וראינו איך הם נגמרו, וזה היה הכול תוצאה של ממשלת הליכוד, לא שלנו.

עכשיו לשאלה השנייה, חבר הכנסת ביבי – אני לא אחראי לסלילת כבישים. אם תשכנע את שר השיכון ואת שר התחבורה לסלול את 5 הקילומטרים של הכביש, מן הסתם זה יעזור לנושא התיירות בין גוש-עציון לבין ים-המלח. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אנחנו עוברים לשאילתא של חבר הכנסת דוד מגן לשר האנרגיה והתשתית, בנושא: המלצת ועדת-ורדי לביטול הזיכיון של חברת החשמל.

המלצת ועדת-ורדי לביטול הזיכיון של חברת החשמל

דוד מגן (הליכוד):

נכבדי שר האנרגיה והתשתית, לאור המלצת ועדת-ורדי לבטל ב-1996 חלק מהזיכיון הבלעדי של חברת החשמל בכל הקשור לאספקת חשמל בישראל, ברצוני לשאול:

1. האם מתכוונת הממשלה למלא אחר ההמלצות, וכיצד? עיקר השאלה הוא בנושא – כיצד.
2. לנוכח הכרזת יושב-ראש מועצת עובדי חברת חשמל, האומר, וזה ציטוט מהעיתונות – "השרים יכולים לעטוף דגים עם דוח-ורדי", נשאלת השאלה: כיצד תתגברו על המכשולים הצפויים בדרך לרפורמה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

אדוני היושב-ראש, 1. הנושא טרם הגיע להכרעת ממשלה או להכרעת ועדת השרים לענייני כלכלה. אני כשלעצמי הבעתי גם את תודתי למר ורדי ולחברי הוועדה וגם את הסכמתי להמלצות העיקריות. אני חושב שהם עשו מלאכה יוצאת מן הכלל, והם הגישו המלצות שהן מועילות לחברת החשמל, לעובדי חברת החשמל, לציבור הצרכנים ולמשק הישראלי.

2. כשמדובר בחברת החשמל, אי-אפשר לדבר על עטיפת דגים, מדובר בעטיפת לוויתן.

אם עוברים למישור הרציני: העמדה שהביעו עובדי חברת החשמל בגילוי דעת רשמי אינה שוללת את המלצות הדוח ומבקשת להתדיין עם הנהלת המשרד על הדוח. ואכן, הזמנתי את הנציגות של עובדי החברה כדי לדון בנושא זה, ואני רוצה לומר, שלציבור עובדי החברה, כמו לכל ציבור של עובדים של חברה ממשלתית שמתכננים לגביה רפורמה, יש חששות מהעתיד, והחששות האלה מובנים.

אני רוצה לומר גם לגבי ציבור עובדי חברת החשמל: יש לגביהם דעות שנויות במחלוקת, אבל זהו ציבור עובדים מסור, שבימים אלה ממש, ימי שלג וסופות, התגייסו גם במחוז ירושלים, כמעט ללא ימי מחלה, כדי למנוע תקלות ברשת, והצליחו במשימה קשה זאת. לציבור עובדים זה יש חששות מפני רפורמות.

אני במקרה מנוסה בעניין הזה, שכן חששות אלה ליוו גם את הרפורמה הגדולה שעשינו בחברת "בזק" ובהפיכת שירותי הדואר לרשות הדואר. בשני המקרים האלה, לאחר פעולת הסברה ממושכת, הצלחתי לשכנע את העובדים שהרפורמות, לרבות הצעת ההפרטה שליוותה אותן, הן לטובת החברה, לטובת עובדי החברה ולטובת ציבור הצרכנים.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר האנרגיה והתשתית. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן, אחר כך שאלות קצרות מאוד לחבר הכנסת יורם לס ולחבר הכנסת חנן פורת.

דוד מגן (הליכוד):

נכבדי השר, אני מאוכזב לשמוע שטרם קיבלתם החלטה מפורשת בדבר גיבוש ומימוש של המלצות ועדת-ורדי. לפי העיתונות היה רושם שיש תמיכה מקיר לקיר בממשלה.

אני רוצה להזכיר לכבוד השר, כי ב-4 במרס 1996 יפוג הזיכיון של חברת החשמל. אם יש באמת ובתמים כוונה לערוך רפורמה מהותית במשק החשמל, צריך לאמץ מייד את ההמלצות, להיכנס למשא-ומתן עם העובדים, לקבוע חוקים כפי שמתבקשים מההמלצות הללו, ועוד שורה ארוכה של מעשים והחלטות של הממשלה.

אני מבקש להאיץ כך להיכנס לעניין הזה ולהקדיש לו את מירב הזמן והמאמצים, כי אם התקופה הקרובה תוחמץ מבחינת הדיונים, הרי לא עשינו ולא כלום ונחמיץ את ההזדמנות לערוך רפורמה במשק החשמל.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך. חבר הכנסת יורם לס, ואחר כך – חבר הכנסת חנן פורת.

יורם לס (העבודה):

אדוני שר האנרגיה, כאשר האזרח נכנס היום לבנק לשלם את חשבון החשמל, הוא נדרש להוסיף על החשבון עמלה. שאלתי לכבוד השר: מדוע לא לחייב בעמלה את חברת החשמל, קרי את המוטב? מדוע צריך האזרח לשלם עמלה בשביל התענוג לשלם את חשבון החשמל? האם יתמוך השר ביוזמת חקיקה, שתחייב בתשלום העמלה את המוטב, אם זו חברת החשמל ואם זו חברת הטלפונים, ולא את האזרח? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת חנן פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני השר, קודם כול אני רוצה להודות לך על תשובתך. אני, כמובן, מזדהה עם המסקנות של דוח ועדת-ורדי ומצפה שהן ימומשו בהקדם האפשרי.

עם זאת, אני רוצה להסב את תשומת לבך לאזור מסוים שבו דווקא הייתי מצפה שחברת החשמל תיכנס במלוא האחריות, וזה האזור של מזרח-ירושלים ונושא חברת החשמל המזרח-ירושלמית. אני יכול להעיד מניסיוני, שבכל התקופה הזאת של החורף, בשעה, כפי שאמרת בצדק, שחברת החשמל מקדישה מאמצים מיוחדים לכל ההתמודדות עם פגעי הטבע, בכל מה שנוגע לאזור מזרח-ירושלים יש הפסקות חשמל ותקלות בלתי פוסקות, שמכבידות גם על חיי אזרחים יהודים וגם לגבי אזרחים ערבים. אני הייתי מצפה, ושאלתי אליך: מה תעשו כדי להבטיח שהאחריות של חברת החשמל שלנו תהיה גם לאזור מזרח-ירושלים, כדי למנוע סבל מכל תושבי אותו אזור?

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה. אדוני השר, ברשותך, תשובה לשלושת השאלים.

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

לחבר הכנסת מגן אני חייב לומר: טרם חלפו ארבעה שבועות מעת קבלת הדוח, ואני חושב שהקצב שבו מתרחשים הדברים הוא מאוד מאוד משיביע רצון. אני, כאמור, הבעתי את עמדתי לגבי הדוח, שר האוצר לומד את הדוח, הנושא יעלה בקרוב על שולחן הממשלה או ועדת השרים לענייני כלכלה. הוקם צוות מיוחד ממשד האנרגיה כדי לתרגם את המלצות הדוח לשפת המעשה. אני עומד להיפגש עם העובדים בימים אלה כדי לנסות ולשכנע עד כמה חשוב הדוח הזה לחברה.

יש כאן בפני גילוי דעת של הוועד הארצי של עובדי חברת החשמל, והוא בהחלט לא שולל את המלצות הדוח אלא אומר: "אנו בוחנים עתה בצורה מעמיקה המלצות אלה ואת השלכותיהן על עתיד החברה ועל עתידו של כל אחד מעובדיה". אני משוכנע שלאחר הבחינה המעמיקה הזאת הם יגיעו למסקנה, שהדוח הזה טוב לכולם.

אי-אפשר לומר שכאן הדברים נסחבים. אני מכיר דוחות אחרים, שהיו קבורים במשך שנים בממשלות אחרות ללא טיפול.

לחבר הכנסת לס: אני לא יודע אם יש מקום לחוק הזה לגבי עניין העמלות. יש בעיה של תשלומים בכל מוסדות הציבור בארץ, אבל חברת החשמל, בעידודי ובהנחייתי, רוצה לעבור לתשלומים באמצעות כרטיסי אשראי, כך שיבוטל מכול וכול העניין של תשלום עמלות. עם זאת, אני מביא בחשבון גם את הצעתך.

לגבי מזרח-ירושלים אני רוצה לומר לחבר הכנסת חנן פורת: אנחנו לא רוצים לפגוע בזכויות מוכרים על-פי המשפט, לא במקרה זה ולא במקרים אחרים. אנחנו נעזור לחברת החשמל המזרח-ירושלמית למלא את ייעודה ולקיים אספקה שוטפת ואמינה של חשמל בכל ימות השנה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת רענן כהן יציג שאילתא בעל-פה לשר הביטחון, בנושא: השלכת רימון הלב על-ידי כוחות צה"ל לעבר צוות הטלוויזיה הישראלית. בבקשה, חבר הכנסת רענן כהן.

השלכת רימון הלב על-ידי כוחות צה"ל לעבר צוות הטלוויזיה הישראלית

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד ראש הממשלה ושר הביטחון, חברי הכנסת, השבוע הושלך רימון הלב על-ידי חיילי צה"ל לעבר צוות הטלוויזיה הישראלית, אשר ערך ראיונות ביהודה ובשומרון.

ברצוני לשאול:

1. מה העלה תחקיר צה"ל שנערך לאחר האירוע?
2. כיצד יפעלו צה"ל ומשרד הביטחון למנוע הישנות מקרים מסוג זה?
3. מה הוא הנוהל שלפיו מחויבים חיילי צה"ל לנהוג כאשר באזור מסוים אסור לצוותי תקשורת להימצא, ומי הוא בעל הסמכות לסגור אזור לתקשורת ובאילו תנאים?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר הביטחון, בבקשה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

1. מן התחקיר עולה, כי צוות הצילום היה ממוקם במקום שחסם את ציר התנועה הראשי וגרם אגב עבודתו להתקהלות סביבו. זה דבר טבעי היום בשטחים: כשצוות טלוויזיה מגיע – התקהלות. אחד מחיילי הכוח, שפנה אל כתב הטלוויזיה בדרישה לפנות את ציר התנועה, נענה בשלילה, בטענה כי הצוות יישאר במקום עד לגמר הצילומים. אחד החיילים זרק רימון הלם, שמשמש לעתים למטרות פיזור הפגנות אלימות ובלתי חוקיות. החייל שזרק את הרימון פעל על דעת עצמו, בלי שקיבל פקודה ממפקדיו, ובנסיבות שאינן מצדיקות זאת.

2. הואיל וצה"ל רואה בחומרה את האירוע ונסיבותיו, מינה אלוף פיקוד המרכז קצין בדרגת סגן-אלוף שיחקור את המקרה על מנת למצות את הדין עם האחראים. בעקבות האירוע שוננו ההוראות הנוגעות לפיזור התגודדויות בשטח מעין אלה. יודגש כי זריקת הרימון התבצעה בניגוד להוראות, כפי שפורסם בהודעת דובר צה"ל, ועל כן נענש החייל שזרק את רימון ההלם.

למכלול השאלות: צה"ל מאפשר לתקשורת להסתובב בשטח ולסקר את הנעשה באופן חופשי, למעט מקרים שבהם נקבעים אזורים מסוימים, מטעמי ביטחון בלבד, כשטח צבאי סגור. במקרים כגון אלו לא מתאפשר לשום גורם להיכנס לשטח הסגור, בכלל זה לתקשורת. הכרזת שטח צבאי סגור היא בסמכותו של מפקד החטיבה המרחבית, אבל הוא יכול גם להאציל סמכות זאת למפקדים בשטח אם הנסיבות מחייבות להחליט בזמן.

יצוין עוד, כי חיילי צה"ל מונחים בדבר חשיבותה של התקשורת במדינה דמוקרטית והצורך לנהוג כלפיה ביחס הוגן ולאפשר לה לבצע את מלאכתה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. האם יש שאלה נוספת? בבקשה, חבר הכנסת רענן כהן. אחריו – חבר הכנסת דוד מנע, במסגרת דקה.

רענן כהן (העבודה):

אני מודה לראש הממשלה על התשובה המפורטת, וברצוני להוסיף: הבריטים במלחמת פוקלנד, והאמריקנים לפני שבועיים, בעת התקיפה האווירית על יעדים בעירק, סגרו את האזורים המותקפים בפני התקשורת על מנת למנוע דליפת מידע חיוני היכול לפגוע במטרות המבצע. האם מצב המלחמה

שבו שרויה ישראל אינו מחייב הטלת מגבלות על סיקור תקשורתי בעניינים רגישים, שהשתיקה יפה להם? מדוע לא תסגל ישראל את התפיסה הבריטית והאמריקנית בנושא סגירת אזורים לתקשורת, וכיצד בדעת ראש הממשלה לפעול על מנת למנוע סיקור במדיה, שעלול להביא לדליפת מידע חיוני, שתפגע במבצעים ובנושאים רגישים של ביטחון המדינה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מנע, דקה. אחרי זה – חבר הכנסת חנן פורת במסגרת דקה, ואם אפשר – פחות.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה ושר הביטחון, כמובן, אני בטוח שצה"ל ומשרד הביטחון יסיקו את מלוא המסקנות מהאירוע הזה, אבל ברצוני לשאול שאלה הקשורה לנושא הזה: לאחרונה גברה התופעה, שבה מצוידים תושבי יש"ע במצלמות וידיאו וטלוויזיה על-ידי רשתות זרות במטרה לעקוף את צווי ההכרזה על שטח צבאי סגור ומניעת צוותי טלוויזיה מלצלם. מספקים לתושבים מקומיים עשרות ואפילו מאות מצלמות וידיאו וטלוויזיה במטרה לעקוף אותם צווי איסור, ואחר כך מעבירים את הקסטות לתחנות הזרות, וכך עוקפים את כל צווי האיסור.

הייתי רוצה לשאול את כבוד ראש הממשלה, מה ידוע לו על התופעה הזאת והאם צה"ל או שלטונות הביטחון פועלים לטפל בנושא הזה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת חנן פורת, בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני שר הביטחון, אין ספק שהיה כאן מעשה מר ונמהר, ואני בטוח שיוסקו המסקנות, כפי שציינת.

עם זאת, שאלתי אליך: האם במקביל ניתנו גם הבהרות לצוותי הטלוויזיה הפועלים ביש"ע, כדי שהם לא יגרמו, בבחינת "בפני עיוור לא תיתן מכשול", להתקהלויות בלתי חוקיות, כפי שציינת?

ומעבר לזה, האם למשרד הביטחון – לא רק בקונטקסט המקומי, אלא גם בהקשר רחב יותר – יש מה לומר, למשל, לצוות טלוויזיה, שעל-פי מה שנמסר לנו, רשות השידור דנה על אפשרות שהוא יצא לראיין את יאסר ערפאת בתוניס על חשבון הטלוויזיה הישראלית?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. בבקשה, אדוני ראש הממשלה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לגבי השאלה הנוספת של חבר הכנסת רענן כהן, אי-אפשר לערוך הקבלה בין מלחמה כמו שהיתה לבריטניה, בקרבת ארגנטינה, כשהכול צף על פני המים וכל השידורים היו מתוך אוניות המלחמה הבריטיות – זה מקרה קל יחסית לבקרה ולפיקוח – לבין המקרה שלנו. לא ידוע לי על בקרה אמריקנית לגבי התקיפה. ראינו את צוות ה-CNN יושב בבגדאד ומדווח מה שהוא רוצה. ראינו את זה בעת מלחמת המפרץ, ראינו את זה לאחרונה, ואני מניח שצוותי טלוויזיה אחרים בעירק לא נהנו מחופש תנועה וצילמו את אשר ניתן להם במגבלות התנועה.

אין העניין דומה במקרה שלנו, כשמדובר באזורי יהודה, שומרון ועזה, שבעצם יש בהם תנועה חופשית לאזרחים יהודים, לאזרחים ערבים, ולכן הוצאנו צווים המאפשרים, לפעמים, כאשר מח"ט מאציל סמכות לסגן, לסגור שטח אם יש התפתחות ביטחונית המחייבת את סגירת האזור שבו הוא פועל, וכך נעשים הדברים, ואלה הם גם הכללים והחוקים שאנחנו פועלים על-פיהם.

לגבי שאלתו של חבר הכנסת דוד מנע, זה שנים מספר אנחנו אכן עדים לתופעה שאתה ציינת, שרשתות טלוויזיה זרות, ואולי גם לא זרות, אבל לי ידוע בעיקר על זרות, מציידות אנשים, תושבי יהודה, שומרון ועזה בהרבה מצלמות וידיאו, וחלק גדול מהצילומים שאנחנו חוזים בהם באמצעי התקשורת הבין-לאומיים הם צילומים במצלמות וידיאו שנעשו על-ידי צלמים מקומיים, שאין צורך להסביר מה כוונותיהם, מה הם מצלמים ועל מה הם מכוונים את עין המצלמה. אבל אין ביכולתנו לאסור על מישהו להחזיק מצלמת וידיאו. להעלים קלטת וידיאו זה דבר קל, ובהיקף התנועה של עשרות אלפים מבין תושבי השטחים העובדים בישראל קשה לבדוק אם יש קלטת וידיאו, שכידוע, היא מפלסטיק. מיהודה ומשומרון יש בכלל תנועה חופשית; מאזור עזה יש תנועה מוגבלת, אבל אם 20,000 עד 30,000 יוצאים יום יום לעבודה, יש יכולת מוגבלת לבקרה. זו תופעה הקשורה בעובדה של השילוב וחופש התנועה בין אזורי יהודה, שומרון ועזה לבין השטח הריבוני הישראלי.

לשאלתו של חבר הכנסת חנן פורת – אנחנו כממשלה לא קובעים לטלוויזיה, לרשות השידור, מה לצלם. אתה לא רואה לטלוויזיה ביום שישי, אני ראינו, והאמן לי שתיאור כל כך לא מאוזן כפי שהוצג בפני העם בישראל ב"יומן השבוע" ביום שישי, אני הייתי מוותר עליו. אבל אין בסמכות הממשלה לקבוע לטלוויזיה, לרשות השידור, את דרך פעולתן.

אני גם מודע להצעה שאתה הזכרת. כשנשאל משרדי להמלצתו, הוא הציע שלא לעשות זאת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לשר הביטחון וראש הממשלה על תשובתו.

הצעה לסדר-היום

פעילות ה"חמאס"

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לסדרה של הצעות רגילות ודחופות לסדר-היום באותו נושא. לפנינו תשע הצעות בצוותא. אשר על כן, על-פי החלטת ועדת הכנסת, יש שבע דקות לכל נואם. אני מודיע מראש, כדי שלא יהיה מצב של התמקחות על מסגרת הזמן; מי שכתב את נאומו יכול להתכונן לעובדה שיש שבע דקות, ולא יותר.

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת זבולון המר לשאת לפנינו את הצעתו בנושא: פעילות ה"חמאס", הצעה מס' 817. אחריו – חבר הכנסת יהושע מצא, בנושא: פתרונות בנושא המגורשים. בעצם כל ההצעות הן סביב אותו עניין.

אני רוצה לקרוא את ההוראה: "הנמקת הצעות לסדר-היום, בין רגילות ובין דחופות, באותו נושא, של שלושה חברי כנסת ויותר, תהיה במסגרת שבע דקות לכל מציע". זה הכלל. מי שרוצה לשנות יציע שינוי לוועדת הכנסת. זה המצב. בבקשה, חבר הכנסת המר.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראש הממשלה יצחק רבין הביא את ממשלתו להילחם ב"חמאס" "כמו במלחמה", ולטעמי, זאת היתה החלטה אסטרטגית אמיצה וחיובית. מפני שכאשר הם מכריזים עלינו מלחמה כוללת, ואנחנו לא, הם ינצחו; אבל כשתהיה המלחמה דו-צדדית היא תסתיים בניצחון שלנו, אם לא נירתע ואם לא יתגלו בקיעים מבית.

בג"ץ אישר שדרך המלחמה שבחרה, שנקטה הממשלה – הרחקת 400 המסיתים לטרור ולרצח, היא דרך לגיטימית במלחמה הזאת. זה תקדים מרתיע מול מסיתים לרצח, ככל שיהיה בכך צורך בעתיד.

לטעמי, אין טעם בהבחנה חסרת השחר שקבעה הממשלה בין ה"חמאס" הרע לבין אש"ף "הטוב". ההבדל ביניהם, אתם יודעים, הוא הבדל טקטי בלבד. בטרור ובמטרה הסופית הם שווים. גם את המלחמה באש"ף צריך לנהל "כמו במלחמה" ובאופן היעיל ביותר, ומסתבר שגירוש – גם הרחקה – יעיל במובן המורלי והצבאי הרבה יותר מהאלטרנטיבה של מחנה מעצר או בית-סוהר, ולא, לא היו תומכי המסיתים נזעקים כל כך.

תמיכתו הבלתי מסויגת של אש"ף במגורשי ה"חמאס" מעידה כמאה עדים על עומק הברית ביניהם במטרות מול ישראל, ולא עלינו המלאכה לתרץ את אילוציהם, כביכול, להזדהות עם ה"חמאס". הרי מדובר פה בחיים שלנו. ולא לחינם הלך הזרזיר אצל העורב ולא בכדי קיבל אתמול ערפאת את אות "אם כל המערכות" מסדאם חוסיין, אולי – בשביל ה"סקאדים" שנפלו עלינו.

חברי הכנסת, ארצות-הברית תבעה מאתנו, בתמורה להגנתה עלינו במועצת הביטחון, להחזיר חלק מהמגורשים, ואני שואל: האם תבענו גם אנחנו מארצות-הברית שלא לאפשר להנהגת ה"חמאס" להתבסס בארצות-הברית ומשם לשלוח לכאן מסיתים, מפקדים ומממנים ל"חמאס", בחסות של דרכון אמריקני? הממשלה חייבת לכנסת תשובה: האם תבעה מארצות-הברית ששירותי הביטחון, זרועות הביטחון והמשטרה שלה יאסרו באופן חוקי ויילחמו נחרצות נגד מפקדות ה"חמאס", הגליות והנסתרות, בארצות-הברית, שבשלט-רחוק מזינות את ה"חמאס" כאן ועמלות עכשיו לשקם את הריסות תשתיתו שעורערה בגירוש?

לא די בשפיטתם של אלו אשר נתפסו בארץ במימון המבוקשים-הרוצחים ובחימושם ובניסיון לשקם את המפקדות שפורקו כאן. על ראש הממשלה לספר לכנסת האם דורשים אנחנו מהנשיא ומהקונגרס, שלא יניחו ל"חמאס" האמריקני להילחם בנו משם. בשום אופן אסור לנו להסכים, ש"חמאס ארצות-הברית" יבנה מחדש את ה"חמאס" כאן. אין להם "זכות שיבה" כזאת, ואין לממשלה זכות שתיקה כזאת.

אגב, האמריקני מה"חמאס" שנתפס כאן אמר, שהכסף נועד לצדקה. צדקה תציל ממוות, אבל לא מעונש ולא מתביעה כזאת, ואוי לצדקה הזאת.

אדוני היושב-ראש, המהלך של עסקת החבילה עם ארצות-הברית, אף שיש פה נסיגה מסוימת ממהלך צודק ויעיל של הממשלה בביצוע הגירוש, ייבחן בסופו של התהליך, ובו יתברר: האם יש כאן הישג של הכרה אמריקנית בגירושם-הרחקתם של 300 מסיתים לטרור, או שמא יש כאן טקטיקה של סלאמי, שהמשכה בכרסום נוסף של ההחלטה לגירוש?

ראש הממשלה צריך לומר לכנסת, האם יש, כפי שפורסם היום בחלק מהעיתונים, נספח סודי, שלפיו יחזרו בקרוב בעצם כמעט כל המגורשים. ראש הממשלה צריך להבטיח לכנסת, שהעסקה נסתכמה ונסתיימה בכך; בזה שהממשל החדש בארצות-הברית מוכן לתת גיבוי בדיעבד להרחקתם של 300 מגורשים כדי לפגוע בתשתית הטרור, שבכך מצטרפת ארצות-הברית לבג"ץ הישראלי, וגם אם יתמידו המגורשים בסירוב שלהם להסכם הזה, וטוב שכך, גם אז לא נסכים בשום אופן לנסיגה נוספת. מפני שאם כן, אז יהיה הנזק הביטחוני והפוליטי חמור שבעתים, כידוע, מאשר לפני החלטת הגירוש.

כל ויתור נוסף יהיה מסוכן לביטחון ויוכיח חולשה של הממשלה. סימן השאלה המאיים המרחף מעל הפשרה הזאת הוא, האם – כתקוות מצרים, כפי שפורסמה – זו רק התחלה של הוויתור הישראלי, או כמו שהצהיר ראש הממשלה, ומה שהשתמע מדבריו הוא, שהחבילה סגורה, ארוזה. עדיין מונחת חובת ההוכחה על כתפי ראש הממשלה, שלא ייתן ידו לכיפוף נוסף שלנו, שיביא לכך שמלחמתנו בטרור תיעשה בידיים כפותות מאחור.

חובת ההוכחה לכנסת מוטלת על ראש הממשלה ועל הממשלה, שההסדר הזה הוא סופי. העובדה שהמגורשים לא קיבלו את ההסדר מאפשרת לממשלה להוכיח את הנחישות והנחרצות במלחמה ב"חמאס" ובטרור. זה מבחן של הממשלה, זה מבחן של המדינה. מפני שה"חמאס", כמו שאכן התגלה ברבים בתערוכות שאנחנו מקיימים, הוא ארגון רצחני. וכל מי שמרחם על המפקדים שלו, מתאכזר לקורבנות שלו, היהודים והערבים. רק אמש חזר ה"חמאס" מרבית-עמון והודיע, שלא יפסיק

לזרוע הרס וחורבן על מדינת ישראל, עד שגרגר החול האחרון – נוסח שלו – יוחזר להם; כלומר, לדידם – עד אי-קיומה של מדינת ישראל.

אני רוצה לסיים את דברי ולומר, שהגירוש התגלה כמהלך שמחזיר לנו את כוח ההרתעה ומחליש באופן משמעותי את כוח הטרור. ממשלת רבין, אפילו עם מרצ, נענתה לתביעה לעצור את ההידרדרות במצבנו הביטחוני, ועכשיו החתימה על כך באופן חלקי את ארצות-הברית.

המבחן הגדול עדיין לפנינו – המלחמה ב"חמאס" בארצות-הברית; המלחמה הכוללת גם בטרור של אש"ף; והעיקר, עכשיו, כשהמגורשים ואש"ף דחו את ההסכם של הממשלה, לדבוק בהסדר שנעשה, ולא להתקפל עוד.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת המר.

הצעה לסדר-היום

פתרונות בנושא המגורשים

היו"ר ש' וייס:

עכשיו חבר הכנסת מצא, הצעה לסדר-היום מס' 980. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אתחיל בכמה שאלות ניחוש – מי אמר והיכן. "הממשלה דבקה בגירוש למרות הבעיות שזה גורם ביחסינו עם העולם", "עמדתנו נחושה", "לא ניתן להם לחזור" – של מי הדברים האלה? כן, אלו דברי ראש הממשלה רבין בכנסת מעל במה זו לפני שבוע ימים.

ומי אמר: "אני כל הזמן חושב על היתומים של נסים טולדנו, ולא אחזיר אותם". כן, כמובן שוב רבין. הפעם, לאמו של טולדנו, זיכרוננו לברכה.

ומי כינס את השגרירים הזרים בשעות הלילה המאוחרות והודיע: "אני מבקש להעביר לממשלותיכם את נחישותה של ממשלת ישראל למלא אחר החלטת הבג"ץ?" שוב רבין. ואכן השגרירים, שהריעו לרבין, העבירו את המסר של רבין, וכך הבריקו לממשלותיהם: המגורשים לא יחזרו.

ומי עוד הצהיר כאן, רק שלשום בשעות הערב המוקדמות, את הדברים הבאים, ואתן לכם רמז, היה זה בדברי תשובה על הצעת אי-אמון: "ממשלה זאת, בניגוד לכל מה שאמרתם עליה, נחושה בהחלטתה לנקוט צעדים. היא עשתה את זה והיא עומדת על עמדתה בתקיפות ומודיעה על כל חלקיה, שהרחקת פעילי ה'חמאס' היא סופית?" לא, את זה כבר לא אמר רבין אלא תלמידו הנזוף השר רמון.

אדוני ראש הממשלה, הודעות והצהרות אלו הן הטעיה גמורה, אם לא למעלה מכך. הטעיית הממשלה, השפלת שריה, הטעיית הכנסת, הולכת הציבור בישראל שולל, אובדן אמון בקרב מדינות ברחבי עולם, הפיכת מחיאות הכפיים של שגרירי מדינות לסימן שאלה לגבי אמינותך, לגבי יכולת עמידתך בפני לחצים.

התקפלותה של הממשלה אל מול ההצהרות התקיפות שקדמו לכניעה ניפצה את מעט האמינות שעוד נותרה לממשלה זו.

אוי לה לעמידה תקיפה שעומדת במבחן ההצהרות, אולם כושלת ונשחקת עד עפר במבחן הלחצים.

אדוני ראש הממשלה, אני משוכנע, לצערי הרב, שבתיקך האישי, זה המצוי במשרד החוץ האמריקני, נרשם השבוע: רבין, אותו רבין משנות ה-70 – מתקפל בפני לחצים.

אדוני היושב-ראש, המוזר בכל פרשת הגירוש הוא ההתרברבות והניסיון להציג פרשה שלומיאלית כהישג. מתרברב לו ראש הממשלה וטוען לאחר ההתקפלות, אני מצטט: "עקרון הגירוש מומש". אלה דברי ראש הממשלה. אכן, אדוני ראש הממשלה, כמו בבורסה מימשת את נייר הערך של הגירוש, ושמת קץ לנשק הגירוש. לא עוד יכולת לאיים בגירוש. לא תעז עוד. התקפלת לאחר שסיבכת את ישראל בעמים.

ליקוי מאורות מוחלט הוא המאפיין את החלטת הגירוש, דרך ביצועה והכניעה שבעקבותיה. איזה מוח אנליטי, תפארת של מוח אנליטי, אדוני ראש הממשלה. ובכל זאת, למרות השגיאות, הליכוד נתן לך את מלוא הגיבוי לכל אורך הדרך. לא רצינו להעמיד אותך עם סימני שאלה בפני העולם. ואתה עוד מוכיח את הליכוד, ואמרת רק שלשום, אני שמעתי, "הם" – הליכוד – "לא העזו לעשות דברים כאלה". נכון. ואני אומר לך, אדוני ראש הממשלה, שלא רק נכון, אלא אמת לאמיתה. אנחנו לא העזנו לסבך את ישראל בין העמים; לא העזנו. במלחמתנו בטרור לא סיבכנו את המדינה בפלונטר בין-לאומי. אנחנו הסכמנו ללחום בטרור, אדוני ראש הממשלה, עם יחידות מובחרות וייחודיות, ולא ארחיב על כך את הדיבור; לא ארחיב.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אתם המצאתם – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני, אמרתי שאנחנו מטפחים יחידות כאלה, לא המצאנו, פעלנו אתן. ואמרתי שלא ארחיב על כך את הדיבור. כי בממשלתך, השרה אלוני פתחה פה גדול על יחידות אלה, ואינני רוצה להוסיף על כך.

רענן כהן (העבודה):

דבר כזה לא הייתם מסוגלים לעשות.

רון נחמן (הליכוד):

מה, לפתוח את הפה?

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, צר לי עליך ועל ממשלתך המומרצת. כבר נאמר עליכם, כי לגרש אינכם יודעים. היום הזה, אדוני ראש הממשלה, ניתן להוסיף, כי גם להיכנע אינכם יודעים. האם בכניעתכם פתרתם את המשבר? לא. גם הסכמתם להחזרת המגורשים, וגם הותרתם את הבעיה במלוא חריפותה. לא החזרתם את אהדת הקהילייה האירופית, ואף לא הפשרתם את תהליך השלום.

הפתרון שלכם הוא פתרון של כדור אספירין. האספירין לא הרחיק את כאב הראש שהבאתם על עם ישראל. האספירין שלכם, שבו השתמשתם, לא התיר את הפלונטר.

שר השיכון פואד מגדיר את החלטתכם כניצחון ה"חמאס" וצופה קטסטרופה. ציטוט: "ראש השב"כ מזהיר, כי הפשרה תתפרש כחולשה ותביא להגברת האלימות". צר לי לקבוע, כי שניהם צודקים.

את הצורך הנכון להידבר עם הממשל האמריקני החדש לא העמדתם על בסיס אינטרסים משותפים. לא ניצלתם את תמיכתם הרחבה של הסנטורים בגבעת-הקפיטול, שהלכה והתגבשה והחלה להתרחב. פשוט, אדוני ראש הממשלה, נתקפתם בהלה.

אתם מתפארים בפתרון הפשרה כביכול. הבה נראה מה אומר מזכיר המדינה וורן כריסטופר על ההצעה – ואני מצטט: "הצעד הישראלי הינו פריצת דרך והחלטה העולה בקנה אחד עם החלטת האו"ם להחזיר את המגורשים"; חד, חלק ופשוט: החלטת האו"ם להחזיר את המגורשים. זו פריצת הדרך שלכם. כך מבין זאת בוטרוס ראלי, התובע הבוקר החזרה מיידית ולא בשלבים. תביעתו של בוטרוס ראלי – כניעה מוחלטת. ככה זה, אדוני ראש הממשלה, המתחיל בויתורים – אומרים לו גמור.

כן, אדוני ראש הממשלה, זו פריצת דרך, אולם פריצת דרך לאחור. זאת פריצת הדרך של הנסוגים, פריצת הדרך של הנכנעים.

אדוני ראש הממשלה, בדפי ההיסטוריה של ממשלת ישראל יירשם, כי בנושא המגורשים ממשלה זו בראשותך הביאה פריצת דרך לנסיגה; נסיגה – תרתי משמע.

האם זו הממשלה שעליה תפארתכם? זו המוגדרת על-ידיכם כ"ממשלה אחרת"? אכן, לגביה ניתן לומר: ממשלה שניתנת להכנעה. ממשלה שכזו, למען ביטחוננו חייבת להתחלף. ככל המוקדם כן ייטב.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת מצא.

הצעות לסדר-היום

החלטת הממשלה בנושא המגורשים

היו"ר ש' וייס:

נעבור להצעות לסדר-היום מס' 1020, 1021, 1022, 1023, 1024 ו-1025. אני מזמין עכשיו את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני מזכיר – שבע דקות. אחריה – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר וראש הממשלה, אנשי הליכוד מחלקים שבחים ומוסיפים על זה אי-אלו דברי ביקורת. אבל שבחים אלה היו מחייבים את הממשלה הזאת לבדוק את עצמה.

הרי ממשלה זאת קמה כדי להביא בפני העם מדיניות אחרת, מנוגדת למדיניות הליכוד. אמרנו: מדיניות הליכוד חסמה את השלום; מדיניות הליכוד מנעה הסדר; מדיניות הליכוד גרמה לחוסר ביטחון; מדיניות הליכוד אשמה במשבר הכלכלי; תקום ממשלה חדשה ותנהיג מדיניות אחרת.

אבל, אדוני ראש הממשלה, מה שקורה היום הוא, שהממשלה הזאת לא רק שאינה מציגה מדיניות אחרת בפני העם, בפני העולם, בפני השכנים, אלא היא הולכת ומסבכת את המצב ועורמת מכשולים נוספים בדרך להסדר.

הפשרה שעליה מדובר, שהתקבלה בהחלטת הממשלה, היא פשרה יוצרת אשליה, פשרה חסרת תועלת ואף מזיקה. ההחלטה בדבר ההסכמה להחזרת 100 מגורשים לא תועיל בדבר לסיום המשבר החמור, הפוליטי והמוסרי, שגרמה ההחלטה וגרם הגירוש ההמוני. זאת הונאה מסוכנת לבוא לציבור ולדעת הקהל בעולם ולומר, שכאילו אם במקום 400 יישארו 300 מגורשים, או אם יזמנו המגורשים לוועדות ערר – הבעיה תיפתר, העולם ישלים עם הגירוש, הפלשתינים ישלימו עם הגירוש ותהליך השלום יתחדש. זאת טעות מרה, שאת מחירה נידרש כולנו לשלם.

מי שבממשלה או בממשל האמריקני בא ואומר שפרשת המגורשים הסתיימה, איננו יודע מה שהוא אומר. ה-100 לא ישובו. ה-400 יישארו היכן שהם נמצאים עכשיו. רשתות הטלוויזיה ימשיכו לשדר את התמונות. הלחץ על ישראל יימשך, והחלטת מועצת הביטחון, התובעת במפורש את החזרת כל המגורשים, תישאר בעינה.

מי שתובע את ביצוע החלטות מועצת הביטחון בנושאים אחרים, כמו בנושאי עירק או לוב, ובכל נושא אחר, לא יהסס לתבוע את ביצוע החלטתה זאת גם בנושא המגורשים. לכן, שום דבר לא נפתר והבעיה נשארה בעינה. גם התמיכה שנתן השר יוסי שריד, שאמר שהגירוש הצליח כאילו, הבג"ץ אישר, ומועצת הביטחון לא תטיל סנקציות – אינני יודעת מה יש בדבריו יותר, איוולת או רשעות.

שורש הבעיה הוא הגירוש ההמוני עצמו, הסותר את אמנת ז'נבה, והבעיה היא ביצוע החלטת מועצת הביטחון. הממשלה והממשל האמריקני משלים את עצמם, כאילו מעכשיו יתחיל פרק חדש. שום דבר חדש לא יתחיל, כל עוד לא תקום הממשלה ותאמר בפה מלא: אנחנו מקבלים את החלטת מועצת הביטחון ומתכוונים לבצעה.

היתה קמה הממשלה, אדוני ראש הממשלה, אומרת זאת בפה מלא, ואחר כך אומרת: לכן אנחנו מבקשים לעשות את הביצוע בשלבים. אז היה המצב אחר, היה הבסיס אחר, היתה הגישה שונה. אבל לבוא ולומר: אנחנו מסכימים להחזיר 100 זוטרים, ואולי גם ייגשו לוועדות ערר, ולחשוב שמישהו יקנה את הסחורה הרקובה הזאת – זאת אשליה. לכן, העיקרון של הגירוש, שלא בוטל, הוא הבעיה שבשורש העניין.

אדוני ראש הממשלה, בהחלטה זאת ובהסכם הזה עם האמריקנים עשית שגיאה נוספת. השגיאה הזאת היא בניסיון לעקוף שוב את הפלשתינים; לקבל החלטה שנוגעת לפלשתינים במשא-ומתן ישראלי-אמריקני, בלי לדבר עם הפלשתינים, בלי לשאול אותם.

הרי לשם מה נפתח המשא-ומתן במדריד? הוא נפתח כדי ליצור מצב חדש. לא עוד הסכמים מאחורי הגב, אלא משא-ומתן ישראלי-פלשתיני. כאשר כל אחד יודע, שהמשלחת הפלשתינית מתייעצת, נועצת ומקבלת הוראות מאש"ף.

אז יש משא-ומתן, או לפחות היה משא-ומתן לפחות. היה צינור הידברות כזה, שבא לעשות שינוי לעומת, למשל, מה שהיה בקמפ-דייוויד. בקמפ-דייוויד היה הנספח הפלשתיני, שהיה הסכם ישראלי-אמריקני-מצרי ללא שיתוף הפלשתינים. ותהליך מדריד נועד לעשות את החידוש הזה שבמשא-ומתן עם הפלשתינים. אבל אתם באים עכשיו, כאשר יש בעיה חמורה כזאת של גירוש המוני, שנדחה על-ידי כל הפלשתינים ללא הבדל מהי השקפתם, דעתם, השתייכותם הפוליטית והמפלגתית – ואתם

באים לעשות הסכם כזה בלי הפלשתינים, בניגוד לדעתם, על אפם וחמתם, ואתם חושבים שבזה אתם תקדמו איזה הסדר שהוא.

לכן, אדוני ראש הממשלה, כדי לחדש את שיחות השלום צריך לבוא לכנסת, לבוא לעם ולומר באומץ ובפתיחות: הגירוש היה, עכשיו אנחנו מחזירים את המגורשים. אינני תובעת להודות בטעות. אולי זה קשה לך, אדוני, לקום ולהודות בטעות. אבל אפשר לפתור בעיה שנוצרה.

כדי להגיע לתוצאות ממשיות חייבים להחזיר את כל המגורשים, חייבים להפסיק את הירי החופשי בשטחים, את הריגת הנתפסים, את ירי הטילים על בתים, את מעשי הדיכוי וההתעללות; והעיקר, אדוני, לפתוח במשא-ומתן עם אש"ף.

חברת הכנסת יעל דיין דיברה עם ערפאת. אבל חברת הכנסת יעל דיין לא ייצגה את הממשלה. לכן, אדוני, לאחר שיוחזרו המגורשים ולאחר שממשלתך תחליט סוף סוף לדבר עם אש"ף, נוכל באמת לפתוח דף חדש. כי, בסופו של דבר, אם לא ייפתח הדף החדש הזה, לא נוכל לעשות את הדברים החשובים באמת, והם: להשיג את השלום, לקצץ בהוצאות הצבאיות, לוותר על הוצאות הכיבוש, ואז לצאת באמת מהמשבר הכלכלי ומהאבטלה.

לא נוכל לפתור שום בעיה רצינית, לא כלכלית ולא חברתית, אם לא נגיע לשלום. ולא נגיע לשלום בלי להחזיר את המגורשים ובלי לדבר עם אש"ף. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחברת הכנסת גוז'נסקי. אני מזמין את חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – את חבר הכנסת חגי מירום.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אדוני ראש הממשלה, באמצע שנות ה-50 טבעו מונח בעגה הצה"לית: קז"כ, שפירושו: קיפול זנב כללי. נתנו את השם העוקצני הזה למבצעים של ביטול וקיפול מבצעים. באותן שנים היו מגייסים כוחות ומניעים אותם לעבר גזרת חזית כלשהי, מתכננים, קבוצות פקודות וכו', ובסוף מקפלים את הכול, לאכזבתם של המפקדים והחיילים. קראנו לזה קז"כ: קיפול זנב כללי.

היום יש לנו ממשלת קז"כ. היא מחליטה, עושה שרירים, שריה משמיעים נאומים חוצבי להבות, מרצ עוברת רעידת אדמה כאשר חבריה מבקרים את שריה, ואחר כך בא הקז"כ, קיפול זנב כללי.

אבל, אילו הבנו את המניעים שהניעו את הממשלה להחלטתה, היינו יכולים לצפות מראש את הקז"כ. הממשלה התעשתה והחליטה כפי שהחליטה משני טעמים: הראשון – להיענות לדרישת הציבור, שזעם וגעש אחרי רצח נסים טולדנו, השם ייקום דמו, והממשלה רצתה לרצות את הציבור, שעמד

להפיל אותה; הטעם השני – לחסל את מתנגדי שיחות וושינגטון שבקרב הפלשתינים ולחזק את אש"ף-תוניס, שעם נציגיו שאפי ועשראווי יושבים נציגינו שם.

שר החוץ פרס אישר הבוקר בריאיון ב"קול ישראל", שגירוש אנשי ה"חמאס" בא להבטיח את המשך "שיחות השלום", הלוא הן שיחות מינכן בווינגטון. הוא לא אמר שתכלית הגירוש היא מלחמה בטרור, כי המלחמה בטרור איננה מעניינה של הממשלה, שעסוקה ב"שינויים בסדר העדיפויות הלאומי". הטרור הוא רק מטרד של מתיישבים וחיילים ומשפחות החיילים, ולא של השרים, שעסוקים בדברים חשובים יותר.

אחר כך בא הביצוע השלומיאי של ההחלטה, היה שיתוק הסברתי של ישראל, היתה מתקפה תקשורתית של הערבים והיה חשש שהשיחות בווינגטון לא תתחדשנה.

עכשיו, כשהציבור נרגע קמעה מזעמו על הטרור, וה"חמאס" התקרב לאש"ף שאימצו, ואש"ף לא קיבל את המחווה שהגישה לו ממשלת ישראל, כבר אין טעם בגירוש ה"חמאס", וצריך לחפש דרכים להתקפלות, לקז"כ.

אבל הממשלה הזאת לא יודעת אפילו לבשל קז"כ. שעה קלה לפני שראש הממשלה כינס את שריו כדי לקבל מהם את חותמת הגומי על החלטתו בעניין המגורשים, הודיע בכנסת השר חיים רמון בשם הממשלה את הדברים הבאים – ציטוט: "ממשלה זאת, על אפכם וחמתכם, בניגוד לכל מה שאמרתם עליה, נחושה בהחלטתה לנקוט צעדים, וצעדים חמורים, כדי להגן על הביטחון. היא עשתה את זה והיא עומדת על עמדתה בתקיפות ומודיעה, על כל חלקיה, שהרחקתם של פעילי ה'חמאס' היא סופית" – גמר ציטוט מדברי השר רמון בשם הממשלה.

השר רמון לא ידע, שבעוד שעה קלה הוא ירים את ידו בעד החלטת ממשלה, שאיננה אלא תכתיב אמריקני, והממשלה הזאת תשכח שהיא "נחושה בדעתה להגן על הביטחון", שהממשלה הזאת "עומדת על עמדתה בתקיפות", ש"הרחקתם של פעילי ה'חמאס' היא סופית".

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת זאבי, חמור מכך. השר רמון הודיע בשם הממשלה, ובאותו רגע שהוא הודיע את הודעתו כבר היתה לראש הממשלה החלטה אחרת.

רחבעם זאבי (מולדת):

יפה.

האם אתם שם בממשלה מעלים על דעתכם ומבינים איך קוראים ומקבלים הערבים את החלטתכם האומללה? האם אינכם מבינים, שהם מפרשים זאת כחולשה וכפחד? כך במדינות ערב, כך בדרום-לבנון, כך בשכם, בחברון ובעזה.

ומי לידנו יתקע, שוויתורי הממשלה הם סוף-פסוק בפרשה זו? הרי מחר יתחדשו הלחצים, יאיימו במועצת הביטחון, בוטרוס ראלי יפעל בגלוי ובחשאי נגדנו, יפחידו אותנו בעיצומים, הערבים יודיעו שאינם באים לשיחות מינכן-ווינגטון, הדם של טולדנו, השם ייקום דמו, התקרר זה כבר, היהודים נרגעו, האמריקנים יבקשו מאתנו מחווה נוספת, ואחר כך עוד מחווה, רק עוד קצת ויתורים. ומה לא עושים למען השלום? איך אפשר שלא להיענות ל"בקשות" האח הגדול מווינגטון? ומכל השרירים שעשה ראש הממשלה רבין ומכל התקיפות והנחישות של ממשלת ישראל יישאר פיאסקו אחד גדול, יישאר הקז"כ.

ומה נשאר מדברי רבין – ציטוט: "החלטה זו אינה עומדת לדיון ואינה ניתנת לשינוי". איזה אמינות יש לדברי ראש הממשלה?

התקשורת היום כבר מספרת, שבנספח סודי להסכם האומלל על החזרת המגורשים נקבע, כי שאר המגורשים יוחזרו מהר יותר מכפי שפורסם. כלומר, מכל הגירוש הגדול, שרבין ודובריו הרבו להתגאות בו, לא יישאר דבר, פרט לכיפוף היד של ישראל, להרגשת תסכול של הישראלים, להרבה שעות אקרון של ה"חמאס", לשמחת ניצחון אצל הפלשתינים ולעליית כוחו של ה"חמאס".

מלחמה אמיתית בטרור חייבה זה כבר את גירושם של 400 אנשי ה"חמאס", ושל 400 אנשי ה"חזית", ושל 4,000 אנשי ה"פתח". אבל בשביל זה צריך שיהיו לנו ממשלה ומנהיגות ראויות לעם לוחם, ואת אלה אי-אפשר למצוא בממשלה המומרצת של רבין בתמיכת זיאד ומחאמיד.

וידוע הסיפור העממי, שלפיו גם אכלנו את הדג המסריח וגם גורשנו מן העיר. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך על ההקפדה על לוח הזמנים. אני מזמין את חבר הכנסת חגי מירום, ואחריו – את חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני ראש הממשלה, קיבלתם החלטה נכונה בעיני. יש בה משום הקטנת נזק, יש בה משום יישור קו עם ארצות-הברית, ויש לה חשיבות גדולה. אני רואה בה, אדוני ראש הממשלה, החלטה פיקחית. אומרים שפיקח יוצא מכל מלכודת שחכם לא היה נכנס אליה, אבל אני בכל זאת מעדיף את הפיקחים על האטומים, את הפיקחים על הטיפשים, ואני חושב שהחלטת הגירוש הזו היא תוצאה נכונה של מצב שהיה צריך להגיב עליו.

אדוני ראש הממשלה, היו אפקטים חיוביים לגירוש, אי-אפשר להתעלם מהם. היתה מכה ארגונית קשה מאוד ל"חמאס"; היתה הצגה של מדינת ישראל כמדינה נחושה בדעתה להתמודד עם הטרור; היה מתן מענה לרחשי הלב של הציבוריות הישראלית, שחשה שאי-אפשר להמשיך עוד עם מעשי

הרצח והזוועה; היתה פגיעה וחשיפה של שרשרת התמיכות הבין-לאומיות ב"חמאס" כתוצאה מהמעצרים הללו, כתוצאה מההתרכזות במאבק ב"חמאס".

אבל, נודה ונתוודה, היו גם דברים שאולי לא כל כך הובאו בחשבון, כמו בעיית המדינה המקבלת שחסרה לנו; כמו התגובה הקשה של העולם על הגירוש; כמו השפעת הגירוש על תהליך השלום עד כדי איום לכלות אותו; כמו האימפקט התקשורתי הקטלני בכך שמצלמות ה-CNN מוצבות היכן שהן מוצבות והן מציגות לעולם הצגה שאיננה אובייקטיבית, אבל היא משפיעה על דעת הקהל העולמית. היתה הערכה לא לגמרי מדויקת באשר למצב המשפטי שנוצר כתוצאה מניסיון להוביל תהליך של גירוש כולל, והוכח כי הגירוש האיש הוא הדבר היחיד העומד בבחינה משפטית. ואינני בטוח שהעניין הזה תרם כל כך בנושא של מעמדו של ה"חמאס" בעולם, בעיקר בעולם הערבי, מול היחס לאש"ף.

קשה להשיג את כל הדברים במכה אחת. מי שהחליט על מהלך הגירוש – אי-אפשר לומר שהיה שם חוסר היגיון מלא ומוחלט, כמו גם התגובה של הממשלה עכשיו, שיש פה כאלה שקוטלים אותה מפה ועד הודעה חדשה, והם שוכחים שמדיניות עושים תוך תגובה על המצבים המתהווים, על יחסי ישראל עם מדינות, על מצב העניינים בשטחים ועל היכולת שלנו להוביל לתהליך של שלום.

במובן זה, אני חושב שהממשלה נקטה צעדים נדרשים. הצעדים הללו, גם אם ראש הממשלה צריך לעמוד פה ולומר שיש בהם משום פשרה – חשוב לנו מאוד שתהיה פשרה סבירה, שלא תהיה התעקשות שיש בה כדי להטיח אותנו בסלעים בין-לאומיים.

אדוני ראש הממשלה, בהקשר של הדיון הזה אני רוצה להתריע על תופעות מספר ולבקש ממך, אדוני ראש הממשלה, לשים אליהן לב. בזמן האחרון, אדוני ראש הממשלה, קיים פחד בממשלה. לא טוב היות הפחד הזה בתוך ממשלה ונפילתו של פחד כזה על שרים בתוך הממשלה.

אני חושב, אדוני ראש הממשלה, שיש לאפשר לשרים להביע את דעתם ולחלוק בדעתם על עמדת ראש הממשלה. ממשלה שלא יהיה בה דיון חופשי, שדעות מסתייגות, בגלל היותן חריגות, ייהפכו מייד על-ידי פרשני ראש הממשלה ועוזריו לעיונות ולחוסר לויאליות לראש הממשלה – ממשלה כזו לא תוכל להתמיד בהחלטותיה.

אינני חושב שצריך שיהיו החלטות פה-אחד בממשלה. אינני חושב שצריך שתהיה השתלחות בשר שעמדותיו חולקות, בעיקר בשר המשפטים. צריך לתת לו את האפשרות להביע דברים על-פי מצפונו. תרבות כזו של ניהול עניינים מולידה משאלים חשאיים, שבהם השרים, לא עוזריהם אלא השרים, אומרים בחשאי למי שהם רוצים לומר את דעתם האמיתית.

אני רוצה לומר לך כאן, אדוני ראש הממשלה, הגיעה השעה שתסתתרו את הפה לכמה בכירים במשרד ראש הממשלה, ותחדול את ההודעות הנלוות שלהם שבאות לכלי התקשורת, הודעות שבאות ממשרד ראש הממשלה בשם אנשים שמגדירים את עצמם מקורבי ראש הממשלה ונותנות ומחלקות ציונים לשרים כאלה ואחרים. זה החל עם בייגה שוחט, זה המשיך עם שמעון פרס ויוסי ביילין, שנחשדים כל הזמן, ועכשיו זה עומד עם שר המשפטים דוד ליבאי.

לא ייתכן שיהיה מצב כזה. במה חטא דוד ליבאי, שר המשפטים, שכך מעמידים אותו בפני הציבוריות הישראלית?

אני חושב שהגיעה השעה שתעשה בדק-בית בקרב בפקידות הממשלתית בתוך משרד ראש הממשלה, שתורמת כל הזמן לחוסר שקט ולעצות לא-נבונות בתחום הפרסונלי.

לימור לבנת (הליכוד):

קלקולים קוראים לזה, חבר הכנסת מירום.

חגי מירום (העבודה):

אדוני ראש הממשלה, לא אצביע אי-אמון, כי אני מאמין בך. אני גם מאמין בשרים. אני חושב שיש מי שמכניס טריז בינך לבין השרים, ואני חושב שצריך לחדול אותו מכך.

חברי הכנסת, אדוני ראש הממשלה, שני דברים חשובים קרו בהחלטתכם. האחד – שאנחנו יכולים להמשיך ולדבוק ביחסים מתואמים עם ממשלת ארצות-הברית, ואין חשוב היום יותר מלדבוק ביחסים מתואמים עם ממשלת ארצות-הברית. הדבר הזה נראה היה לי חשוב ביותר בהחלטתכם.

והדבר השני – תהליך השלום. צריך לפרוץ את הדרך אל התהליך הזה. צריך לעשות כל מעשה שאפשר כדי לאפשר את המשכו של תהליך השלום, כי בין שאתה נוקט גירוש ובין שאתה מפוצץ בית, בין שאתה עוצר במעצר מינהלי ובין שאתה מכניס לכלא למאסר עולם, מה שיפתור את הבעיה הזו הוא תהליך מדיני. אם ההחלטה הזו לחזור במידה מסוימת ולהתפשר יש בה משום תרומה ליחסי ישראל-ארצות-הברית ולתהליך המדיני, זאת החלטה פיקחית. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לך. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רן כהן.

משה פלד (צומת):

חבר הכנסת מירום, מה זה הטריז הזה, מי זה הטריז הזה?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת משה פלד, הוא כבר ירד מהדוכן. חבר הכנסת דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כבוד ראש הממשלה ושר הביטחון, חברי הכנסת, הגירוש ההמוני של מאות פלשתינים מהשטחים הוא מעשה אכזרי בלתי נבון. כאשר עוקרים מאות אנשים ממולדתם ומבתיים
--

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת דראושה, אכזריות?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מעשה מאוד אכזרי, ולא רק אכזרי אלא גם אווילי.

גונן שגב (צומת):

--

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש שקט, חבר הכנסת שגב.

שאול יהלום (מפד"ל):

--

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שאול יהלום, הוא רק התחיל לדבר. אני אאריך לו את הזמן. אני מבקש לאפשר לו לדבר. עד כה שמענו בשקט את כל הנואמים. אני מבקש ממך ופונה לכולם. בבקשה, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה גם מעשה אווילי, שהוכח שאיננו משרת את הביטחון של מדינת ישראל, ורק חיזק את ההקצנה, פוגע בתהליך השלום ומעיב על מערכת היחסים היהודית-הערבית.

כל הקהילייה הבין-לאומית נזעקה נגד הצעד הזה, המנוגד לאמנת ז'נבה, להחלטות האו"ם ולערכים האנושיים הנכונים. מועצת הביטחון קיבלה החלטה, שגינתה ודרשה מממשלת ישראל להחזיר את המגורשים, כל המגורשים. גם ארצות-הברית גינתה ודרשה להחזיר את המגורשים.

הגירוש, אדוני ראש הממשלה, היה "פאשלה" אמיתית מכל הבחינות. התוצאות הן הפוכות, ולא התאימו למטרות שהציבה לה הממשלה הזאת. המהלך הזה גם לא פגע בתשתית האמיתית של אותם ארגונים שאתם טוענים שהמגורשים באו מתוכם, גם לא חיזק את המתונים הפלשתינים, אלא העיב על דימויה של ישראל בעולם, פגע קשות במערכת היחסים בין ישראל לעולם כולו, ובמיוחד העולם הערבי, וסנדל את תהליך השלום באזור.

הגירוש גם לא הוריד את רמת האלימות. הקורבנות משני העמים ממשיכים ליפול, עם כל הצער שיש לי על כך.

ההסדר שנעשה עם האמריקנים לא יכול לפתור את הבעיה של המגורשים. החזרת 100 וקיצור התקופה של האחרים לא יוכלו לפתור את הבעיה. אומנם זה הסדר עם האמריקנים, פשרה עם האמריקנים, אבל מה שדרוש הוא הסדר עם הפלשתינים, פשרה עם הפלשתינים.

ראש הממשלה התבטא ביומיים האחרונים ואמר, שרק אמריקה חשובה לו עכשיו. אלה דברים אוויליים. מה שחשוב לו צריך להיות תהליך השלום. כאשר הוא נבחר לתפקידו כראש הממשלה, הוא נבחר על התקן של עושה השלום. עד היום הממשלה הזאת לא עשתה שלום. היא סנדלה את תהליך השלום במקום לקדם את תהליך השלום. לכן, מה שדרוש לממשלה הזאת זה להגיע להסדר עם הפלשתינים, לפתור את הבעיה האמיתית של הסכסוך באזור הזה על-ידי הסדר עם הפלשתינים.

לכן, דרוש הסדר שיבטיח החזרת כל המגורשים, לא רק 100. מכיוון שהמגורשים הצביעו פה-אחד שלא יקבלו את ההסדר הזה, עם מי תעשו הסדר? כאשר כולם החליטו שלא מוכנים להחזרת 100 ולהשאת 300, על מה אתם מדברים? גם אש"ף דחה את ההסדר, מדינות ערב כולן דחו את ההסדר; ד"ר בוטרוס ראלי, בשם האומות המאוחדות, בשם מועצת הביטחון, אמר בצורה מפורשת, שזה מנוגד להחלטת האומות המאוחדות, להחלטה 799 של מועצת הביטחון, והוא דורש להחזיר את כל המגורשים. אז איזו פשרה ואיזה הסדר השגתם?

אולי זה תכסיס? תכסיס, כי אתם יודעים מלכתחילה, שהמגורשים ידחו את ההסדר הזה, שאש"ף ידחה את ההסדר הזה, העולם הערבי ידחה את ההסדר הזה, ואז תבואו ותטענו: הנה, ממשלת ישראל מנסה, הפלשתינים לא רוצים. זה תכסיס חשוף וגלוי, שהעולם כולו לא יקנה אותו. אתם גם לא תשכנעו את דעת הקהל בישראל, שאתם עושים למען מציאת פתרון אמת לבעיית המגורשים.

לכן, אני קורא לראש הממשלה ולממשלה כולה לשחרר את תהליך השלום מהסנדול שהוא נקלע אליו; להחזיר את כל המגורשים ולשבת ליד שולחן המשא-ומתן ולדבר שלום, לא על-ידי פיצוץ בתים נוספים, לא על-ידי הרג של ילדים, לא על-ידי סגירה ואטימה של מסגדים בשטחים, כפי שקורה בימים האחרונים, לא על-ידי חיפושים וחפירות בתוך המסגדים.

שאלו יהלום (מפד"ל):

יש שם נשק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא מצאו נשק במסגדים, זה לא נכון. רק חשפו את הרצפות, רק פגעו בקדושת המקומות המקודשים למוסלמים, וכך העיבו על תהליך השלום והעיבו על מערכת היחסים בין שני העמים.

מה שדרוש היום, לאחר שהכנסת קיבלה החלטה מבורכת על ביטול מה שנקרא "חוק המפגשים", כאשר התירה מפגשים בין אש"ף ובין מדינאים ואנשי ציבור ישראלים, מה שאנחנו זקוקים לו זה הצעד הנוסף. הצעד האמין הדרוש מהממשלה הזאת, אשר נבחרה על תקן של עושה שלום, זה לדבר ישירות עם אש"ף, אש"ף הפרגמטי, המתון, אשר הוכיח שהוא רוצה בקידום תהליך השלום.

שאלו יהלום (מפד"ל):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אש"ף מביע מוכנות להמשיך תהליך השלום. והממשלה הזאת נדרשת על-ידי הרוב בתוך העם, גם על-ידי הרוב בתוך מפלגת העבודה והרוב בקואליציה, לדבר עם אש"ף כנציג לגיטימי של העם הפלשטיני.

לכן אני מסיים דברי בפנייה כנה לממשלה להחזיר את כל המגורשים. תפסיקו עם המשחקים הללו. תעשו הסדר עם הפלשטינים, תעשו הסדר עם העולם הערבי. תחזירו את המגורשים ותשבבו ליד שולחן המשא-ומתן ותגיעו להסדר שלום, שיביא קץ לשפיכות הדמים ויחסוך משני העמים, היהודי והערבי, הרבה אלימות, הרבה שפיכות דמים והרבה מעשים שאנחנו לא זקוקים להם. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת רן כהן, בבקשה. ואחריו – חבר הכנסת בנימין בגין.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הבריאות, ראש הממשלה נדמה לי – בהאזנה גם כן, חברות וחברי הכנסת, ביום 15 בדצמבר 1992 אמר מעל במה זאת חבר הכנסת דאז, השר היום, יוסי שריד, ימים ספורים לאחר הרצח הנתעב של נסים טולדנו, זיכרוננו לברכה, את הדברים הבאים: "אני אומר באוזני ראש הממשלה, שאני בעד העונשים החמורים ביותר על אנשי ה'חמאס', כי אנשי ה'חמאס' מוכרחים לשלם ביוקר רב, מחיר כבד וקשה על מה שקרה. עכשיו" – המשיך ואמר יוסי שריד – "אני רוצה להגיד מה הם בעיני העונשים הכבדים ביותר על ה'חמאס'. העונש הכי כבד על ה'חמאס' הוא להמשיך בתהליך השלום. אני לא מכיר עונש כבד יותר על ה'חמאס'. אומר דבר מרחיק לכת" – הוא המשיך ואמר – "אני בעד גזר-דין מוות ל'חמאס', אבל יש גזר-דין מוות אחד ל'חמאס', והוא השלום. השלום הוא גזר-דין המוות של כל הפנאטים, המשוגעים והרוצחים". עד כאן דברי יוסי שריד, ממש שלושה ימים לפני החלטת הממשלה על הגירוש.

צר לי לומר, כי בגירוש ההמוני לא הוטל העונש הכבד ביותר על ה'חמאס'. אדרבה, הוטל עומס כבד על תהליך השלום. ועתה, לשמחתי, ניגשת הממשלה להיחלץ משיברונו.

אדוני היושב-ראש, הלקח הראשון שראש הממשלה צריך לזכור אותו בהמשך הדרך במאמציו לעשות שלום הוא, כי במקום שבו הליכוד והימין צוהלים ומריעים להחלטות המדיניות, הממשלה ורבין צריכים להיזהר אלף פעמים.

הממשלה הזאת זכתה לכל כינויי הגנאי, כאשר עצרה את בזבז המיליארדים בשטחים וכשיצאה לתקן את עשרות אלפי הקרוונים הדולפים שהליכוד קנה. הממשלה הזאת נרדפה אפילו כאשר החליטה לשלם קצבאות ילדים ולהקצות מיליארדים לבניית כבישים ומחלפים חדשים. הליכוד לא מצא מלה טובה אחת כאשר הממשלה הזאת החליטה להאריך את יום הלימודים בשעת לימודים בכל יום בכיתות היסוד של בתי-הספר. כל אלה היו מעשים ששוויים כקליפת השום בעיני הליכוד. רק ההחלטה השגויה של הגירוש, זכתה וזיכתה אותך, אדוני ראש הממשלה, בברכות ובקומפלימנטים בלתי מוגבלים מספסלי הימין. מדוע? משום שהיה ברור לכול, כבר אז לראשי הליכוד, והיום ברור לשמחתי גם לממשלה, כי לא יהיה אפשר להמשיך במעשה הגירוש ההמוני וגם לחדש את תהליך השלום.

לכן אני שמח ומברך את הממשלה על ההחלטה הנוכחית של הפשרה עם ממשל קלינטון. ואני עלז מאוד על העצב וההיסטריה שבהם נתקף הימין על כך שהממשלה החליטה להיחלץ מהמשבר הזה כדי לחדש את תהליך השלום וללכת אל מה שראש הממשלה אמר: עשיית השלום, לא רק המשא-ומתן.

חשוב, אדוני היושב-ראש, שהלקח הזה ייזכר ויילמד. אבל גם חשוב שנהיה ריאליים. הסכם הפשרה הזה חשוב מאוד בדרך למניעת התנגשות בין ישראל ובין מועצת הביטחון ולסיכול הסכנה של משבר בין ממשל קלינטון ובין מדינת ישראל כבר בצעדיו הראשונים של הממשל החדש. אבל הפשרה, ככל שהיא חשובה, חשובה ממנה הפשרה בכיוון מדינות ערב והעם הפלשתיני. חשוב ביותר לאפשר לאלה לבוא למשא-ומתן. ואם נזדקק, אני מבקש ומפציר, לעשות עוד צעד כלשהו, או מהלך כלשהו, או מאמץ כלשהו, כדי להבטיח שהפלשתינים יבואו למשא-ומתן. חשוב שהממשלה תעשה אותו, כי בלעדי הפלשתינים לא יהיה תהליך שלום שלם ומושלם.

אדוני היושב-ראש, עדיין אין ביטחון, ששיחות השלום יתחדשו. אך עובדה היא, שממשלה זו, גם נגד החלטתה שלה על הגירוש, מעזה ומחליטה באומץ לב לסגת ממנו וללכת למהלך של פשרה.

אני מאמין שהסורים, אולי גם הירדנים, אולי גם גורמים אחרים בעולם הערבי, יבואו ראשונים למשא-ומתן לכשיתחדש, והלוואי שכבר בחודש הזה.

אלא שאנחנו צריכים ללמוד עוד כמה לקחים לעצמנו. ישראל יכולה וחייבת להילחם בטרור, בכל טרור, בכל זמן, בכל מקום, אך ישראל אינה יכולה לעודד את הכוחות המתונים שבין הפלשתינים על-ידי גירוש הקיצונים. הנשק המדיני שעמו ניתן לצייד את הפרטנרים למשא-ומתן הוא ההישגים שהם יוכלו להביא לבני עמם, לעם הפלשטיני, במקביל להישגים שהממשלה הזאת יכולה להביא לעם בישראל.

הכורח המידי המוטל על הממשלה הוא להביע נכונות לזמן את אנשי אש"ף מהשטחים וגם את אנשי אש"ף מתוניס למשא-ומתן ישיר עם ישראל.

היו"ר ס' טריף:

אבקש לסיים.

רן כהן (מרצ):

מייד אסיים. ייתכן שהממשלה אינה יכולה לחזור בה מצעד הגירוש במלואו ובבת אחת, אך היא יכולה וחייבת להצביע על כך, שבצד הפעלת צה"ל והמודיעין נגד טרוריסטים בקיניהם, ובצד העבודה המודיעינית החשובה הנעשית כדי לחשוף ולעצור את פעילי ארגון ה"חמאס", הממשלה גם תושיט יד לארגון המייצג את כלל הלאומיות הפלשטינית ותבוא עמו למשא-ומתן.

אדוני היושב-ראש, אני מסיים. אומנם הליכוד נמצא במלכוד הפריימריס ואין להיבהל מביקורתו על הפשרה – לעתים אני מקבל עידוד מהבהלה שדובריו מציגים כאשר ממשלה זו משיגה פשרה לקידום תהליך השלום, אלא שהממשלה וראשה חייבים היום לעשות מאמץ עליון כדי ששום חשבון יוקרה, שום חשבון של חשש ומורך-לב ושום חשבון של רתיעה מפני "מה יגידו" – לא ינחו אותה, אלא רק השאלה איך להאיץ את המשא-ומתן המדיני, ועוד לפני הרמדאן ובמהלכו ועוד לפני חופשת הפסח ובמהלכה. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. אני מזמין את חבר הכנסת בנימין בגין, בבקשה. אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת גונן שגב.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראש הממשלה הנעדר מדיון חשוב זה, לפני שבוע, בקול נמוך ובוטח – – –

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת בגין, ראש הממשלה ישנו, הוא מקשיב לך. הוא היה כאן כל הזמן.

היו"ר ס' טריף:

הוא מיוצג על-ידי השרים כאן.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הוא מיוצג על-ידי השר שריד – אני חושב שזהו הייצוג הראוי לראש הממשלה, ובאמת הוא מיוצג על-ידי השר שריד בכל הנושאים המדיניים העולים על הפרק לאחרונה.

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

זה טוב מאוד.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בכל זאת, אדוני השר לענייני איכות הסביבה, לפני שבוע, בקול נמוך, בוטח, בדיבור אטי ומשכנע, הודיע ראש הממשלה שלך, כי רק בית-המשפט העליון, בשבתו כבית-משפט גבוה לצדק, ישיב את המגורשים, ולו אחד מהם לישראל. חלף שבוע, הבג"ץ אמר את דברו, אישר את כל הגירושים, ואותו ראש של אותה ממשלה באותו קול נמוך, באותו דיבור אטי ובוטח הודיע, כי הממשלה, למרות החלטת בית-המשפט העליון, תשיב ארצה מייד, אם רק ירצו בכך הטרוריסטים של ה"חמאס", 100 טרוריסטים, ואחר כך תקוצר שהותם של האחרים בלבנון.

ראש הממשלה, מתמטיקאי חובב, "שישה עד תשעה חודשים" וכן הלאה, הודיע במסיבת העיתונאים, ש-72% עד 75% יישארו בחוץ. דקדקנות מפליאה. והודיע לפתע כי מה שחשוב הוא העיקרון, המתאשר על-ידי כך ש-72% מן המגורשים יישארו בינתיים שנה אחת בלבנון. איזה עיקרון? זה היה עיקרון?

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

— — — אלף רוצחים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זה היה עיקרון? אדוני השר רובינשטיין, הרי אתה מומחה למשפט קונסטיטוציוני, אחד המומחים החשובים בכנסת – אתם הודעתם לבג"ץ לפני שבועות אחדים, שהממשלה גירשה 415 טרוריסטים על-פי "עיקרון"? אתם הודעתם לבית-המשפט העליון, באמצעות היועץ המשפטי, כי כל הרחקה נשקלה לגופה. כל אחד ואחד הוא טרוריסט מסוכן, מלבד אותו נער בן 16. כולם מסוכנים.

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

— — —

אהוד אולמרט (הליכוד):

— — —

זאב בנימין בגין (הליכוד):

ואם חשבתם, כבוד השר, שזה הכרחי ש-415 טרוריסטים יורחקו מישראל, ואם ידעתם מראש שרבע מהם ישובו ארצה מייד, על-פי חשבוני הפשוט, היה עליכם להרחיק לפני שישה שבועות 553 טרוריסטים מגבול ישראל. אמרתם שכל אחד ואחד הוא מסוכן, מלבד אותו נער בן 16. ועכשיו 100 מן המסוכנים חוזרים מייד, אבל, איך אמר ראש הממשלה – האיש שאמר אני אנווט, צריך היה לומר אני אנווט, אני אנווט, אני אקבע – אמר במסיבת העיתונאים באופן די מפתיע: "אני עוד צריך למיין אותם". ואיך הוא ימיין אותם? הוא אומר: אני אשיב ארצה את המתונים. לא ידענו שיש ביניהם מתונים. לפני שבועות אחדים, שרי השמאל בממשלת השמאל התגאו בהדלפות לתקשורת, שראש הממשלה מר רבין כבר מתחיל להבין משהו, שיש באש"ף מתונים, שיש טרוריסטים טובים, אבל יש באש"ף טרוריסטים רעים. הבנו מכך שיש טרוריסטים של ה"חמאס" שהם נוראים, עכשיו אנחנו מבינים שיש טרוריסטים ב"חמאס", מורחקים שהם מתונים, וראוי שישובו ארצה מייד.

ובאותו קול עבה, ובאותו דיבור אטי ובוטח ומשכנע, מסביר עכשיו ראש הממשלה – — —

יורם לס (העבודה):

הקול שלך דומה לקול של בגין. מה אתה מדבר על הקול של רבין? אל תדבר בקול של בגין – — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לס, אני מבקש לא להפריע. אני אוסיף לו זמן.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חבר הכנסת לס – – –

יורם לס (העבודה):

– – – נכס פוליטי.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לס, אני קורא אותך לסדר.

קריאות:

– – –

חיים דיין (צומת):

– – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת חיים דיין, אני קורא אותך לסדר. אני מבקש קצת הקשבה ושקט. אני מבקש מכם לתת לחבר הכנסת בגין לסיים את דבריו. בבקשה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני חבר הכנסת לס, הרי אתה מומחה לרפואה בבית הזה, אותך לא צריך לשכנע שיש הפרש ניכר בין השמעת דברים בקול נמוך ובוטח לבין יכולת הדברים להתבצע במציאות. יש הבדל גדול בין דיבור אטי לבין מדיניות עצבנית. לכן אני מדגיש את הדברים האלה, מפני שלעתים גם מומחים כמוך נוטים לשכוח אותם.

חבר הכנסת לס, ראש הממשלה, באותו קול נמוך ובוטח ובאותו דיבור אטי ומשכנע הסביר, במסיבת העיתונאים, שיש טעמים חשובים להתקפלות ממשלתו כפי שהוא ניווט אותה. מה הוא אמר? יש להתחשב בתהליך המדיני ויש להתחשב בעובדה שיש ממשל חדש בארצות-הברית.

אני שואל אותך, כבוד השר שריד, לפני שישה שבועות, כשהתקבלה אותה החלטת ממשלה, עוד לפני שהצטרפת אליה ותמכת בהחלטה מבחוח, לא ידעו חברי הממשלה שיש תהליך מדיני? לא ידעו שיש או"ם? לא ידעו שמזכיר האו"ם הוא אותו מר בוטרוס ראלי, אשר בעדינות דיפלומטית אמר ראש הממשלה שלדבר אליו זה כמו לדבר אל הקיר? ראש הממשלה היה שגריר ישראל בארצות-הברית, הוא לא ידע בדצמבר, שבינואר ייכנס מר קלינטון לתפקידו כנשיא ארצות-הברית?

רבותי חברי הכנסת, לפני שנתיים בערך, בריאיון גלוי-לב – – –

אהוד אולמרט (הליכוד):

השר שריד, אתה לא חייב לענות.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני הוספתי דקה לחבר הכנסת בגין בגלל קריאות הביניים. אני מבקש לאפשר לו לסיים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני כשנתיים, בריאיון גלוי-לב ל"מעריב", הודה חבר הכנסת דאז רבין, ופרשן בלתי מזיק באותם ימים, כי לקח לו ארבעה חודשים להבין מהי האינתיפאדה – בהיותו שר הביטחון. ובימים אלה מסתבר לנו, שכראש הממשלה ושר הביטחון הוא איננו מבין את מהות הטרור והמלחמה בו.

הטרור הוא מלחמה מדינית. הישג מדיני לטרור מאפשר דלק לפעולותיו, נוסך התלהבות בפעיליו, מאפשר את המשך הגיוס של פעילים נוספים לארגוני הטרור האלה. הודעת הממשלה על התקפות היא הישג רציני ל"חמאס". וזה יהיה סלאמי, כי לא רק אזרחי ישראל, גם בארצות-הברית מכירים את ראש הממשלה ואת ממשלתו, וגם בוטרוס ראלי.

"אני אמיין", אומר ראש הממשלה, "אני אקבע, אני אנווט". הוא קובע, הוא ממיין, הוא מנווט לשום מקום את הממשלה הזאת בדרך של התקפות מפני הטרור, בדרך המביאה להגברת הסיכון הביטחוני. הוא מנווט לשום מקום את ממשלת רבין-בראשות-השמאל.

רבתי חברי הכנסת, 414 טרוריסטים של ה"חמאס" ועוד נער בן 16 גברו בשבוע זה על ממשלת ישראל. אלה ימים עצובים, מנווטת אותנו ממשלה עלובה. אלה ימים רעים, מנווטת אותנו ממשלה מסוכנת. תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת בנימין בגין.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא הצעת שום הצעה נבונה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גונן שגב, אחרון מגישי ההצעות לסדר-היום בנושא המגורשים, שבע דקות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא לא הציע שום הצעה שיכולה לפתור את הבעיה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, תפקיד האופוזיציה לבקר, תפקיד הממשלה להציע הצעות. זו חלוקת עבודה. כך בנוי הפרלמנטריזם. בבקשה.

גוֹנוֹן שֶׁגֵּב (צומת):

כבוד יושב-ראש הכנסת, כנסת נכבדה, ארבעה שבועות רוגשת הארץ. העיתונות, הטלוויזיה, הרדיו, הממשלה, בית-הדין הגבוה לצדק, כולם עוסקים בנושא אחד בלבד: סוגיית המגורשים. והעולם כדרכו משתתף בחגיגה, בחד-צדדיות השואבת רעיונות מאתנו. כיצד ייתכן, אומרים כולם, שמדינת ישראל תגרש 415 פלשתינים?

אני מחכה להמשך המשפט: פלשתינים המשתייכים לארגון טרור רצחני המתעצם וגדל בשנים האחרונות; פלשתינים המטילי חתתם גם על האוכלוסייה המוסלמית; 415 הפלשתינים המהווים מנגנון לארגון ה"חמאס", ארגון מרצחים האחראי לרצח חפים מפשע. אני מתנצל, לא חפים מפשע, יהודים. אפשר היה לחשוב, חבר הכנסת דראושה, לפי דבריי לפני כחצי שעה מעל במה זו, כי 415 המחבלים הללו הם חסידי אומות העולם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אין בעולם חסידי אומות העולם.

גוֹנוֹן שֶׁגֵּב (צומת):

קמה ממשלת ישראל, עושה צעד חיובי אחד בחצי השנה האחרונה, קוטעת את ההשתוללות משולחת הרסן של ארגון ה"חמאס" ומקבלת ברכות מהעם, מחברי הכנסת ומהעובדות בשטח, המדברות בעד עצמן. והממשלה מביטה בראי כלא-מאמינה ואומרת: ייתכן שעשיתי מעשה נבון. האם זה הגיוני שלא טעינו שוב? – והורסת ומחבלת בכלי המלחמה הטוב ביותר והיחיד כמעט שנשאר ללוחמה בטרור, הוא הגירוש.

הממשלה התקפלה בפני לחץ אמריקני, שהוא תוצאה של לחץ ערבי. נוצרות נורמות חדשות במזרח התיכון. עסקת ג'יבריל במהדורה מחודשת, מתוקנת ומשוכללת. ממשלת רבין-מרצ שוב לא עמדה במבחן, היא שוב לא עברה את המשוכה אשר הציבה לעצמה. ממשלת שינוי העדיפויות העניקה ל"חמאס" ניצחון טכני, אשר יביא להתחזקות הארגונים ולהתגברות הטרור. רבין חזר והדגיש: שום ממשלה לפנינו לא גירשה כמונו. והאמת, הוא צדק. גירוש שלומיאל'י כזה לא נעשה עד היום, מאז קום מדינת ישראל.

ה"חמאס" בפרט, וארגוני הטרור בכלל, הבינו שוב שלחץ קל במקומות הנכונים, עם עזרה מהשדולה למען אש"ף בכנסת בראשותה של חברת הכנסת יעל דיין ועוד חברים מכובדים, יביאו אותם להגשמת מטרותיהם הנעלות.

ארגוני המחבלים צעדו צעד ראשון, אך ללא ספק צעד גדול ובטוח בדרך להשגת המטרה הסופית שלהם, המטרה שאותה הגדיר סגנו של יאסר ערפאת יום לפני שפגש את חברת הכנסת יעל דיין – "תפקידה של מדינת ישראל במזרח התיכון הסתיים". זה לא הפריע לא לחבר הכנסת דראושה, לא לחברים נוספים מהשמאל, וכמובן לא לחברת הכנסת דיין, להגדיר את יאסר ערפאת כמתון רודף

שלום. הגדיל לעשות היום חבר הכנסת דראושה בהציגו את ארגוני המחבלים כחלק מל"ו הצדיקים, או לפחות נציגיהם עלי אדמות.

במבט לאחור, כבוד ראש הממשלה, הייתי מעדיף שהגירוש לא יצא אל הפועל כלל. ממשלה שלא יודעת לתכנן ולבצע מהלך מדיני או צבאי, עדיף שתשב בחיבוק ידיים. כיוון שממשלה זו אינה יכולה להביא תועלת בשום תחום, כנראה, לפחות שלא ייגרם כל נזק.

אני הופך, בודק ומנסה להבין את העסקה המשולשת הזאת של ארצות-הברית-"חמאס"-ישראל ואינני מבין את פשרה. אולי כשיטה ניתן מהיום והלאה לגרש כמה מאות מחבלים, וכל פעם כתשלום לאמריקנים להחזיר כ-100: פעם בתמורה לתמיכה כספית, פעם אחרת כדי להשיג וטו במועצה זו או אחרת, ופעם אחרת אולי כדי להוריד את הריבית על הערביות האמריקניות.

לבסוף, לאחר כל המאמצים, הלחצים והוויתורים, "חמאס" ואש"ף דוחים את הסיכום. מעצמת-העל של יאסר ערפאת וחבריו אינה מתקפלת בפני ארצות-הברית, בניגוד לנו. הם קוראים היטב את המפה, הרבה יותר טוב ממך, כבוד ראש הממשלה, ומכם, שאר השרים. הם מבינים שלחץ קטן נוסף – ושנת הגירוש לא תימשך 12 חודשים. לחץ נוסף – וגם המספר 100 יכול להיות מוכפל במקדם גדול מאחת.

ואולי גם סוריה בטוחה עכשיו יותר מאי-פעם, שאפשר להוריד את ישראל מהרמה, ואפילו שינוי סטטוס של ירושלים איננו חלום, אלא ניתן להגשמה.

ראיתי אתמול כדור שלג מתגלגל וצובר תאוצה. כאשר כדור שלג כזה, בצבעי אדום, שחור וירוק – –

קריאה:

איפה, בירושלים?

גונן שגב (צומת):

כן. לצערי, גם בירושלים. כאשר כדור שלג כזה בצבעי שחור, אדום וירוק צובר תאוצה, גם ממשלת מרצ הנמרצת לא תוכל לעוצרו.

אני פונה לממשלת ישראל: עצרו לפני שתגיעו לנקודת האל-חזור. קיימו את החלטת הגירוש הראשוני ככתבה וכלשוונה. התקפלות כזאת תביא להתחזקות מעשי הטרור ולנזק בלתי הפיך למעמדנו באזור.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת גונן שגב. אני מזמין עכשיו את ראש הממשלה ושר הביטחון להשיב על כל ההצעות באופן מקובץ. בבקשה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שמעתי את הדברים, בכללם הדברים החריפים שאין להם שום אחיזה במציאות, ומאוד התפעלתי מאחדות הדעים בין חבר הכנסת מצא וחברת הכנסת גוז'נסקי – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

בכלל לא.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – שהתנגדו לחלוטין לעצם הגירוש, שהתנגדו להחלטה שנפלה עכשיו, ובאמת אני מלא הערכה לתמימות הדעים הזאת.

אני חושב שהממשלה קיבלה שתי החלטות, שתי החלטות נכונות שאני שלם אתן, כי הן נתנו ונותנות תשובה על מדיניות הממשלה.

מדיניות הממשלה הזאת בנויה על שלושה נדבכים כשמדובר בנושא המדיני-הביטחוני. הנדבך הראשון, השאיפה לקדם את המשא-ומתן לשלום, וגם אם הוא נעשה במתכונת מדריד – לצקת בו תכנים שונים מאלו שהדריכו את ממשלת הליכוד. אמרנו ואנחנו אומרים: שלום עם המדינות הערביות השכנות, עם הפלשתינים בשטחים, מחייב פשרות, אבל פשרות משני הצדדים. לא ויתור טוטלי, כמו שעשה הליכוד, אלא פשרות.

הנדבך השני הוא הבטחת הביטחון, הביטחון הלאומי, וככל האפשר הביטחון האישי של אזרחי ישראל, של הישראלים והפלשתינים שחיים בשטחי יהודה, שומרון ועזה.

והנדבך השלישי הוא – כדי לקדם את עשיית השלום, להגיע במידת האפשר להבנה עם ארצות-הברית. נו, מי ארגן את ועידת-מדריד? ארצות-הברית. וגם הממשלה הקודמת, כדי לעשות זאת, היתה צריכה לעשות פשרות, וזה רק מובן מאליו. שכחו מה זה ועידה בין-לאומית, או את ההתנגדות לוועידה בין-לאומית, אז קוראים לה היום "ועידת שלום מזרח-תיכונית".

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אין ועידה, ראש הממשלה, יש שיחות דו-צדדיות, עם כל הכבוד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בגין, אתה אמרת את דבריך, תן לראש הממשלה לומר את דבריו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מציע שיהיה דיון – – –

היו"ר ש' וייס:

הרי אתה יודע שזה יתלקח. יותר טוב להקשיב.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני חושב שחבר הכנסת בגין פשוט לא מודע למה שהיו ההצעות לוועידה בין-לאומית.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא אסון אם יש קריאת ביניים. לחבר הכנסת בגין קראו כל הזמן קריאות ביניים. זה לא אסון.

היו"ר ש' וייס:

לא, אל תרחיבו את המסגרת. גמרנו, זאת לא חובה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אבל בואו ניגש לעניין. המלחמה בטרור היא בצד קיום המשא-ומתן לשלום, והממשלה הזאת אמרה: נילחם בטרור, אבל נמשיך במשא-ומתן; נמשיך במשא-ומתן לשלום ונילחם בטרור. לא ראינו ואיננו רואים סתירה לפעילות בו-זמנית בשני מישורים אלה.

במרצת השנה וחצי האחרונות עלתה פעילות הטרור, בעיקר של הארגונים האסלאמיים הקיצוניים – ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי". בטרור מעורבים לא רק הם, כל ארגוני הטרור הפלשתיניים, והמלחמה בטרור היא כנגד הטרור, ואין זה משנה מהו הארגון המבצע אותו. בשלושת-רבעי השנה האחרונה הוגבר חלקו של הגורם האסלאמי הקיצוני – ה"חמאס" בראש ובראשונה, אך גם "הג'יהאד האסלאמי" – בפעילות טרור רצחנית שתכליתה, מעבר לטרור שהוא מכנה משותף של ארגונים טרוריסטיים פלשתיניים רבים, לא רק לרצוח ישראלים, יהודים ולא-יהודים, לא רק לרצוח פלשתינים, אלא גם לרצוח את הסיכוי לשלום, לחבל במשא-ומתן לשלום. ולכן בשלב מסוים, כחלק מהמלחמה בטרור ובראש ובראשונה בטרור שתכליתו כפולה – טרור כשלעצמו וטרור במגמה לחסל את שיחות השלום – החליטה הממשלה לנקוט צעד, צעד משמעותי חריג, שלא בוצע עד כה במלחמה כנגד הטרור, שיהיה מייד, שיהווה מכה קשה לארגוני הטרור של האסלאם הקיצוני.

הדבר בא לידי ביטוי במעצרים של למעלה מ-1,000 מפעיליו ובהרחקה זמנית, אני מדגיש, ולא משנה מה הלבוש המשפטי. הממשלה החליטה על הרחקה זמנית, שאפשרה למפקדים הצבאיים, אלופי פיקוד המרכז ופיקוד הדרום, לפסוק את משך ההרחקה בין תשעה חודשים לשנתיים, לא התערבה בשיקוליהם מהו משך זמן ההרחקה שהם קבעו אישית לגבי כל אחד מן המורחקים.

צירוף הפעילויות, המעצרים ובמיוחד מה שקרוי הגירוש, שבפועל הוא הרחקה זמנית, נתן מכה קשה ל"חמאס" ול"הג'יהאד האסלאמי". כשאני אומר "מכה קשה" – לא "חיסול" ולא "תמיד". כולנו למדנו שמלחמה בטרור היא מלחמה מתמשכת. פתרון הבעיה הוא במישור המדיני, כשהתנאי להצלחתו הוא גם מלחמה יעילה בארגוני הטרור, ובוודאי בארגוני הטרור שתכליתם הראשונה – הרצח הוא אמצעי להשיג את מטרם הפוליטית – הפסקת המשא-ומתן לשלום. והמכה היתה קשה עד כדי כך שיצאו שלוחים מארצות-הברית וממקומות אחרים, גורמים, לשקם, לשקם את המכה.

אני מאמין שההחלטה הזאת היתה החלטה נכונה, החלטה חריגה, כשב-20 השנים האחרונות שום ממשלה בישראל לא העזה לנקוט מהלך כזה.

רוני מילוא (הליכוד):

גם ההחלטה היתה נכונה וגם הנסיגה היתה נכונה? איך שני הדברים יכולים להיות נכונים?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

תן לי, תן לי.

רוני מילוא (הליכוד):

איך שני הדברים יכולים להיות נכונים, גם ההחלטה וגם הנסיגה?

היו"ר ש' וייס:

זה יובהר. זה יובהר בהמשך ולא להפריע.

רענן כהן (העבודה):

גם היגיון יש בזה.

רוני מילוא (הליכוד):

אני לא מבין איזה היגיון יש בזה, היגיון מוזר מאוד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מילוא, הערתך נשמעה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לפחות חבר הכנסת מצא יצא גם נגד הגירוש, אז אני מבין.

רוני מילוא (הליכוד):

אני לא יצאתי נגד הגירוש, אני יצאתי נגד הנסיגה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

ראש הממשלה בגין התחייב, לפני שהוא יצא לקמפ-דייוויד, לגור בנאות-סיני.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

זה אפרופו אמינות.

רוני מילוא (הליכוד):

איזו השוואה. אתה הצדקת את הגירוש, יוסי שריד, ועכשיו אתה מצדיק את הנסיגה מן הגירוש. בתוך שלושה שבועות ממשלה – – –

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, אדוני ראש הממשלה, יש לנו זמן, תן להם קצת אפשרות לחילופי דברים. זהו, יופי.

רוני מילוא (הליכוד):

זה מבחן היגיון פשוט – – –

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

היו"ר ש' וייס:

אני ממליץ שהשרים לא ישתתפו בקריאות ביניים. זה קצת יעזור לי. חבר הכנסת מילוא, נתתי לך נאום ביניים, וזהו.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני חייב לתקן דבר אחד. זו הפעם השלישית שראש הממשלה חוזר ומזכיר את שמי – שאני התנגדתי לגירוש.

היו"ר ש' וייס:

ואתה מודיע שהיית בעד, בסדר.

יהושע מצא (הליכוד):

סליחה, אדוני ראש הממשלה, מאיפה יכולת להבין את זה? אולי מאותה מחשבה אנליטית שלך?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני פשוט שמעתי את אשר אמרת.

יהושע מצא (הליכוד):

אני אמרתי שדרך הביצוע היתה אסון, שדרך הביצוע היתה כושלת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, גמרנו, שב. חבר הכנסת מצא, תקשיב לי.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

חבר הכנסת מצא, מאחר שאתה כבר ביצעת גירושים כאלה, כנראה אתה יודע מה זה.

יהושע מצא (הליכוד):

אנחנו לפחות לא הכנסנו לפלונטר. זה נכון, את זאת אמרתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

אדוני ראש הממשלה, אני מבקש שלא לענות להם. חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר. עכשיו אני קורא את כל חברי הכנסת להקשבה. גברתי שרת החינוך, הדו-שיח שאת מנהלת קצת מפריע לי. נא לסגור את הדלתות. בבקשה, אדוני ראש הממשלה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אכן, בתוקף נסיבות שלא אפרט, שלא היו בשליטתנו אך לא אומר שלא היו צפויות, התעכב מהלך ההרחקה ואפשר לממשלת לבנון להיערך. אבל אני מעריך שבכל מקרה, בין שהיו נעצרים במקום שבו הם מצויים היום ובין שהיו נעצרים במקום אחר, הם היו נעצרים בריכוז משלהם בכל מקום בלבנון.

קריאה:

נכון.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

מבחינה זו, אין לי הפתעה. זה לא היה בלתי צפוי. זה דבר שהובא בחשבון.

דבר שני שהממשלה היתה צריכה לעמוד בו היה המבחן המשפטי הישראלי. פעילות מסוג זה על-ידי הממשלה, ידענו שתעמוד במבחן בג"ץ. קיווינו, רצינו, וקראתי באחד העיתונים שכאילו ידענו מראש. לא ידענו דבר.

אהוד אולמרט (הליכוד):

גם היום אתם לא יודעים שום דבר. היום אתה יודע.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בית-המשפט העליון בישראל מחליט, שומר את החלטותיו, בוודאי לא מודיע לאיש בטרם ייקרא פסק-הדין או תיקרא ההחלטה. כל דיבור בלחש, שמשהו ידע כאילו הוא בבחינת שקר גס. אני מתפלא

שיש מישהו המעלה על הדעת שאחד מחברי בית-המשפט העליון יעז או יעלה על דעתו להביא לדיעת אדם שאיננו חבר בית-המשפט העליון – – –

אהוד אולמרט (הליכוד):

מי טען זאת בכלל? מי חשד בזה?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

והמבחן השלישי היה המבחן במישור הבין-לאומי. אני לא חושב שמישהו בממשלה העלה סימן שאלה לגבי העמדה של הקהילה הבין-לאומית והאומות המאוחדות. בהיותי שר הביטחון בממשלת האחדות הלאומית, כאשר הצעתי לגרש, ואכן גורשו מסיתים, על כל אחד ואחד היתה החלטת גיוני, התייצבות השגריר האמריקני אצלי, בתפקידי כשר הביטחון, הבעת מחאה. לא ידענו זאת? ידענו זאת. ידענו, וידענו גם שנצטרך להתמודד בתחום זה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

למה לא התמודדתם?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

יש דרכים שונות להתמודדות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

נכון, נכון, התקפלות היא אחת מהן.

אהוד אולמרט (הליכוד):

למה אתה לא מודה שהתקפלת? למה אתה לא מודה באמת? אני לא מבין אותך. למה כל הפילוסופיה הזאת? הרי אתה יודע שפשוט לא עמד לך כוחך להיאבק. היית גיבור במשך שבוע והתקפלת.

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

אדוני ראש הממשלה, אני מציע שלא תשיב על קריאות הביניים.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

תנו לו, אני מבין את התסכול.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אני רק לא מבין את זחיחות הדעת שלך. ממה אתה מאושר כל כך? ממה אתה נהנה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אולמרט, גמרנו. אמרת את שלך. תודה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני שמעתי את כל הדיבורים הן בנאומים, הן בקריאות הביניים, על הכניעה, על ההתקפלות, על כל מה שתמצאו. משום מה, העולם הערבי רואה את זה אחרת.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא רוצה עוד, הוא רוצה עוד כמו תמיד.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

משום מה, רבים בקהילה הבין-לאומית רואים זאת אחרת.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אתה יודע מה? אתה תוותר עוד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אולמרט, אני קורא אותך לסדר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

שר החוץ המצרי אמר שזאת התחלה טובה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בני בגין, אתה נאמת וביטאת את עמדתך. אני מאוד מבקש.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני מבין שאתם מתרגזים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אנחנו לא מתרגזים, אנחנו חרדים.

יהושע מצא (הליכוד):

המוח האנליטי שלך פשוט משופר. איזה מוח אנליטי, ממש מרגש.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני מבין אתכם, אולי אתם תצליחו לשכנע אותם, אני אשמח. אז הם יקבלו את ההצעה שלנו ואז יהיה מה שיהיה. אבל הגירוש ל-300 נשאר, מקוצר בזמן. היתרון של היכולת להרחיק לזמן מוגבל מאות מסיתים, מנהיגים, מארגנים, נשאר לנו. אתם לא הצלחתם לעשות זאת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא הצלחנו, באמת. היועץ המשפטי לממשלה – – –

אהוד אולמרט (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת בגין ואולמרט, אני לא רוצה לקרוא אתכם לסדר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מבקש.

משה פלד (צומת):

שמעתם מה היתרון? זה היתרון החשוב.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מבקש משרים שלא ישתתפו בקריאות ביניים. זה לא עוזר לי.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לכן, לאור העובדה שהנדבך השלישי, לפי תפיסתי, הוא הבנה עם ארצות-הברית, במיוחד עם כניסתו של ממשל חדש, והרצון ליצור אתו הידברות, החלטתי ואחר כך הממשלה אישרה – האחריות היא עלי, גם על ההחלטה הראשונה וגם על ההחלטה השנייה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מנווט וקובע.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

כן, החלטתי לעשות פשרה.

רוני מילוא (הליכוד):

למה לא סיפרת זאת לחיים רמון כשהוא עמד פה ואמר שההחלטה היא סופית?

אהוד אולמרט (הליכוד):

שר בממשלה עמד כאן ביום שלישי ונתן הודעה כוזבת.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת מילוא ואולמרט, מספיק.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לא, תסלחו לי, חיים רמון אמר את מה שהיתה אז העמדה. האחריות היא עלי גם במקרה זה. חיים רמון אמר את אשר נדרש ממנו, כי גם שעה אחרי שהוא אמר את מה שאמר, טרם היה הסיכום ולא היה אפשר להביא לממשלה דבר לא גמור.

רוני מילוא (הליכוד):

אבל הוא אמר שההחלטה היא סופית.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

הוא אמר על אחריותי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מילוא, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אל תפנו את האשמה לחיים רמון. תפנו אותה אלי.

אהוד אולמרט (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

אדוני ראש הממשלה, רק שנייה. חברי הכנסת אולמרט, בני בגין, רוני מילוא ואחרים.

רון נחמן (הליכוד):

ושות'.

היו"ר ש' וייס:

לא "ושות", זו אחריות אישית. טוב, אני אפילו לא ממשיך להעיר. אתם כבר יודעים.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

עשינו פשרה ולא נטשטש זאת, אבל תבחנו מה מהותה של הפשרה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

כניעה.

קריאות:

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בסדר, את זה תמכור ברחוב.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יהלום. חבר הכנסת יהלום וחבר הכנסת בני בגין, תקשיבו לי. אם אני אגיע למסקנה, שראש הממשלה או שר לא יכולים לדבר כאן במליאה, אני באמת אפנה אליהם ואבקש תשובה בכתב.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לא, לא, אין דבר, אין דבר. חבר הכנסת בגין, על פשרה, כניעה, אני מציע לך, באופן אישי, במיוחד:
אנא, אנא – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מה זה? אולי תסביר, כבוד ראש הממשלה, מה זה: באופן אישי – פסיק – במיוחד?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בהזדמנות אחרת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת בני בגין, זה כבר מתחיל להיראות חלק מהקמפיין.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לא, בהזדמנות אחרת.

היו"ר ש' וייס:

זהו, עכשיו גמרנו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה לא ייקח הרבה זמן.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, חבר הכנסת בני בגין, גמרנו.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לכן עשיתי פשרה, עשינו פשרה, כאשר העיקרון של הגירוש לגבי מרבית המגורשים נשאר – מראש הוא היה מוגבל בזמן – כדי שהתקדים, ההלם שבא בעקבותיו, המעשה הזה יישארו תקפים אל מול ה"חמאס", ולא רק אל מולו.

אהוד אולמרט (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אולמרט, זה לא ילך כך.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אבל אפשר לשאול.

היו"ר ש' וייס:

לא, אתה לא יכול להפריע במשך כל הנאום, סלח לי.

אהוד אולמרט (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אולמרט, תקשיב לי, תקשיב לי עכשיו. לא ייתכן שלאורך כל הזמן תשסע דובר, שר או ראש ממשלה, כל הזמן. מספיק.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אני לא משסע כל הזמן.

היו"ר ש' וייס:

כל העת.

אהוד אולמרט (הליכוד):

לא כל העת.

היו"ר ש' וייס:

תרצה, תקבל את הפרוטוקול. תפסיק עכשיו וגמרנו.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני הסכמתי להחזרת כ-100 מן המגורשים. הדבר השני שלו הסכמתי הוא קיצור הזמן בחצי. הדבר השלישי, זו מחויבות שלנו, הן על-פי החלטת בג"ץ, הן על-פי הודעתנו לבג"ץ, שאם שיהיו עררים בפני ועדות מיעצות על-פי החוק בישראל, הוועדות תפעלנה. אנחנו הבטחנו – וזה כלול בהחלטת הבג"ץ – שיש ועדה לעיון מחדש, והיא תפעל. אם היא כן תביא לשחרור של עוד כמה בודדים או לא – אינני יכול להגיד, תלוי בהמלצות שלה. זו התחייבות שלנו לבג"ץ.

התחייבנו שבמידת האפשר גם נאפשר לצלב-האדום, בהליקופטרים – לא דרך יבשה, לא שיירה מבטורות, לא שיירה רגלית – לסייע בצד הרפואי, וגם בכמה דברים אחרים, אם יידרשו. זאת על בסיס הבנה עם ארצות-הברית – זה הסדר שתנאיו תקפים עד תום התהליך; ייקח שנה, הוא מחייב את שני הצדדים. לא סלאמי, אלא עסקה מוסכמת.

אהוד אולמרט (הליכוד):

זאב בנימין בגין (הליכוד):

יהיה סלאמי.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אתה יודע מה? נחיה ונראה.

היו"ר ש' וייס:

אז תהיינה הצעות חדשות לסדר-היום.

יהושע מצא (הליכוד):

באמת נחיה ונראה.

רון נחמן (הליכוד):

אבל בכל מקרה יהיה נקינק.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

הדבר השני: ארצות-הברית קיבלה על עצמה למנוע החלטות אופרטיביות נגד ישראל בפורום בין-לאומי, לעשות מאמץ לחידוש המשא-ומתן לשלום ולסייע או לנסות למצוא מדינות מארחות לנותרים,

כ-300, אם האנשים שנמצאים שם יקבלו את ההסדר מארצות מארחות אחרות. נכון, ארצות-הברית אמרה לנו: אנחנו רואים בזה מימוש של החלטה 799 ופריסת זמנים שונה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אמרנו להם: אנחנו נגיד את עמדתנו. הרי מראש אמרנו שההרחקה היא זמנית, מקסימום שנתיים. הרי לא טענו שהפעם זה גירוש לצמיתות. העניין העקרוני, שזה איננו גירוש לצמיתות, נקבע בהחלטה הראשונה של הממשלה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אז למה קבעתם שנתיים?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני משוכנע שההחלטה הראשונה על ההרחקה הזמנית השיגה, בצד מהלכים אחרים, את המכה לארגון האסלאמי הקיצוני, הטרוריסטי, ה"חמאס", ול"ג'יהאד האסלאמי" – מכה קשה, לא חיסול, מכה קשה מאוד, על גורם טרוריסטי שכל תכליתו פגיעה בשלום, במשא-ומתן לשלום; ההחלטה השנייה יצרה תשתית של הבנה עם האמריקנים, לנושא שהם התנגדו ומתנגדים לו עקרונית, אבל הם קיבלו את המציאות הזו, ובממדים שאין להם תקדים, גם אחרי הפשרה, תוך מגמה לראות בעניין סוף פסוק – ושמעתם את מזכיר המדינה מדבר.

יהושע מצא (הליכוד):

שמענו ושמענו.

אהוד אולמרט (הליכוד):

מה, הוא קיבל את עקרון הגירוש?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לא אמרתי. אמרתי מראש – – –

יהושע מצא (הליכוד):

– – –

אהוד אולמרט (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אולמרט וחבר הכנסת מצא, לא ייתכן ששניכם תפריעו כל הזמן.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא מטעה את הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

תתחלקו קצת בהפרעה.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא מטעה את הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

קראתי אותך לסדר פעמיים.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני מציע לך, חבר הכנסת אולמרט – – –

אהוד אולמרט (הליכוד):

אולמרט.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

סליחה, אולמרט.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אתה רואה, גם פה אתה לא מדייק.

היו"ר ש' וייס:

בעניין זה, ראש הממשלה איננו היחיד.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני מדייק בדברים החשובים.

שר הבריאות ח' רמון:

אתה רואה, כשראש הממשלה טועה, הוא מודה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני אמרתי: ארצות-הברית לא קיבלה מעולם, וגם לא הפעם, את עקרון הגירוש. אמרתי את זה כאן כעת, אתה לא שמעת, אבל ארצות-הברית אומרת: אנחנו רואים בהסדר הזה, בפריסת הזמן, במספרים, את מימוש החלטה 799. אמרנו להם: אתם יכולים להגיד זאת, זו לא עמדתנו, אנחנו

נשארים בסיכום, שהוא בבחינת הסדר כולל שיש בו חלק שאני הצעתי אותו ויש חלק שהאמריקנים הסכימו לו, וזו פשרה. בעיני, שתי ההחלטות: ההחלטה על ההרחקה הזמנית של ה-400 כדי להנחית את המכה, כדי להשיג את התוצאה שהשגנו נגד גורם טרוריסטי קיצוני, הלוחם בשלום, ומצד אחר, ההחלטה השנייה – – –

רוני מילוא (הליכוד):

הכניעה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

תקרא לזה כפי שתקרא לזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

תחזיר אותם, זה יחזק את הטרור.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אנא, שכנע את העולם הערבי, אולי זה יעזור גם לי, אבל, משום-מה לא שכנעת.

מיכאל איתן (הליכוד):

כשגירשת, החלשת את הטרור – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה לא חייב לענות.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

התמונה הכוללת אחרי שתי ההחלטות היא מכה לטרור ופתיחת סיכויים לחידוש המשא-ומתן לשלום על בסיס הבנה עם ארצות-הברית.

לכן, שתי ההחלטות היו נכונות. החלטה אחת משלימה את השנייה, לא נוגדת אותה, בראייה כוללת של שילוב שלוש הנדבכים: קידום המשא-ומתן לשלום, מלחמה יעילה נגד הטרור, יצירת הבנה עם ארצות-הברית לקראת חידוש המשא-ומתן לשלום.

אלה הדברים. אני עומד מאחורי הדברים שנעשו. אני חושב שהם נכונים, והעתיד יוכיח כמה צדקנו.

סביב נושא כזה אינני רוצה להתחיל להוריד הצעות; לא להוריד הצעות. אני מציע להעביר את כל ההצעות לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לאדוני ראש הממשלה. חברי הכנסת, יש בכל זאת חברי כנסת שמבקשים להסיר הצעות. מה אני יכול לעשות? נעשה זאת במהירות רבה. חבר הכנסת רענן כהן מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זבולון המר. דקה אחת, ואם אפשר – פחות.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני ראש הממשלה, אני מסכים עם דברי ראש הממשלה, שהסכם הפשרה שהגיעו אליו ראש הממשלה והממשלה עם ממשל קלינטון הוא המהלך האופטימלי שניתן היה לבצע בתנאים הקיימים, וזאת מכמה סיבות.

ראשית, ממשלת ישראל צריכה להשיג הכרה מצד ארצות-הברית בדבר הרחקתם הזמנית של 300 אנשי ה"חמאס", ולדבר הזה יש משמעות עתידית רבה.

שנית, מועצת הביטחון מגלה עתה הבנה לצורכי ישראל ולמלחמה ב"חמאס" כגורם המפריע לשלום.

ישראל נמצאת כיום במצב שבו יורים עליה מכל הכיוונים, ועצם הרחקת 400 פעילי החמאס היתה תשובה חשובה מבחינת הביטחון הפנימי והחיצוני של ישראל – – –

היו"ר ש' וייס:

הדקה נגמרה. אני מבקש להתרכז.

רענן כהן (העבודה):

התשלום שישראל התחייבה לשלמו בהחזרת 100 מאנשי ה"חמאס" הוא מזערי לעומת האפקט שמדינת ישראל קיבלה מעצם הגירוש.

האומץ של ראש הממשלה ושל הממשלה לקבל החלטות הוא אומץ של מנהיגים שיכלו לקבל החלטה
— — —

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני מבקש לסיים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זו כבר הצעה לסדר-היום — — —

היו"ר ש' וייס:

אני הערתי לו, הוא כבר יסיים.

רענן כהן (העבודה):

אני לא עובר את הדקה, על-פי התקנון, ואני מבקש שלא להפריע לי.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו לא נתווכח. זה כבר שתיים, אבל סיים בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

האומץ של ראש הממשלה ושל הממשלה בקבלת ההחלטות הוא אומץ של מנהיגים שיכלו לקבל החלטה כה אמיצה — לגרש את אנשי ה"חמאס", וגם לדעת להתחבר עם לשכת קלינקטון ברגע המחייב.

לכן אני סבור שנסתפק בדבריו של ראש הממשלה, ואני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, תקפידו על הזמנים. יש לנו סדר-יום עמוס.

חבר הכנסת חנן פורת מציע להסיר, לא פחות ולא יותר, את הצעתו של חבר הכנסת יהושע מצא. אתה תדגים לנו את זה בחצי דקה, חבר הכנסת חנן פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני ראש הממשלה, ביקשתי להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יהושע מצא, שעם כל דבריו אני מזדהה, דווקא מפני שהוא היטיב למצות את הסתירות שבדבריו.

יש לי אליך, אדוני ראש הממשלה, שתי שאלות נוקבות. האחת, אלה שאתה מבקש להשיבם, האם מנקודת מבט של ביטחון תתבע מהם להצהיר, בהצהרה כתובה וחתומה, שהם לא יוסיפו להסית לטרור, והם לא יוסיפו להשתייך לארגון ה"חמאס" ולהשתתף בפעולות טרור? אם לא, אתה עושה את כל דבריו פלסטר.

והשאלה השנייה: האם אינך רואה כשל לוגי בעצם הטיעון שאתה מעמיד שתי זרועות שכל אחת מהן עומדת בנפרד? הרי ברגע שקבעת ששיחות השלום צריכות להימשך נתת להם את האפשרות להגיד: אם אינני ממשיך את שיחות השלום, אני אצטרך לוותר על כל מה שאפשר כדי להמשיך את שיחות השלום.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, מי שמציע להסיר, יעשה זאת לפחות בצורה דומה להצעה, ולא בצורה של שאילתות.

חבר הכנסת דוד מגן מציע להסיר את הצעתה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

חברי הכנסת, אני מציע להסיר את הצעתה של חברת הכנסת גוז'נסקי. לא מדובר כאן באוסף של צדיקים. מדובר ב-414 אנשים שידיהם טבולות בדם.

אני אומר דברים אלה לנוכח השגיאה הגסה שהממשלה שגתה בליל שלשום, כאשר קיבלה החלטת כניעה. ואדוני ראש הממשלה, אני לא רואה בהחלטה האחרונה שלה ניצחון של הממשלה, אלא,

לצערי הרב, אני רואה בה ניצחון של הטרור. זה לא יקדם את השלום. אתם מצטיירים כממשלת זיג-זג: צעד אחד לפנים, שני צעדים אחורה. צעד אחד ימינה, שני צעדים שמאלה.

אם חפצי שלום אנו, אנחנו צריכים לעמוד נחרצים מאחורי החלטות שמתקבלות בממשלה עם גיבוי של הכנסת. נסיגה כזאת, בסופו של דבר, לא תועיל כהוא-זה לתהליך השלום.

בקשה קטנה אחת לי: אם כבר החלטתם להחזיר 100, אנא פרטו את פשעיהם של כל 400 האנשים הללו שאתם חוננים דה-פקטו.

היו"ר ש' וייס:

תודה. עכשיו מציע חבר הכנסת האשם מחאמיד להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זאבי. הוא ידגים לנו איך עושים זאת בדקה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, שמעתי את הסקאלות של הגירוש, עד כמה אפשר ולכמה זמן, אבל יש מישהו שרוצה להחיל את תורת הגירוש שלו, תורת הטרנספר. חבר הכנסת זאבי מבקש טרנספר עוד למאות אולי לאלפים ואולי למאות אלפים פלשתינים. הוא לא רוצה לדעת, שכל גירוש של פלשתיני מחבל בתהליך השלום.

האיש, חבר הכנסת זאבי, חי כנראה בעולם דמיוני, כאילו הוא שחקן סולו בעולם הזה. הוא דוגל אך ורק בגירוש, בהרג, בהשמדה כדרך חיים, או ליתר דיוק – כדרך מוות.

גונן שגב (צומת):

אתה טועה, הוא לא חבר באש"ף.

האשם מחאמיד (חד"ש):

על כן, אדוני היושב-ראש, היות שהצעתו של חבר הכנסת זאבי מתעלמת מהמציאות – –

היו"ר ש' וייס:

סיימת את הזמן. תודה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

– – מתעלמת מרצונם של העם בישראל והעם הפלשתיני לשבירת מעגל הדמים, אני מבקש להסיר את הצעתו ההרסנית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מנע מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת חגי מירום.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בהחלטה המוטעית הזו ובמהלך העניינים הזה אסור להתעלם מעמדתו השלילית וממשחקו הצבוע של מזכ"ל האו"ם המצרי בוטרוס ראלי. אין ספק שעמדותיו המדיניות, תפיסותיו האישיות ועוינותו לישראל, של אותו בוטרוס ראלי, כפי שהתבטאו בעבר, מתגלמות בתפקידו הנוכחי כמזכיר כללי של האו"ם. אין לפחוד ממנו, ואין להירתע מעמדותיו השליליות. אני קורא לראש הממשלה להביע זאת בפניו, ובמלוא החומרה.

היו"ר ש' וייס:

על כן אתה מבקש להסיר את הצעתו.

חבר הכנסת שאול יהלום יבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דראושה. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בהסכם החזרת המגורשים מוכיחה הממשלה שהכרזתה, שהיא נלחמת בטרור כאילו אין שיחות שלום ונושאת ונותנת לשלום כאילו אין מלחמה בטרור, אינה עומדת במבחן המציאות.

הנה, הממשלה נלחמה בטרור וגירשה 400 טרוריסטים, אבל בגלל האיום בהפסקת שיחות השלום היא מתקפלת ומחזירה רבע מהמגורשים, ואת השאר – כעבור שנה. זאת אומרת, שתהליך השלום כובל את ידי הממשלה, והיא לא נלחמת בטרור בדרך שהיא עצמה קבעה, ואפילו ניסתה בשלומיאליות לבצע.

ברור, אם כן, שממשלת רבין, הכלואה בתהליך שלום מדומה, המתאפיין בביטול עצמי ובכניעה ללחצים, לא פועלת ולא תפעל נגד הטרור באותה נחישות ובאותם אמצעים שהיא עצמה חושבת כנכונים.

היו"ר ש' וייס:

על כן – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

האם, לדוגמה, אחרי מה שקרה תעז ממשלת רבין לגרש בעתיד ולו גם טרוריסט אחד? בוודאי לא.

ממשלת רבין ורבין עצמו לא עמדו בלחצים, ואינם מסוגלים לעמוד בלחצים. לכן גם התהליך המדיני שהם מובילים לא יביא שלום אמת, ומתברר עתה שהוא גם לא יביא ביטחון. לכן אני מציע להוריד את הצעתו של חבר הכנסת דראושה מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עכשיו חבר הכנסת פלד יציע להוריד את הצעתו של חבר הכנסת רן כהן.

משה פלד (צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הגירוש התבצע בצורה שלומיאלית מאל"ף עד תי"ו. הערכת המצב ובדיקת המשמעויות הנובעות מפעולת הגירוש התקיימו רק לאחר ההחלטה גם במשרד החוץ וגם במטה הכללי.

הבעיה בכל המערכה הזו איננה הגירוש אלא הכניעה ללחצים. אני קובע, הכניעה הזו היא תחילה של תהליך שיתחיל ברמת-הגולן, יזחל לבקעה – וכבר שמענו היום את שר התיירות עוזי ברעם – יעלה לגב ההר ויגיע לירושלים.

לכן אני מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רן כהן.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עכשיו יציע חבר הכנסת יורם לס להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בני בגין.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בגין כדי להזכיר לו שהממשלה שלו, ממשלת זקיפות הקומה והזקפה הלאומית, הממשלה שלך שחררה 1,000 רוצחים, הוציאה אותם מבית-הסוהר לחופש מוחלט בעסקת ג'בריל.

דוד מגן (הליכוד):

מי היה שר הביטחון?

יורם לס (העבודה):

כדי לקדם אינטרס חיוני של מדינת ישראל.

דוד מגן (הליכוד):

אתה לא יודע מה שאתה מדבר.

יהושע מצא (הליכוד):

ראש הממשלה רוצה לומר לו משפט.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לס, אל תגיב. תן לקהל קצת – – –

יורם לס (העבודה):

חברי כנסת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לס, אל תגיב.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

תן להם קצת.

יורם לס (העבודה):

זה לא אירוע מוחי.

רון נחמן (הליכוד):

זה המועמד לראשות עיריית תל-אביב.

היו"ר ש' וייס:

תן לגל לעבור.

יהושע מצא (הליכוד):

ראש הממשלה רוצה להגיב.

היו"ר ש' וייס:

לו היה רוצה, הייתי נותן לו. נא לסיים את ההצעה.

יורם לס (העבודה):

מי ששחרר לחופש מוחלט 1,000 רוצחים שנידונו בבית-משפט איננו יכול לבוא בטענה לממשלה שעשתה צעד מוגבל של ויתור כדי לקדם אינטרס חיוני של מדינת ישראל, כי אנחנו זקוקים לשיתוף פעולה עם הממשל החדש בארצות-הברית. לכן יש בהצעתו של חבר הכנסת בגין משום צביעות, וצריך להסיר אותה.

היו"ר ש' וייס:

ואחרון אחרון – חבר הכנסת טלב אלסאנע יציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גונן שגב. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מדובר כאן כאילו יש הסכם, אבל בפועל אין הסכם. הסכם צריך להיות בין שני צדדים בעלי עניין. הסכם בין מדינת ישראל לבין ארצות-הברית איננו מחייב את אש"ף כנציג לגיטימי של העם הפלשתיני, איננו מחייב את מועצת הביטחון, והפתרון – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברים, תנו לו להתבטא.

טלב אלסאנע (מד"ע):

"חמאס" זה בגדר תירוץ, "חמאס" אינה אשמה.

יהושע מצא (הליכוד):

אני מבקש גילוי מסמכים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקש ממך שנייה. תן להם קצת חילופי דברים. לא רעשו מספיק היום. תן להם את זה בפני כל הקהל וכל העם שצופה בנו, תן להם קצת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

כמו שיש בכנסת ישראל המתנגדים לתהליך השלום, יש "מולדת", יש תנועות הימין, יש הליכוד שערכב את תהליך השלום. אל להם לבוא בטענות לפלגים אחרים ולגופים פוליטיים אחרים.

הפתרון, לדעתי, על מנת לפתור את בעיית מחנה הריכוז שנמצא בדרום-לבנון, הוא אך ורק על-ידי החזרת כל המגורשים ועל-ידי קיום החלטת מועצת הביטחון 799, ועל-ידי זה להביא לקידום תהליך השלום.

אני רק רוצה לציין: הציות, ההיגיון ותחילת החזרת המגורשים הם תהליך חיובי, אבל צריך לזרז אותו על-ידי החלטה מיידית בדבר קיום החלטת מועצת הביטחון.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שמענו את כל ההצעות. יש לנו שתי הצעות. הצעה אחת של שר הביטחון וראש הממשלה – להעביר את כולן לדיונה של ועדת החוץ והביטחון. על כל אחת היתה הצעה להסיר, בלי קשר לנימוקים. על כן נצביע באופן מרוכז ומכוון.

האם חבר הכנסת זבולון המר מסכים שהנושא יעבור לוועדה?

זבולון המר (מפד"ל):

כן.

היו"ר ש' וייס:

האם חבר הכנסת יהושע מצא מסכים?

יהושע מצא (הליכוד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

האם חברת הכנסת תמר גוז'נסקי מסכימה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כן.

היו"ר ש' וייס:

אני אשאל אחרת. האם כל המציעים מסכימים?

קריאות:

מסכימים.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה מהירה. בעד – פירוש כהצעת ראש הממשלה, ונגד – להסיר בכלל.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לוועדה – 73

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושאים בסדר-היום – אין

נמנעים – 4

ההצעה להעביר את הנושאים שהעלו חברי הכנסת ז' המר, י' מצא, ת' גוז'נסקי, ר' זאבי, ח' מירום, ע' דראושה, רן כהן, ז"ב בגין וג' שגב לוועדת החוץ

והביטחון נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

73 תומכים, אין מתנגדים, ארבעה נמנעים. אני מודיע שכל ההצעות עוברות לטיפול של ועדת החוץ והביטחון.

הצעה לסדר-היום

מפגש חברת הכנסת דיין עם בכירי אש"ף בתוניס

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. הצעה לסדר-היום מס' 981 בנושא: מפגש חברת הכנסת דיין עם בכירי אש"ף בתוניס. עשר דקות. חבר הכנסת צחי הנגבי, בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כאשר ראיתי לפני כמה ימים בעמוד הראשון של אחד העיתונים הנפוצים בארץ את תמונתה של יעל דיין בזרועותיו המושטות של רב-המרצחים יאסר ערפאת, ראיתי את החיוך השמיימי על פניה, נהרה ונוגה, עיניים שמתמוגגות מאושר על שזכתה למעמד המרגש הזה – חשתי גועל וסלידה כפי שלא חשתי מעולם עד לאותו רגע. התביישתי על שבת לעם שלי, אזרחית המדינה שלי, מטביעה אות קלון על כולנו במעשה בזוי של התרפסות. איך קרא לזה יושב-ראש הקואליציה היום במאמר בעיתון? – התרפסות בפני המתועב שבשונאינו.

לא יכולתי להבין איך יהודייה שפויה רצה להתרפק בין הידיים האלה, הידיים המגואלות מדם, דם קדוש של אלפים מבנינו; איך חברת כנסת ישראל מוכנה לקבל נשיקה משפתיים שפקדו ועדיין פוקדות יום יום, כמעשה שבשגרה, לקטול בכל יהודי באשר הוא, לזרוע בקרבנו פחד ואימה וטרור ושכול.

אדוני היושב-ראש, לא רק אני נתקפתי גועל. אני חושב שבודדים, בודדים מאוד האזרחים במדינה, מימין ומשמאל, שלא נתקפו שאט נפש, זעם ותחושה של עלבון אישי על ששליחתם – וחברת הכנסת היא שליחת הציבור כולו, לא רק שליחת האידיאולוגיה הספציפית שהביאה אותה לבית הזה – נסעה למפגש השפל הזה.

זו כבר לא היתה ההתייצבות השגרית שהורגלנו בה, של האשם מחאמיד וזיאד ודראושה, שרצים אל הפטרון בתוניס על-פי צו מגבוה. זו כבר לא היתה התופעה המגוחכת של פעילי שמאל זוטרים, שזאת דרכם אל הכותרת המפוקפקת. הם רצו להיפגש בהאג, בלונדון, בפריס, בתוניס עם איזה לבלר באש"ף.

כאן מדובר, רבותי חברי הכנסת, בחברת כנסת ממפלגת השלטון, חברה בוועדת החוץ והביטחון של הבית הזה, חברה במפלגה שזכתה בבחירות האחרונות, בין היתר, כפועל יוצא מהתחייבות חד-משמעית להחזיר את הביטחון האישי, להיאבק בטרור של אש"ף ודומיו עד חורמה.

קריאה:

ולבטל את החוק.

צחי הנגבי (הליכוד):

ראש הממשלה הסביר לבית הזה לפני דקות ספורות, שהטרור התגבר, בין היתר הטרור של ה"פתח", שבראשותו אותו ערפאת. חברת הכנסת יעל דיין תומכת בממשלה שנשבעה לשלול את אש"ף כפרטנר לכל הסדר מדיני. למרות זאת, מי שכבר אינה מוגדרת, כמדומני, כשוליים הסהרוריים של השמאל הישראלי, אלא כשותפה לקונסנסוס הביטחוניסטי של מפלגת העבודה, גם היא כבר מזדחלת לה במימון של גורם זר למלונו של רב-המרצחים.

עד כדי כך הגיעה האטימות של הגברת דיין, עד כדי כך התערפלו חושיה, שהיא היתה מוכנה לקיים את המפגש הזה, אף שבאותו יום, אולי באותן שעות, באותן דקות ממש, עם ישראל כולו ניצב אבל אל מול קברותיהם הרעננים של שני חיילי צה"ל, שנפלו בפיגוע הטרוריסטי האחרון. דגל ישראל יורד לחצי התורן לאות אבל, וחברת הכנסת יעל דיין, יחד עם ערפאת, מניפים ברמה בתוניס את דגל אש"ף לפסגת התורן.

רבותי חברי הכנסת, אם אמרתי שמעשיה של חברת הכנסת דיין גורמים לי, ולא רק לי, לתחושה של מיאוס, אני חייב לומר שהשלמתו של ראש הממשלה יצחק רבין והשלמתה של מפלגת העבודה עם המעשה הזה גורמות לי להתקומם לא פחות. אומנם ראש הממשלה תיאר את המפגש הזה כביזיון, הוא הגדיר אותו כמעשה שגרם נזק לתהליך השלום. אין ספק שההגדרות האלה משקפות את המציאות. זה גם ביזיון וגם גורם נזק. אבל מה המסקנה שלך, אדוני ראש הממשלה? אילו צעדים מתכוון ראש הממשלה לנקוט כאשר לנגד עיניו נגרם נזק לתהליך השלום על-ידי חברה בכירה במפלגתו? נדמה לי שראש הממשלה לא רק פרשן, הוא לא רק מעניק ציונים, מי לשבט מי לחסד, לשר המשפטים, לחברת הכנסת דיין, לאישים אחרים במפלגתו. ראש הממשלה לא יכול להרשות לעצמו להשקיף מן הצד, מן הגדר, על התפתחויות שהוא עצמו מעניק להן תארים כל כך בוטים; בייחוד ראש ממשלה שהתיימר, איך הוא אמר בליל המהפך: לנווט, להוביל, להנהיג. הוא הפך להיות פרשן לענייני ביזיונות במפלגתו.

ראש הממשלה יכול לעבור לסדר-היום כשחברת כנסת מעדיפה את ערפאת על פני המנהיג של מפלגתה, של ממשלתה, של מדינתה, שקוראת תיגר באופן מופקר, באופן מחוצף כל כך כלפי המדיניות שהיא עצמה נבחרה בזכותה? שיכנס את מוסדות המפלגה, שיסלק אותה מוועדת החוץ והביטחון, הוא יכול להוציא אותה גם מן המפלגה בכלל; שתהיה לה סיעת יחיד, היא תהיה משוחררת מן האזיקים ומן הכבלים של מר רבין. אבל להסתפק בגינוי כלאחר יד – זה ביזיון לראש הממשלה ולתנועת העבודה.

אני רוצה לומר כאן, כל יום שעובר מאז המפגש הזה, שנחקק בתולדות הפרלמנטריזם הישראלי לדיראון עולם, כל יום שעובר ללא תגובה של ממש – המשמעות היא שאתם, חברי מפלגת העבודה, לא חלקכם היוני אלא כולכם, מקנים גושפנקה לביזיון הזה, כאילו אתם הם אלה שרצו לתוניס להיפגש עם ערפאת, כאילו אתם הם אלה שלחצו את היד החמוצה מדמנו, כאילו אתם הם אלה שגילו – לא רק חברת הכנסת דיין לבדה – נתק תהומי, אטימות מוחלטת מרחשי הלב העמוקים ביותר של הציבור בישראל. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חברת הכנסת יעל דיין, זכותך שלוש-ארבע דקות לתגובה.

שר הבריאות ח' רמון:

זכותה לדבר עשר דקות. היא ביקשה שלוש-ארבע דקות.

לימור לבנת (הליכוד):

לפי איזה סעיף חברת הכנסת יעל דיין משיבה?

היו"ר י' עזרן:

לפי סעיף 88(ז). כבר היו דברים מעולם, כבר היו תקדימים.

אני מבקש מחברת הכנסת יעל דיין לשאת את דבריה. בבקשה.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא לכבדי להתייחס להתבטאויות הציוריות של חבר הכנסת צחי הנגבי. בחלקן הן נושא לתביעה משפטית ובחלקן הן שייכות ללשון שאינה לשונית.

אני רוצה לציין בזאת, שלא נפגשתי עם מנהיגות אש"ף בשליחות ממשלת ישראל או בשליחות מפלגתית. נעניתי להזמנה של מנהיג אש"ף, שאתו ועם עמיתיו אנחנו, כמו הממשלה הקודמת, מצויים במשא-ומתן דווקא בעת משבר המאיים על המשך השיחות. לא היה דבר שלא כחוק ולא כדין ושלא תואם את מצע מפלגת העבודה במפגש הזה.

טבעי שיש מבקרים ויש מגנים ויש משתלחים, כשם שיש ארגונים ובודדים ואזרחים התומכים בהידברות עם אש"ף, עם ערפאת עכשיו ובתוניס.

משה פלד (צומת):

יעל דיין (העבודה):

נכון שיש טרור, ומי שחושב לרגע, שאם אנחנו לא נדבר ייפסק ההרג, מי שחושב שכאשר אנחנו לא נושיט יד אז הסכין תיכנס חזרה לנדנה, עושה שיקול פוליטי לא נכון, מוטעה, שיעלה לנו בדמים. בגלל ההרג, בגלל הטרור, בגלל הצורך של כולנו, לרבות הממשלה הקודמת, להאיץ ולזרז ולהגיע להסדר, אנחנו חייבים לדבר ולדבר עם אותו אויב, כדי שיחזיר את החרב לנדנה.

מי שחושב לרגע אחד, שנגיע לימים שבהם ייפסק הטרור וייפסק ההרג וייפסק השכול, תיפסק האינתיפאדה, ורק אז נשב ונדבר – לא נגיע ליום הזה.

לצערי הרב, ככל שגובר הטרור, ככל שגוברת האלימות, ככל שגוברת השנאה חובתנו, כל מי שרוצה בשלום, מהצד שלנו ומהצד השני, מפלגת העבודה ואש"ף לסוגיו – – –

לימור לבנת (הליכוד):

יעל דיין (העבודה):

אנחנו יושבים בווישינגטון ומדברים, בתוניס ומדברים, בירושלים ומדברים, והדיבור הזה הוא היחיד שיפסיק את ההרג.

משה פלד (צומת):

בגלל זה אסור לך לייצג את מפלגת העבודה.

קריאות:

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת פלד, נגמר. בבקשה, אדוני שר הבריאות.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת צחי הנגבי, שחברת הכנסת יעל דיין, למזלה ולמזלנו, חברה בתנועה דמוקרטית וחופשית, בניגוד לליכוד, ששם על כל מה שנדמה למישהו שיש בו סטייה רעיונית, או סטייה מהקו, מעמידים אותו לדין ושופטים אותו ומרחיקים אותו מהתנועה באופן שמזכיר מפלגות – – –

קריאות:

שר הבריאות ח' רמון:

תשאלו את משה עמירב ודומיו.

לחבר הכנסת צחי הנגבי ולחברת הכנסת לימור לבנת יש ניסיון בהגשת – – –

קריאות:

לימור לבנת (הליכוד):

משה עמירב עבר למרצ.

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אני מבקש מכם.

שר הבריאות ח' רמון:

לחברי הכנסת הללו במקרה יש ניסיון לא רק ברדיפת חברים ממפלגות אחרות אלא גם ברדיפת חברים במפלגתם הם. לכן אין זה פלא שהם רודפים בלשון בוטה ומשתלחת – – –

לימור לבנת (הליכוד):

שר הבריאות ח' רמון:

חברת הכנסת לימור לבנת, תני לי.

צחי הנגבי (הליכוד):

ראש הממשלה רדף אותה.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת לבנת, אני מבקש. מספיק.

שר הבריאות ח' רמון:

חברת הכנסת לימור לבנת, מעשיה של חברת הכנסת דיין, התבטאויותיה ופגישותיה יעמדו בקץ הקדנציה למשפט חברי תנועתה והם יקבעו את גורלה הפוליטי, הם ורק הם. אם הם יחשבו שסך כל פעילותה הפוליטית והפרלמנטרית, לרבות פגישתה, ותיכף אגיד על זה משהו – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

אתה עונה לפי הממשלה או לפי המפלגה?

שר הבריאות ח' רמון:

אני עונה לפי מה שאני רוצה.

היו"ר י' עזרני:

חבר הכנסת יהלום, אנא, בקש רשות ואתן לך רשות לשאול כשיסיים השר, ואם ירצה להשיב. עכשיו אני מבקש ממך.

שר הבריאות ח' רמון:

— — — היא עומדת ותעמוד למשפט פוליטי, כפי שכל אחד מחברי הכנסת מסיעת העבודה יעמוד למשפט פוליטי על מעשיו במשך כל ארבע השנים.

אשר למדיניות הממשלה בנושא. שבוע אחר שבוע, נדמה לי, אני עומד על הדוכן הזה ומודיע, שממשלת ישראל שוללת משא-ומתן עם אש"ף-תוניס.

צחי הנגבי (הליכוד):

תודיע את זה לחברת הכנסת יעל דיין.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מדבר עכשיו בשם ממשלת ישראל. העניין הזה ידוע לחברת הכנסת יעל דיין, ולכן חברת הכנסת יעל דיין, כשעלתה כאן על הדוכן אמרה: אני לא נסעתי על דעת הממשלה ובשליחות הממשלה. היא ידעה שהיא נוסעת ועושה מעשה בניגוד לעמדת הממשלה.

נעמי חזן (מרצ):

טוב שיש מישהו שיש לו אומץ.

שר הבריאות ח' רמון:

היא לא חברת הקואליציה היחידה – – –

קריאה:

היא חברת המפלגה.

שר הבריאות ח' רמון:

היא לא חברת הקואליציה היחידה שמדי פעם מתבטאת ועושה מעשים ברמה זו או אחרת של חומרה בניגוד למדיניות הממשלה. היא לא הראשונה, לצערי, ולא האחרונה.

עמדת הממשלה – אינני רוצה להרחיב כי אינני רוצה לחזור על נאומי מלפני שבוע ומלפני שבועיים – היא שאנחנו שוללים משא-ומתן עם אש"ף-תוניס. אנחנו חושבים, שמשא-ומתן עם אש"ף-תוניס בעת הזאת עלול לפגוע בתהליך השלום. אנחנו חושבים, שהוא עלול לפגוע בנציגי השטחים ובמשא-ומתן שמתנהל אתם.

נעמי חזן (מרצ):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת נעמי חזן.

שר הבריאות ח' רמון:

חברת הכנסת נעמי חזן, אני מצטט מדיניות ממשלה ששותפים לה השרים שלכם. אני מבקש, עם כל הכבוד – – –

דוד צוקר (מרצ):

על-פי ההסכם הקואליציוני יש עמדת מיעוט של השרים שלנו, לתמוך במשא-ומתן עם אש"ף.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מסכים. אני מבטא כאן לא את עמדת המיעוט של הממשלה. אני מבטא את עמדת הרוב של הממשלה ואת החלטות הממשלה. את זה אני מבטא כאן מעל הדוכן.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר י' עזרן:

אדוני, הבעת את דעתך. הבהרת. הבנו.

שר הבריאות ח' רמון:

הרוב בממשלה, שהוא זה שקובע את החלטות הממשלה, שולל משא-ומתן עם אש"ף-תוניס.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

עד מתי?

שר הבריאות ח' רמון:

הוא שולל משא-ומתן אתו מסיבות לא מעטות. אחת הסיבות המרכזיות – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דראושה, יש לך הצעה להסיר. אנא. אינני רוצה שתאבד את זכותך. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש ממך שלא להתערב.

שר הבריאות ח' רמון:

אחת הסיבות המרכזיות לכך שהממשלה הזאת שוללת משא-ומתן עם אש"ף – אני מציע שגם חברת הכנסת יעל דיין תקשיב לקטע הזה – היא מכיוון שה"פתח" עוסק, לצערנו הרב, בפעילות טרור אינטנסיבית, אני מדגיש, לא פעילות אינתיפאדה של הפגנות אלא פעילות טרור. חלק גדול מהפיגועים שנעשו גם בחודשים האחרונים וניסיונות הטרור נעשו על-ידי "פתח". אנחנו שוללים הידברות עם גורמים אשר מעודדים טרור ואחראים לטרור. יאסר ערפאת אחראי לטרור ומעודד טרור, ומהטרור הזה נפגעים היום אנשים בשטחים. לכן אנחנו שוללים את הטרור הזה ולכן שוללים הידברות אתו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שר הבריאות ח' רמון:

אינני רוצה לחזור על הנאום מהשבוע שעבר, חבר הכנסת דראושה.

משה קצב (הליכוד):

אתה מדבר על דעת ראש הממשלה?

שר הבריאות ח' רמון:

שמעת את ראש הממשלה שאמר שאני מדבר תמיד על דעת הממשלה.

אני מציע לכם שלא לנפח את המפגש הזה מעל ומעבר לכל פרופורציה. לכן אני מציע להסיר את ההצעה הזאת מסדר-היום.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אדוני השר, מוכן לשאלות?

שר הבריאות ח' רמון:

מוכן, רק אחת. לחבר הכנסת יהלום, הבטחתי.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני השר, אתה משיב כאן כנציג הממשלה, כך עשית בחלק השני, וישר כוחך. אבל איך אתה, אם מדובר על מינהל תקין של תשובת הממשלה, מוסר כאן תשובה שהיא תשובה פוליטית של מפלגת העבודה על תהליך בחירות פנימיות בתוך המפלגה, כתירוץ לעניין יעל דיין? אני חושב שכנציג הממשלה אסור לכלול בתשובה דברים פוליטיים פנימיים.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת שאול יהלום – העלה בקשה ודרישה. חבר הכנסת צחי הנגבי, הוא פנה אל מפלגת העבודה וביקש שמפלגת העבודה תטיל סנקציות על חברת הכנסת יעל דיין. אני בדברי כיוונתי לקטע הזה של דבריו והשבתי לו, שיש הבדל בין שתי המפלגות. בקטעים האחרים, כפי שאתה אמרת, הצגתי בצורה מדויקת את עמדת הממשלה בנושא משא-ומתן עם אש"ף-תוניס. תודה.

היו"ר י' עזרן:

הצעה אחרת – להעביר לוועדה – לחבר הכנסת דראושה. בבקשה, במסגרת דקה, אנא להקפיד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אי-אפשר לחשוד בי שאני תומך בדעותיו או בנאומו של חבר הכנסת צחי הנגבי. אני מתנגד לדעות הקיצוניות שלו. אבל רציתי לנצל את ההזדמנות הזאת לברך את האשה האמיצה, חברת הכנסת יעל דיין, שאזרה אומץ-לב, הלכה להיפגש עם ערפאת, לדבר שלום ולעשות למען השלום. זה מה שהממשלה הזאת צריכה לעשות ועדיין, לצערי הרב, לא עושה.

על כך, חברת הכנסת יעל דיין, כל כוחות השלום, ישראלים ופלשתינים, ערבים ויהודים, גם כוחות השלום מהעולם כולו, מחזקים את ידיך ב"חזק ואמץ". תמשיכי בדרך הזאת, שרבים, ורבים גם כאן, תומכים בה.

היו"ר י' עזרן:

והצעתך?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אני אומר בכנות: הנושא הזה של משא-ומתן עם אש"ף לא צריך לרדת מסדר-היום של הכנסת, ועל כן אני מציע להעביר את ההצעה, ואני אצביע, לא רק כתכסיס, אני אצביע בעד העברת הנושא הזה לוועדה, כדי שהנושא ימשיך להעסיק את הכנסת – –

היו"ר י' עזרן:

תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – ימשיך להעסיק את ועדותיה, ויום יבוא ואולי נברך את ראש הממשלה, מר יצחק רבין, כאשר יחזור ממפגש שלום עם מר יאסר ערפאת – –

היו"ר י' עזרן:

זמן תם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ויהיה הסכם שלום שיביא לקץ שפיכות הדמים באזור.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דראושה, תודה.

היו"ר י' עזרן:

רבתי, אנו עוברים להצבעה. חבר הכנסת המציע, האם אתה רוצה להעביר לוועדה?

צחי הנגבי (הליכוד):

דיון במליאה.

היו"ר י' עזרן:

יש לנו שתי הצעות: הצעה אחת של השר המשיב. למעשה יש שלוש הצעות. קודם כול נצביע האם להסיר מסדר-היום או לקיים דיון במליאה. אחר-כך נעבור להצעה השנייה. נצביע מי בעד דיון במליאה, מי נגד, דהיינו בעד הסרה. נא להצביע.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 21

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 25

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

25 נגד, 21 בעד. ההצעה הוסרה.

סליחה, עוד הצבעה אחת.

שר הבריאות ח' רמון:

לא, ההצעה הוסרה. רק אם לא הוסרה – – –

היו"ר י' עזרן:

לא. היא, סגנית מזכיר הכנסת, אומרת לא. אני מצטער מאוד, אדוני השר, זה לא לפי התקנון. צריכים להצביע בעד ההצבעה להעביר לוועדה.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, ברגע שיש הצעה להסיר מסדר-היום ויש הצעות אחרות לכלול בסדר-היום, בין במליאה ובין בוועדה, קודם מצביעים אם כוללים את ההצעה בסדר-היום. אם מחליטים לכלול בסדר-היום, רק אז מקיימים הצבעה אם במליאה או בוועדה, ולא להיפך. זו המשמעות.

מה שנעשה עכשיו – קודם כול התקיימה הצבעה האם לכלול בסדר-היום, או שלא לכלול. ברגע שנקבע שלא לכלול בסדר-היום, נקבע שלא לכלול ולא לקיים דיון לא בוועדה ולא במליאה. לכן אין עוד הצבעות. תודה.

היו"ר י' עזרן:

אני מצטער, אני חולק עליך – אבל בכל אופן לא נצביע – – –

שר הבריאות ח' רמון:

למה?

היו"ר י' עזרן:

כיוון שלא הצבענו לכלול; הצבענו להסיר מסדר-היום או לדון במליאה, ולא הצבענו לכלול. אבל לא משנה. אנחנו עוברים כעת לנושא הבא.

הצעה לסדר-היום

איתור נהגים שיכורים

היו"ר י' עזרן:

רבותי, הנושא הבא: הצעה לסדר-היום מס' 716, של חבר הכנסת אברהם הירשזון – איתור נהגים שיכורים. ישיב שר התחבורה. בבקשה חבר הכנסת אברהם הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תאונות הדרכים אינן מרפות מאתנו. הנתונים הרשמיים, שפורסמו בסוף שנת 1992, מצביעים על גידול במספר תאונות הדרכים, במספר הנפגעים ובחומרת התאונות עצמן. העובדות מצביעות על כך שנכשלו, ככל הנראה, במלחמה על צמצום תאונות הדרכים, אלא שכמו במאבק על ביטחוננו – שבו אין פשרות ואין ויתורים – כך גם אין אנו רשאים להרים ידיים במלחמה בנגע תאונות הדרכים. אדרבה ואדרבה, יש להכריז שוב ושוב, יום-יום ושעה-שעה על מלחמת חורמה בתאונות הדרכים. למטרה זו – והדברים כבר נאמרו מעל במה זו עשרות, ואולי מאות פעמים – יש לגייס את כל המשאבים ואת כל האמצעים החוקיים, המשטרתיים, החינוכיים, הפסיכולוגיים, התקשורתיים, הכלכליים והמשמעתיים, העומדים לרשות המדינה.

בימים אלה "התבשרנו" על תפנית חדשה ומדאיגה במצב תאונות הדרכים בארץ. על מחלות הנהיגה של נהגי ישראל נוספה מחלה חדשה וקשה – נהגים שיכורים. רבות שמענו על נהגים שיכורים בחוץ-לארץ, ובעיקר במדינות אירופה. לא שמענו – עד לימים אלה ממש – על נהגים ישראלים המעורבים בתאונות קטלניות, כשהם שרויים בגילופין. תאונות כאלה כבר תבעו מאתנו קורבנות בנפש. מעתה, נוספה על החוליים הידועים – נהיגה במהירות מופרזת, אי-שמירת מרחק, חציית כבישים מסוכנים על-ידי הולכי רגל ועוד ועוד מפגעי נהיגה והליכה שאנו נתקלים בהם יום יום – נהיגה במצב של שכרות.

הכנסת, הממשלה, המשטרה וכל הגורמים התחבורתיים והחינוכיים במדינה נתבעים להתגייס מייד כדי לחסל תופעה חדשה זו בעודה באיבה.

מספר הנהגים השיכורים בישראל עדיין רחוק מאוד מזה שבגרמניה, באנגליה, בפולין, בדנמרק ובצרפת. נדמה לי, שבידינו האפשרות למנוע מצב, שבו בעוד שנה או שנתיים יראו נתונים השוואתיים בין ישראל לבין מדינות אלו ואחרות, כי גם הנהג הישראלי נמנה עם קבוצת הסיכון, הקיימת בעולם, של נהגים שיכורים המסוכנים לציבור הנוסעים והולכי הרגל.

עד לפני שנתיים אירעו 1.5% מכלל תאונות הדרכים בארץ בשל נהיגה במצב של שכרות. מומחים מעריכים, כי שיעור זה עלה בשנים האחרונות והוא מגיע כיום לכדי 5% מכלל תאונות הדרכים. בשבועות האחרונים בלבד נהרגו עשרה ישראלים עקב נהיגה במצב של שכרות.

לצד נתונים אלה חמורה ומדאיגה במיוחד העובדה, שאיתור ראשון של הבעיה מגלה, כי מדובר בעולים חדשים מזה ובצעירים מזה. ועדת מומחים שמינה משרד החינוך לפני כשנתיים מצאה, כי ברחבי הארץ נפתחו בשנים האחרונות למעלה מ-2,000 פאבים, שבהם מבליים רבבות בני נוער. אנשי חינוך ונוער, ביניהם מדריכי חבורות רחוב ועובדים סוציאליים, מדווחים, כי לא בכל הפאבים נשמר החוק ונמכרים בהם משקאות אלכוהוליים לבני נוער גם מתחת לגיל 18, בניגוד לחוק. חלק מהנערים מגיעים לפאבים עם מכוניות הוריהם בשעות הקטנות של הלילה ושבים הביתה כשרמת האלכוהול בדמם מסוכנת.

ד"ר שושנה וייס, מהאגודה למניעת אלכוהוליזם, ערכה בשנה האחרונה, ב-1992, מחקר על 1,458 בני נוער, אדוני השר, בצפון הארץ, גילאי כיתות י'-י"ב, ומצאה ש-40% מהם צורכים אלכוהול באותם פאבים בסופו שבוע.

מעניין לציין, שמתברר שגם באירופה וגם בישראל יותר מ-50% מהתאונות שבהן מעורבים שיכורים מתרחשות בימי סוף השבוע, החל מיום שישי ועד ליום ראשון. רק ביום חמישי, שעה קלה לפני תחילת שנת 1993, איתרה משטרת תל-אביב בערב אחד לא פחות מתשעה נהגים שבדמם כמות אלכוהול פי-ארבעה מהמותר – 220 מיליגרם; כל השיכורים גברים.

אדוני השר, לנוכח דברים אלה, יש להיערך מייד לביצוע ההצעות הבאות: שינוי חוק שיביא לשלילת רשיונותיהם של נהגים שיכורים לתקופות זמן ארוכות או לחלוטין; הטלת עונש מאסר בפועל על נהגים עבריינים שייפטסו כשבדמם רמת אלכוהול גבוהה מהמותר; יש לצייד את משטרת ישראל במכשור לבדיקה מהירה ויעילה של רמת אלכוהול בדם, בלי שיהיה צורך להפנות את הנהגים לבדיקות בבתי-חולים ובמכוני שונים; יש להכניס פרק לימוד חובה על הסכנות הכרוכות בנהיגה בגילופין במסגרת לימודי התיאוריה בבתי-הספר לנהיגה, בלימודי החובה של לומדי נהיגה ובמבחנים עצמם; לקראת סופי-השבוע, יש ליזום מסע הסברה קבוע של משטרת ישראל וגורמים אחרים, בכלי התקשורת, במוקדי הפעילות של הנוער ובעיתוני נוער וצעירים, שבו יוזהרו הצעירים מנהיגה בגילופין; יש לקיים פעולות הסברה מיוחדות בקרב העולים החדשים, שבהן יוסברו להם, בשפתם, הסכנות הכרוכות בנהיגה בעת שהם שתויים.

אדוני השר, תופעת השכרות על כבישי ישראל נמצאת בראשיתה. בידינו האפשרות והסיכוי לגדוע ענף חדש זה בכל מחיר. אם תלך התופעה, חלילה, ותחריף, לא נוכל לרחוץ בניקיון כפינו ולומר: לא ידענו. הנה, לפנינו אתגר תחיקתי, משטרתית ותקשורתית. אל נרפה ממנו. הצו "ונשמרתם לנפשותיכם" מחייב כל אחד ואחד מאתנו בנהיגה ובנסיעה בטוהר. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת הירשזון. כבוד השר ישיב. בבקשה.

שר התחבורה י' קיסר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מסכים בהחלט לדבריו של חבר הכנסת אברהם הירשזון, שאסור לנו כממשלה, ככנסת, כאזרחים, להרים ידיים במלחמה בתאונות הדרכים.

אני לא אסקור במעמד זה את הפעולות שאנחנו עושים. עם זאת, בימים הקרובים תובא סקירה מקיפה על פעולות משרד התחבורה במליאת הכנסת, ואני רואה את נושא תאונות הדרכים כאחד הנושאים המרכזיים בפעילות המשרד. ובעניין זה אביא אז את מלוא הפירוט של מה שאנחנו עושים, לא לבד, לשמחתי יחד עם משרדים אחרים, כמו משרד המשטרה, משרד החינוך והתרבות, משרד המשפטים, משרד השיכון – בקשר עם מע"צ, הרשויות המקומיות ואחרים.

אשר לנושא הקונקרטי שעליו דיבר חבר הכנסת הירשזון – בעניין השכרות – נכון כי קיימת, לצערנו, תופעה חדשה לכאורה של תאונות דרכים כתוצאה משכרות.

חבר הכנסת בורג, זה לא חינוכי להפריע לחבר הכנסת להקשיב לדברי כשאני עונה לו.

היו"ר י' עזרן:

נכון, אדוני השר, אני מצטער, הייתי עסוק ולא הספקתי להעיר.

שר התחבורה י' קיסר:

בסדר, מילאתי את מקומו קמעה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לו מאוד ומעריך זאת.

שר התחבורה י' קיסר:

אני לא מבקש תוספת שכר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה מראה שהתנתקת מההסתדרות בזמן האחרון.

שר התחבורה י' קיסר:

נכון, קיימת לצערנו תופעה, שבאופיה היא תופעה חדשה, של תאונות דרכים כתוצאה משכרות. גם נכון הוא שיש עלייה קטנה, חבר הכנסת הירשזון, בהשוואה לשנת 1991. אבל, למי שרוצה להתנחם, ברצוני להעיר כי תופעת השכרות בישראל היא עדיין, לשמחתנו, שולית בהשוואה למדינות אחרות. אתה הזכרת בדבריך, חבר הכנסת הירשזון, את התופעה כפי שהיא באה לידי ביטוי בארצות אירופה ובאמריקה, הן הצפונית והן הדרומית.

תאונות הדרכים בישראל כתוצאה משכרות היו בשיעור של 2% מכלל התאונות ב-1991. הן עלו ל-3% בשנת 1992. אלה מספרים בדוקים. ואילו באירופה ובאמריקה, תאונות הדרכים בגין שכרות מהוות בין 30%-ל-50% מכלל התאונות. מובן שגם שיעור של 2% מדאיג, אבל בהשוואה למדינות אחרות, הלוואי שאנחנו נצליח לשמור על רמת השכרות בגובה זה; לא על תאונות הדרכים.

כיוון שגם 2%–3% הם שיעור מדאיג, הוריתי למינהל הבטיחות בדרכים לערוך מחקר מקיף על מנת לעמוד על הרגלי השתייה, במיוחד של צעירים ועולים, כפי שצינת נכון בדבריר, והשפעתם על הנהיגה ועל תאונות הדרכים.

המשטרה, בשיתוף פעולה אתנו ובעזרתנו – כאן אני יכול להגיד דבר חיובי, כי אנחנו רכשנו מכספי משרד התחבורה עבור המשטרה מכשירים מיוחדים הבודקים במקום, ללא צורך לקחת את הנהג לבדיקה במעבדה, את כמות האלכוהול שיש בפיו ובגופו של הנהג בשעת הנהיגה, מכשירים חדשניים מאוד, ואלה אשר תימצא בדמם, או בהם, כמות אלכוהול המסכנת את הנסיעה, מורידים אותם מהכביש, ויש יכולת לשלול את רשיון הנהיגה באופן אדמיניסטרטיבי עוד בטרם הבאתם למשפט.

ייתכן שיהיה צורך להחמיר. כבר הבאתי לוועדת הכלכלה הצעות רבות של החמרה, בכלל זה של הקנסות, שלא עודכנו מאז 1990. אנחנו עדכנו את כל הקנסות והוספתי עליהם 15%, כדי שגם ישפיעו על הכיס, ואולי בדרך זאת ירחיקו עבריינים פוטנציאליים.

חלק מהצעות שפירט חבר הכנסת הירשזון מקובלות עלי. אני אקבל אותן מהפרוטוקול, ומה שאפשר ליישם – אשמח מאוד ליישם.

לכן אני מציע לחבר הכנסת הירשזון להסתפק בתשובתי. ממילא, כפי שאמרתי, בכוונתי להביא סקירה ארוכה של כל פעולות משרדי, כאשר נושא תאונות הדרכים עומד במרכזה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, אולי בכל זאת תואיל להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הכלכלה, כי זה נושא שצריך דיון?

שר התחבורה י' קיסר:

אמרתי שבסקירתי אעלה את כל נושא תאונות הדרכים; למה רק את הקטע הזה, שהוא 2% מתאונות הדרכים? לצערנו, נושא זה מורכב ממספרים רבים ומגורמים רבים. אני אעלה את כל הנושא. אין לי התנגדות – כבר הודעתי כאן בהצעה אחרת – ואם תרצו, גם הנושא הזה ממילא יעלה, כי אם מדובר בתאונות דרכים, כל הגורמים יובאו לוועדת הכלכלה. רק בשבוע שעבר הייתי בוועדת הכלכלה, ולצערי לא השתתפו חברי כנסת; אבל לי אין שום בעיה להעלות נושא זה בוועדת הכלכלה, אם כי אני מציע שלא רק בהקשר הצר הזה של 2%, של שכרות נהגים. יש עוד בעיות רבות שכדאי לדון בהן בוועדת הכלכלה כחלק מהמאבק בתאונות הדרכים.

היו"ר י' עזרן:

תודה לאדוני השר. ובכן, אדוני המציע, חבר הכנסת הירשזון, האם אתה מסתפק בתשובת השר?

דוד מגן (הליכוד):

הוא מסכים להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, עם כל הכבוד, אני שואל את המציע. אין לי שום התנגדות, נתתי לאדוני את האפשרות לשכנע, אבל אני חייב לשאול את המציע.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מאחר שאני מכיר את יחסו הרציני של השר לנושא זה, וממילא יהיה דיון בוועדת הכלכלה בנושא – אני מסתפק בתשובת השר.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה לחבר הכנסת הירשזון, שמסתפק בתשובת השר. אני מודה לאדוני השר.

הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון – מקרקעין שנרכשו שלא מעוסק), התשנ"ב-1992

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים לנושא אחר – הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון – מקרקעין שנרכשו שלא מעוסק), התשנ"ב-1992, שסימנה קל"ו. ינמק מן המקום חבר הכנסת אברהם פורז. אדוני שר האוצר ישיב.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, חלק בלתי מבוטל מעסקאות המקרקעין בארץ נעשות בידי עוסק שעיסוקו במכירת מקרקעין הרוכש מקרקעין ממי שאיננו עוסק. בשעה שהיזם בא למכור מקרקעין כאלה, אם לאחר השבחתם ואם לאו, הרי על-פי הוראות חוק מס ערך מוסף מוטל על מכירה זו מס ערך מוסף על מלוא התמורה בלי להתחשב בכך שבעת רכישתם לא היה ניתן, למעשה ובאופן ממש, לנכות מס תשומות. במצב חוקי זה יש משום יצירת אבסורדים ועיוותים רבים. המס המוטל במקרה זה הוא בלתי צודק, ויש בהטלתו משום החטאת מטרת החוק, וזאת מהטעם הפשוט: המס במקרה כזה איננו מוטל על הערך המוסף אלא על ערך הרבה יותר גבוה.

אני מניח שזה נראה, אדוני היושב-ראש, כאילו אני מדבר פה בשפה זרה, אולי בסינית, שאיננה מובנת להרבה אנשים, אבל הדבר הוא פשוט. מס ערך מוסף צריך להיות על הערך המוסף ולא על הערך הכולל. מאחר שברכישת מקרקעין יצא מצב שלפעמים משלמים מס ערך מוסף לא רק על הערך המוסף אלא על הערך הכולל, המטרה היא לתקן את העיוות. המטרה הזאת תושג על-ידי התיקון הזה – תיקון קטן אבל צודק.

אני רוצה להודות לממשלה ובאופן מיוחד לשר האוצר על תמיכתם בהצעת החוק, וכמובן, לאור תמיכתם היא נומקה מן המקום.

היו"ר י' עזרן:

תודה. כבוד השר, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, אין לנו שום התנגדות לכך שהצעת החוק הזאת תועבר לדיון בוועדת הכספים.

היו"ר י' עזרן:

אנחנו נצביע, אם כן, לפי הסכמת הממשלה והמציע. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדת הכספים?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון מקרקעין שנרכשו שלא מעוסק), התשנ"ב–1992, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההצעה תועבר לוועדת הכספים לדיון לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – העברת כספים לרשויות מקומיות).

התשנ"ג-1992

(הצעת חבר הכנסת י' ביבי)

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים להצעת חוק שנייה, רס"ד, של חבר הכנסת יגאל ביבי: הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – העברת כספים לרשויות מקומיות), התשנ"ג-1992. בבקשה, חבר הכנסת יגאל ביבי. שר האוצר ישיב.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מכובדי שר האוצר, ראו איך הגלגל מסתובב. אני זוכר את שר האוצר כשהוא היה סגן יושב-ראש מרכז השלטון המקומי, אתי, ותמיד היינו דורשים שחובות הממשלה לרשויות המקומיות יהיו צמודים. אני זוכר שגם כראש עיר הוא היה מתמרמר כשלא היו נותנים לו בזמן את הכספים המגיעים בדין. היום הוא שר האוצר והוא יכול היה לתקן את העוול הגדול הזה של שנים רבות. אני מקווה שאולי לאחר מחשבה שנייה הוא יסכים לאשר את החוק.

החוק הזה יכניס סדר, כי החוק הזה גם יחייב, אם הוא יתקבל, להודיע מפורשות לרשויות המקומיות מה חייבים להן. לעתים קרובות רשות לא יודעת מה חייבים לה, מה צריכים לתת לה, מה מגיע לה, מתי ייתנו לה. אם החוק הזה יתקבל, כדי שתחול ריבית והצמדה יעבדו משרדי הממשלה באופן יותר מסודר. הם יצטרכו לתת אסמכתות, להבהיר את עצמם, לקבוע נהלים מסודרים, וכשיש סדר כולם מרוויחים, גם הרשויות וגם הממשלה.

מכובדי שר האוצר, אני לא מחייב שתיתן 1/12, ובוועדה אני מתחייב לשנות. אני מתחייב שמה שנתחייב – 1/16 בחודש הראשון, יהיה כתוב לרשות.

למה לא יהיה תכנון לרשויות המקומיות? למה לא יהיו דברים ברורים? אתה גם יכול לעקוב אחרי משרדי הממשלה לפי ההוראות התקציביות ולפי הזרמת הכספים שהם התחייבו לה. מדוע לא לעשות סדר? והמשבר של הרשויות המקומיות, אתה יודע שהוא יבוא. המשבר של קופת-חולים יהיה חיוור לעומתו. והוא יהיה בקרוב. ומה הטענה של ראשי הרשויות כל הזמן? הם אומרים: הממשלה הזאת לא מעבירה לנו כספים בזמן, חייבים לנו; כל התירוצים האלה, כל הנימוקים. אני הייתי רוצה לראות אותם מדברים אחרי שראש עיר יודע ב-1 בינואר מה בדיוק הוא מקבל, מתי הוא מקבל, ואומרים לו בהתחלה, לפני שהוא עושה את הגירעונות, לפני שהוא עושה את האסונות, אומרים לו דברים ברורים. הגיע הזמן לעשות סדר בנושא הזה.

השלטון המקומי הוא גם שלטון, אבל לצערי הוא באסון, הוא בקטסטרופה, הוא לפני משבר, משבר שיהיה עוד לפני הבחירות לרשויות המקומיות. ואם אני מדבר על הבחירות לרשויות המקומיות, התסריט הזה חוזר על עצמו. זה שאין תקציב ברור ומסודר ושיטה של הזרמת כספים – בשנה הזאת, כשכולם רוצים להיבחר, יתחיל אצל חלק מהם הבזבז הגדול, ושנה לאחר הבחירות הנבחרים החדשים יגידו: מה אני אשם? זה שלפני עשה את הגירעון. וכך זה חוזר כל פעם, וחוזר וחוזר.

מה אני בא להציע בחוק הזה? – סדר ודין אחד. ואל תחשוש, מה שאמרת קודם, שכולם ירצו. מדובר על הרשויות המקומיות, שהן גם שלטוניות, שהן גם משלמות למס הכנסה ריבית והצמדה כשהן לא משלמות למס הכנסה. מדוע יהיה דין שונה לרשות השלטון הזאת ולרשות השלטונית השנייה? אני מבקש מאוד – אפשר ללבן ולשנות דברים בוועדה – שהעניין הזה יהיה בשורה של עדיפות לאומית, של סדר לאומי חדש.

יסלח לי ידידי שר האוצר, יש לנו הרגשה – וראינו כאן חוקים של הקואליציה שעוברים לעומת חוקים של האופוזיציה – שיש לכם מגמה, אולי פרינציפיונית, שגם חוקים טובים והגיוניים שבאים מספסלי האופוזיציה, מורידים אותם על הסף.

דוד מגן (הליכוד):

מי אמר לך שהוא נגד?

יגאל ביבי (מפד"ל):

הוא אמר לי קודם.

דוד מגן (הליכוד):

אנחנו נשכנע אותו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני אומר: בקדנציה הקודמת היה לי ויכוח עם הממשלה הקודמת, אבל היא היתה יותר פתוחה. הרבה חוקים חוקקו חברי הכנסת בכנסת הקודמת, כי אם היה חוק טוב אמרו: אנחנו מאשרים אותו. ההצעה נדונה בסך הכול בקריאה טרומית, זה יעבור בוודאי קריאה ראשונה, ידונו על הנושא הזה. לכן אני אומר: אל תשימו X על כל חוק, על כל הצעה שהאופוזיציה מציעה. מייד אתם שמים X, גם אם החוק טוב. הכנסת מחוקקת, אנא תנו לה לחוקק דברים שהם הגיוניים ויכולים להתבצע.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני חבר הכנסת ביבי. אדוני, כבוד השר.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת ביבי, רבותי חברי הכנסת, אני לא מתנגד לחוק הזה בגלל בעיות של אופוזיציה וקואליציה. אני חושב שאי-אפשר ליצור למערכת השלטונית את הסד הזה שעליו אתה מדבר, מה גם שלפי דעתי הבעיה היא הרבה הרבה פחות אמיתית בהיקפה מכפי שהצגת אותה כאן.

פנחס בדש (צומת):

היא בעיה קשה.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת בדש, תאמין לי שעברתי את המסלול הזה 22 שנה, ואני אגיד לך בדיוק איפה היא קיימת ואיפה היא לא קיימת.

תשלומי הממשלה בתקציב הרגיל לשלטון המקומי הם בעיקר בשלושה מרכיבים: מרכיב המענק לאלה שמקבלים מענק; מרכיב ההשתתפות בחינוך בעבור שירותי חינוך; וברווחה בעבור 75% מהוצאות הרווחה. אלה המרכיבים העיקריים והמרכזיים. יש סעיפים נוספים, יש ספריות, יש דברים קטנים. אלה הסעיפים המרכזיים.

כאשר סעיף המענק נקבע והוא בנוי, בדרך כלל אין הממשלה מפגרת בהעברת הכסף למשרד הפנים, ובדרך כלל אין משרד הפנים מפגר בהעברת הכסף לרשויות.

אני לא מסכים להצעתו של חבר הכנסת ביבי, שהתשלומים יהיו שווים, שכן כל תשלומי הממשלה קטנים יותר בתחילת השנה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני מסכים, אבל – – –

שר האוצר א' שוחט:

אני יודע שאתה תסכים לזה, אני קורא את החוק. הבעיה שלי היא מעבר לעניין הזה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

זה לא הנושא.

שר האוצר א' שוחט:

בסדר, את זה נוריד.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הנושא הוא הצמדה.

שר האוצר א' שוחט:

אין ספק שלאורך שנה, אפילו אם יש אינפלציה מאוד נמוכה, עדיין אנחנו קיימים במשטר מסוים שבו יש אינפלציה, ולכן תשלומי הממשלה לא יכולים להיות שווים לאורך השנה, הם צריכים איזו חלוקה הגיונית.

יוסף ונונו (העבודה):

— — — יש פיגור של כ-40%.

שר האוצר א' שוחט:

כל הדיבורים האלה אינם נכונים. חבר הכנסת ונונו, הרי אני מכיר את הדברים. אני מכיר את הבכי ואת הנהי, ואני אומר לך שזה לא נכון, ואני אגיד לך גם למה. בתקציב משרד החינוך, שבנוי על מרכז תשלומים, כאשר נקלטים הילדים בתיכון, ומספר המזכירות והשרתים בבתי-הספר, וההשתתפות עבור הסייעים – משרד החינוך נוהג הרבה מאוד שנים להעביר את הכסף בצורה מסודרת, ואין סטיות. יכולה להיות סטייה של 5% לכאן או לכאן. אני מכיר את מרכז התשלומים של משרד החינוך, הוא עובד כפי שצריך לעבוד. אמרתי את זה, חבר הכנסת ביבי, גם כאשר הייתי ראש ראשות מקומית, ותמיד שיבחתי את משרד החינוך על דרך העברת הכסף.

חנן פורת (מפד"ל):

אתה יודע כמה זה נכון במשרד הדתות.

פנחס בדש (צומת):

בכלל לא נכון.

שר האוצר א' שוחט:

אני חוזר ואומר, תמיד היו טענות כלפי משרד החינוך. אני לא אומר שזה קרה במחצית השנה האחרונה, זה היה גם בזמן שזבולון המר היה שר החינוך, וצעקתם של ראשי הרשויות בחלקה הגדול תמיד לא היתה מוצדקת. השיטה טובה מאוד, היא מגדירה את הסעיפים, זה נכנס למרכז התשלומים של משרד החינוך וזה עובר מדי חודש. יכול להיות ויכוח, כמובן, יותר כיתה, פחות כיתה, עשרה תלמידים יותר – – –

יוסף ונונו (העבודה):

כבוד השר, 190 מיליון שקל – – –

היו"ר י' עזרן:

סליחה, אדוני, אתה רוצה לקבל את רשות הדיבור? חבר הכנסת ונונו, אנא ממך, אתה ביקשת, נכון? אז תתאפק.

שר האוצר א' שוחט:

עניין המענק מורכב יותר, מכיוון שאין קריטריונים ברורים וחד-משמעיים, לצערי הרב. יש חופש פעולה גדול מדי, לפי דעתי, לשר הפנים בקביעת המענק, ויש גם חופש פעולה גדול מדי בתחום השינויים שנעשים בתוך שנת התקציב. ועדת-סוארי, שהשלימה את עבודתה, צריכה לתת מבנה המבוסס על נתונים מסוימים של כל רשות ורשות, והיא צריכה לקבוע את גודל המענק. הדבר לא יהיה נתון בצורה בלעדית להחלטת משרד הפנים, אף שגם שם מי שחושב שלוקחים את 1.2 או 1.4 מיליארד השקלים ומחלקים אותם לגמרי באופן שרירותי, הוא טועה. יש נתוני יסוד שבנויים על תקציב, וזה עובר כפי שזה צריך לעבור, עם המגבלות, ואני מסכים שיש שם בעיה.

עכשיו אני מגיע לעניין העקרוני. ממשלה לא יכולה להתחייב כלפי שלטון מקומי, או כלפי האוניברסיטאות, או כלפי כל גורם אחר, כאשר לפעמים הנושאים שנויים במחלוקת – היא לא יכולה להתחייב בריבית ובהצמדה. הדבר איננו מתקבל על הדעת. שכן, אנחנו נהיה חשופים ופתוחים לאיין-סוף תביעות ואיין-סוף דברים, שבעצם יגרמו לממשלה חוסר יכולת לדעת מהו הסעיף התקציבי שלה. היא תנהל חשבון על בסיס של ריבית והצמדה עם כל גורם שיאחרו לשלם לו ביום או יומיים, והשאלה של מס הכנסה שהרשויות משלמות איננה רלבנטית לעניין הזה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אם אתה אומר שמעבירים בזמן, אז מה הפחד?

שר האוצר א' שוחט:

אני מדבר על העיקרון. אני אומר שהרוב עובר בזמן. עם זאת, אני חושב שהממשלה צריכה לפעול ולעשות את המקסימום כדי שהכספים יועברו בזמן. אני לא חושב שמשחקים של משרד כזה או אחר, או של חשב כזה או אחר, עם כל גוף שהממשלה חייבת לו, אם זה רשויות מקומיות, אם זה אוניברסיטאות ואם זה גוף נתמך אחר, או אם זה אזרחים – הממשלה צריכה לעמוד במוסר תשלומים גבוה כדי לתת תשובה הולמת לכל מי שהיא מעבירה לו כספים, וזה לא חשוב אם זה עיריות, אם זה גופים אחרים; וגם אם זה אזרח שהיא חייבת לו כסף, היא צריכה לעשות זאת בזמן, כדי שאיש לא יצטרך להמתין לכספי הממשלה.

לכן אני מציע להתנגד להצעת החוק ומבקש להוריד אותה ולא להעבירה לוועדה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר. חבר הכנסת ונונו מציע להעביר את הצעת החוק לוועדה. בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא, נצביע.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, אני מצטער. היתה טעות. הוא ביקש להסיר במקרה שהשר יבקש להעביר לוועדה. היתה כאן אי-הבנה. אני מצטער, חבר הכנסת ונונו. אנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת החוק לוועדת הכספים ומי נגד?

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 17

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 15

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון העברת כספים לרשויות מקומיות),

התשנ"ג–1992, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

17 בעד, 15 נגד, אחד נמנע. אני קובע שההצעה תועבר לוועדת הכספים לשם הכנתה לקריאה ראשונה. תודה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' עזרן:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה עתה על שולחן הכנסת:

הצעת חוק ההסכם בדבר מעמדם של אנשי סגל ארצות-הברית של אמריקה, התנ"ג–1993, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

הצעות לסדר-היום

הקמת קזינו בישראל

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום, מס' 991, 1011, 1014 ו-1019, של כמה חברי כנסת, בנושא: הקמת קזינו בישראל. המציע הראשון – חבר הכנסת משה פלד. בבקשה. אני רואה שיושבים באולם שני משיבים, גם שר האוצר וגם שר התיירות.

משה פלד (צומת):

זה קשור לשניהם.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, "הם מדברים והוא עושה. הם מצהירים, נואמים, מסבירים, והוא מבצע. לאט לאט, בהשקט ובבטחה, בדבקות ובמסירות, הוא מיישב את מעלה-אדומים. הוא לא נרתע ממלחמות שהיו או שתהיינה, ובעיצומו של הסיבוב הבא, בין פגז לפגז ישב הוא ועיפרון בידו ויסרטט את תוכניות המתאר הבאות. בלתי פגיע, עמיד בפני כל פגעי הזמן, ישב הוא על אדמה שרופה וחרוכה ויתכן את המולדת".

זה לא אריק שרון, חברים, זה ציטוט מעיתון "העולם הזה" מ-15 בינואר 1975, בדיוק לפני 18 שנים, והכוונה לישראל גלילי, זיכרוננו לברכה, גדול המיישבים העברים בארץ-ישראל.

אבל מאז עברו מים רבים בירדן, דברים רבים השתנו, ומכיוון שהבית הזה הוא לב-לבה של ההתרחשות הפוליטית הישראלית, אומר רק, שהשינוי הקיצוני המעניין והמרתק ביותר חל דווקא בקרב המפלגות הפוליטיות, ובעיקר באופיים ובהגותם של הפוליטיקאים.

שהרי מפלגת העבודה כבר מזמן איננה תנועה מיישבת, ולא בגלל, חס וחלילה, אי-יכולת ארגונית או חוסר יעדים להתיישבות. מפלגת העבודה איננה מיישבת מתוך עיקרון, במחשבה תחילה, מתוך פרגמטיזם עכשווי, אנוכי ופוליטי.

תנועת העבודה כבר איננה מצליחה לעורר התיישבות חלוצית ואותה תנופה שאפיינה הזדמנויות היסטוריות דומות, כמו בשנות ה-20, ה-30 וה-40. במפלגת העבודה אין עוד הנהגה אקטיביסטית, כפי שהיתה בשנותיה הגדולות והיפות. אלה שמובילים, מלבד ראש הממשלה ש"סונדל" על-ידי השמאל הקיצוני, המובילים הם טכנוקרטים פוליטיים ללא שורשים ערכיים, התיישבותיים, ציוניים, שעליהם ניתן לומר את האמרה הישנה והנושנה – – –

היו"ר י' עזרן:

מה עם הקזינו?

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה עם הקזינו?

משה פלד (צומת):

אני עוד אגיע לקזינו. קודם אני מדבר על ערכים, על הדגלים שהורדתם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

איזה דגלים הורדנו?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זיסמן, אני מתאר לעצמי שהוא מדבר על רולטה של ארץ-ישראל.

משה פלד (צומת):

עליהם ניתן לומר את האמרה: הם לא למדו דבר ולא שכחו דבר.

ומדוע אני אומר כל זאת? הנה, חבר הכנסת זיסמן, בשבוע שעבר התבשרנו, והתבשר הציבור כולו, בשתי "בשורות" חדשות: האחת יצאה מבית-מדרשו של שר התיירות והיא אומרת, כי לא יושקעו כספים של משרד התיירות במפעלי התיירות המתוכננים בצפון ים-המלח, יען כי את האזור הזה יש להחזיר לעת שלום.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הוא לא אמר את זה. לא שמעת מה הוא אמר.

משה פלד (צומת):

שמעתי אותו היום.

היו"ר י' עזרן:

הוא כבר ישיב. גם אני לא שמעתי את זה בדיוק.

משה פלד (צומת):

זו אמירה הנוגדת לחלוטין את המצע של מפלגת העבודה.

הבשורה השנייה, להבדיל מזו הראשונה, יצאה בשמם של שני שרים ממפלגת העבודה, שר האוצר ושר התיירות. היא דוחפת, מעודדת וממריצה בניית קצינו ראשון בישראל, בחזקת היעד הלאומי הבא או משוש נפשה של הציונות הסוציאליסטית בארץ-ישראל.

ושוב, אני שואל אתכם, שרי ממשלת ישראל ואנשי מפלגת העבודה: האם זה סדר העדיפויות החדש שאליו התכוונתם? עליו דיברתם? זה היעד הלאומי שאליו אתם מכוונים את עם ישראל?

עמנואל זיסמן (העבודה):

הקצינו הוא לא בשביל עם ישראל, הוא בשביל תיירים.

משה פלד (צומת):

זה החינוך שאתם מתכוונים לתיתו לילדינו, לנערנו, לעם ישראל, קצינו ובורסה במקום חיזוק התיישבות מתפוררת ובניית יישובים חדשים?

עמנואל זיסמן (העבודה):

לו יכלה התנועה הקיבוצית, היא היתה מנהלת את הקצינו.

משה פלד (צומת):

ההתיישבות בבקעה, שגם היא במצע של מפלגת העבודה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

התק"ם לא עוסק באירוח? התק"ם לא – – –

משה פלד (צומת):

לתק"ם אין כוח, זה נכון. תעודד אותו. יש לו רצון, אין לו כוח. תעודד אותו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת פלד, הוויכוח הזה הוא על חשבונך, יש לך עוד דקה כדי לסיים.

משה פלד (צומת):

חבר הכנסת זיסמן, ההתיישבות בבקעה היא על ערש דווי. הבתים פרוצים לרוח, שטחי החקלאות שוממים, תוכניות תיירות לתפארת מוגשות לקברניטי האוצר והתיירות, ואתם רצים אל הקזינו.

אל תבינו אותי לא נכון. אני לא נגד קזינו, אבל אני נגד סדר עדיפויות מעוות המעדיף קזינו על פני חיזוק התיישבות מתפוררת ועל פני בניית התיישבות חדשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – –

משה פלד (צומת):

תזכור, חבר הכנסת זיסמן, מה שלא יעשה השכל הציוני, יעשו הערבים. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת זיסמן, הרשה לי להפריע לך ולבקש ממך להפסיק.

בבקשה, חבר הכנסת יעקב שפי, במסגרת שבע דקות.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הסוגיה, האם יש להקים קזינו בישראל, היא סוגיה מורכבת ומסובכת וניתן למצוא טיעונים בעד וטיעונים נגד. יש להתייחס לאלה גם אלה בכובד ראש וברצינות, לאור המציאות שבה אנו חיים היום, ולהחליט לאילו מהטיעונים יש משקל גדול יותר.

אבקש להעלות את עיקר הטיעונים השוללים הקמת קזינו ואת עיקר הטיעונים המחייבים הקמתו.

אלה השוללים יזכירו את סוגיית ההתמכרות להימורים העלולה לשבש את סולם הערכים החברתי הנכון, בייחוד אצל הרבדים החלשים של החברה, עד כדי הפסד כל רכושם ועתידם. כמו כן, לדעת השוללים, יהווה הקזינו מוקד משיכה לגורמים שליליים המעודדים סוגי פשע שונים, כגון זנות, אלקוהוליזם וסמים, שישפיעו על דימויה השלילי של עיר ההימורים. אחרים יגידו כי הקזינו יהווה אמצעי לשימוש ב"כספים שחורים" ולהעלמות מס.

אין ספק שיש להתייחס בכובד ראש לטיעונים אלה. אולם, יש גם סיבות טובות להקמת הקזינו. קזינו הוא אתר המהווה אטרקציה תיירותית מהמעלה הראשונה. יש מאות אלפי אנשים בארץ ובעולם המשלבים באופן קבוע נופש עם קזינו, תיירות עם הימורים. ישראל, המתחרה בתחום התיירות עם מדינות באגן הים התיכון, לא תוכל להרשות לעצמה לוותר על אטרקציה מהמעלה הראשונה כדוגמת הקזינו. התיירות מהווה מרכיב חשוב בהכנסות המדינה. לתיירות יש פוטנציאל עצום, וחשוב מאוד לממשו. עד היום הושקעו מיליארדי שקלים בפיתוח התיירות ובבניית בתי-מלון באילת. לא יעלה על הדעת כי תיירים יגיעו לאילת ובחמש דקות יחצו את הגבול לטאבה ושם ישאירו את כספם בקזינו. מדובר בהפסד של מאות מיליוני דולרים בשנה למשק הישראלי. נוסף על הכנסה של מיליוני דולרים למדינה, תימנע הוצאת כספים אל מחוץ למדינה. עם הקמת קזינו רשמי וחוקי יישאר הכסף בארץ ויופנה למטרות של פיתוח החברה והמדינה. כמו כן, הקמת קזינו ותפעולו יספקו אלפי מקומות עבודה למובטלים. במדינה שהאבטלה בה גואה, אסור לזלזל ביצירת מקומות עבודה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סקרתי בקצרה את הטיעונים נגד הקמת קזינו ואת הטיעונים בעד הקמתו. חשוב מאוד להדגיש, כי הטיעונים הללו אינם מנותקים מן המציאות ועומדים בפני עצמם. יש לבחון אותם בהתאם למציאות שבה אנו חיים.

אנו חיים בעולם מודרני שבו טיסה לטאבה, שארם או קהיר נמשכת פחות משעה. טיסות לטורקיה, ללונדון או לפולין הן עניין של מה בכך, של שעות מספר ומחיר נמוך. שנית, גם היום, כשאין קזינו רשמי וחוקי, איננו חיים במדינת הלכה סגפנית. שלישית, אנו חיים במדינה שלא יכולה להרשות

לעצמה לוותר על מאות מיליוני דולרים של הכנסה ממטבע חוץ ועל יצירת מקומות עבודה רבים עם הקמת הקזינו, הן במישרין והן בעקיפין.

רק לאור מציאות זו יש לבחון את שיקולי הבעד והנגד. אנו חיים במציאות יומיומית נתונה, ואסור לנו להתעלם ממנה בבואנו לשקול את הנושא. אכן, לאור המציאות שבה אנו חיים יש לי ספק גדול מאוד אם העדר קזינו רשמי וחוקי מהווה פתרון למתמכר הפוטנציאלי. הוא ימשיך ויהמר בחוץ-לארץ או במועדונים, בבתי-מלון ובבתי-הימורים לא חוקיים. העדר קזינו חוקי מעודד עבירות על החוק ואינו מונע את תופעת ההתמכרות. אל לנו לטמון ראשינו בחול או להידמות לשלושת הקופים, שלא רואים, לא שומעים ולא מדברים.

הסיכון שהמהמר יפסיד את רכושו, את משפחתו ואת עתידו גדול הרבה יותר אם יהמר בחוץ-לארץ. קזינו חוקי ימנע תופעה שלילית זו באמצעות הגבלות ותקנות. בקזינו מסודר ניתן לקבוע היטלים לצמצום הסכנה. כיצד נוכל למנוע תופעה זו אם מהמר ישראלי יהמר חמש דקות מאילת, אך באילת לא יוכל לעשות זאת?

חברי הכנסת, ברצוני לשאול, עם כל הכאב: בהעדר קזינו חוקי בארץ, האם אין זנות? האם עיר ללא קזינו היא עיר ללא פשע? האם צריכת האלכוהול והסמים לא נמצאת בעלייה גם ללא קזינו? הקמת קזינו בצורה חוקית ומסודרת ופיקוח על ניהולו והפעלתו יאפשרו שליטה על הנעשה בו ובסביבתו וינטרלו את ההשפעה השלילית אשר בוודאי קיימת במציאות של הימורים לא חוקיים.

האם אין כיום בתי-הימורים פיראטיים? מי מנהל אותם? בואו לא נשלה את עצמנו. בואו ננסה להתמודד בצורה כנה ואמיתית עם הבעיה.

במסגרת הטיעונים בעד ונגד הקמת הקזינו קשה להתעלם או לפסול טענה זו או אחרת. עם זאת, עקב המציאות שבה אנו חיים, אלו הרוצים למנוע את התופעות השליליות, כביכול, של הקמת הקזינו חייבים – אולי זה נשמע אבסורד – לתמוך בהקמתו, חוקי ורשמי, כדי שיהיה בכוחנו לפקח ולהגביל בצורה נבונה את השפעותיו השליליות.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, המציאות איננה מאפשרת לנו להתנגד להקמת קזינו באילת, למשל, הן כדי ליהנות מגידול התיירות החיצונית והפנימית והן כדי שנוכל לשלוט ולפקח על תהליכי ההימורים והמהמרים.

שמחתי לשמוע, כי שר התיירות ושר האוצר מתכוונים ליזום הצעת חוק שתתקבל על-ידי הממשלה ותובא לאישור הכנסת. אני אתמוך בה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת יעקב שפי. אחריו – חבר הכנסת אברהם שפירא, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת שפירא, אני מבין שאתה תומך.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

מייד תשמע.

היו"ר י' עזרן:

תלוי איפה מקימים אותו.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מכובדי שני השרים שרוצים להביא את הטומאה לאילת, לפני כשבוע פרסמה משטרת ישראל נתונים שנתיים על ממדי הפשע בארץ. הנתונים קשים ומזעזעים. לפי הערכת מומחים, שהובאה בדיוני אחת מוועדות המשנה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה, קרוב לחצי מיליון מאזרחי ישראל יש להם רישום פלילי. החברה היהודית בגולה הצטיינה בהיותה חברה בריאה ואיתנה המחוסנת מפני תופעות שליליות, והנה הגענו, ברוך השם, לכאן, ואנו עדים לכל כך הרבה פשע.

כבוד השרים, חייתי הרבה שנים בלוגאנו שבשווייץ, ומדינת שווייץ, שהיא מדינת תיירות, לא נותנת לפתוח קזינו בשווייץ, אבל מעבר ללוגאנו, באיטליה, יש קזינו. אני זוכר שכאשר הייתי ילד, אבי, זכר צדיק לברכה, אמר לי: אסור להסתכל בפניה הזאת. בונים תמיד קזינו על-יד אגם או על-יד ים, כדי שאלה שמפסידים את הכסף יהיה להם מייד לאן ללכת להתאבד. זה לא מקום לקליטה, זה מקום להתאבדות.

שר האוצר א' שוחט:

יוסף עזרן (ש"ס):

אברהם שפירא (יהדות התורה):

תשמע, בייגה, אני רוצה לספר לך משהו, דבר שלא פרסמתי עד היום. בגמר מלחמת לבנון בא חיים שיף המלונאי לראש הממשלה דאז, מנחם בגין, זכרו לברכה, והציע לו, כדי לחזק את העיר קריית-שמונה, להקים שם קזינו, וזה יביא תיירות וזה יביא לשם הרבה אנשים. אמר לו בגין – במקרה הייתי אז יושב-ראש הקואליציה – לך תדבר עם אברהם שפירא על הנושא של הקזינו. ואני אמרתי לחיים שיף: לא שזה יביא תיירות, מספיק צרות היו להם מלבנון, אתה רוצה להביא פשע, ניאוף?

ומי היה האיש שלחם אתי נגד הקזינו? תשמע, זה לא פחות ולא יותר מאשר שר הקליטה דהיום, יאיר צבן. הוא האיש שאמר: בנושא הזה אני אתך עד הסוף, אני נגד הימורים.

עכשיו ממשלה זו, שמלאה לה חצי שנה בקושי, הביאה את חוק הניאוף. אז מתבקש קזינו. זה כבר מותר, אז למה לא קזינו? יש גבול לכל תעלול.

קראתי בעיתון מאמר של מי שהיה שר החינוך מטעם מפלגת העבודה ונשיא המדינה, יצחק נבון, ואצטט מה אומר היום יצחק נבון על הקזינו. אני לא אקרא לך מה כתוב ב"שולחן ערוך", אצטט מה אומר האיש שלכם, יצחק נבון: "אני מתחלחל מעצם הרעיון. בתי-קזינו גוררים אחריהם את כל התחלואים החברתיים, סמים, זנות ופשע מאורגן. אני לא מבין מה פתאום מטיפים עכשיו להתרת קזינו. האם בגלל הכנסה של כמה מיליוני דולרים כדאי לגרום לזיהום סביבתי נפשי בלתי הפיך?".

חברי הכנסת, שימו לב למטבע הלשון שטבע מר נבון בקשר לקזינו: "זיהום סביבתי נפשי בלתי הפיך". את תחנת המסר האמריקנית מתנגדים להקים בערבה בגלל חשש לזיהום הסביבה, אף שהפרייקט אמור לספק מאות מקומות עבודה. להיכן הגענו – זיהום הסביבה הוא שיקול מכריע, ואילו "זיהום סביבתי נפשי בלתי הפיך", כך אומר נבון, הוא שיקול שלא הובא בחשבון כלל.

מעניין לדעת כמה שוטרים תצטרכו להעסיק באילת על חשבון הציבור, על חשבון התקציב, כדי לשמור מול הפשע של הקזינו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יוסף עזרן (ש"ס):

הוא אומר שזה מקור תעסוקה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אם הממשלה הזאת רוצה להגיע לצמיחה כלכלית של המשק דרך קזינו, וכך לתת מקומות עבודה, יש לנו, לא עלינו, אנשים – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

אברהם שפירא (יהדות התורה):

מה אתה רוצה להגיד, אתה בעד?

עמנואל זיסמן (העבודה):

בקזינו במונטה-קרלו יש פשע, יש סמים? אני שואל אותך.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

תשמע.

היו"ר ד' שילנסקי:

הוא לא היה שם. איך הוא ידע? אתה שואל יהודי האם במונטה-קרלו יש דברים כאלה. הרב שפירא לא היה בקזינו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אולי נשלח משלחת של חברי הכנסת לבדוק את בתי-הקזינו במצרים, בארצות-הברית, באירופה. נראה מה קורה שם ואחר כך נחליט.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, אתה מתנדב לנסוע לחוץ-לארץ לבדוק את כל בתי-הקזינו?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

בראשות הרב שפירא.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, הוא לא ילך. הרב שפירא, זה לא היה על חשבון זמנך. זמנך שמור לך.

יוסף עזרן (ש"ס):

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אברהם הירשזון (הליכוד):

ראינו את הבחור הזה שלקח קבוצה לקזינו בפולין. איך הוא אמר? יומיים קזינו, יומיים ביקור באושוויץ, והם נהנו. אתה מבין מה שהוא אמר?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב, רבותי, הנושא מעניין, עשינו אתנחתא קצרה, ברוח טובה, נאפשר לרב שפירא להמשיך.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני פשוט רוצה להגיד, שהתומכים בהקמת קזינו טוענים – דיבר על כך חבר הכנסת שפי, ואני חשבתי שהוא יצטרף לקבוצת החברים המדברים נגד, ובסוף הבנתי שהוא בעד קזינו חוקי, אוי ואבוי לחוק הזה – שהפעלת קזינו תעודד את התיירות לאילת ותמנע, כביכול, בריחת תיירים מישראל ל"הילטון" בטאבה ולנואיבה, שם עתידים המצרים להתיר הפעלת בתי-קזינו. רבותי, קראתי אתמול בעיתון שגם גדעון פת, ששימש שנים רבות כשר התיירות ומכיר היטב את הנושא, שולל את הקמת הקזינו, ולא מנימוקים דתיים, וסבור שהפעלתו לא תתרום דבר לעידוד התיירות.

עכשיו אני רוצה להגיד משהו. אם אנחנו רוצים למשוך תיירים על-ידי דברי טומאה, אז איך הוא אמר? – מונטה-קרלו, ניצה, או המקום על-יד לוגאנו וכל המקומות הטמאים מעניינים יותר. אנחנו יכולים להתחרות עם העולם אם אנחנו נביא תיירים להראות להם את הכותל.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש תיירים שבאים לאור-עקיבא, לראות מה קורה שם. אתה מכיר תיירים כאלה?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

תשמע, אני לא רוצה לענות לך – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אור-עקיבא הפכה להיות מקום משיכה ודוגמה לצדק, ליושר, להגינות – – –

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אתה יודע? אני צוחק ממך, כי תראה לי מה אתה עשית – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, סליחה – – –

אברהם שפירא (יהדות התורה):

– מה אתה הקמת בחי"ך? אני יכול להגיד לך שאני יצרתי 1,000 מקומות עבודה. אם אתה יצרת 1,200 מקומות עבודה, אני אוריד את הכובע בפניך.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זיסמן, תרשה לי. הרי אתה אדם תרבותי בדרך כלל. יש חילוקי דעות בנושא הקמת קזינו. למה לפגוע זה בזה? אני מבין שהיתה לך פליטת פה. אתה בוודאי תיעתר לבקשתי להוציא את הקטע הזה מהפרוטוקול. אני רואה שכן; תודה רבה. אני רוצה שתדע שהוא הסכים להוציא את הקטע הזה מהפרוטוקול.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

תודה.

אני רוצה להגיד לכם מלה, ובזאת אסיים. בשירת הים, שאותה קוראים השבוע, משה שר: אז ישיר משה. יש מדרש האומר: ישיר לדורות. אגיד לכם מה אמר אחד הסבים שלי. הרי בני ישראל היו יכולים לנצח את מצרים לא בקריעת ים-סוף, אלא ב"פנטומים", בטנקים; לעשות מלחמה ולנצח. ה' היה יכול לתת לנו את הניצחון על-ידי מלחמה. למה הוא ביצע את קריעת ים-סוף? כדי שבדורות הבאים, אם המצרים ירגישו כאילו הם חזקים יותר ולכן ירצו ללכת נגדנו, יזכרו שה' עמנו, ולא עם אווירונים ייקחו אותנו.

אתם בוודאי זוכרים עוד את מסכות הגז שבהן השתמשנו, שלא היו שוות פרוטה, ואין מדברים על זה, או את ה"פטריטים". אל תביאו את ה' לידי כך שהוא יהיה לגמרי נגדנו. לא כל דבר טומאה צריך להביא לכאן.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת הרב שפירא. אני מזמין את חבר הכנסת הרב יוסף עזרן. אני זוכה כאן פעמיים. אני מחליף אותו בניהול הישיבה, גם זוכה לשבת על הכס המכובד, וגם אזכה לשמוע את דברי הרב עזרן.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני מודה לאדוני. חן חן, ענותו תרבני.

אדוני היושב-ראש, כבוד השרים, כנסת נכבדה, עם כל הכבוד למפעל הפיס, ללוטו, לטוטו ולשאר משחקי המזל הפועלים במסגרת החוק, ולתרומתם למערכת החינוך והספורט במדינת ישראל, בבניית בתי-הספר, בתי תרבות וספורט ברחבי הארץ, הנזק הישיר והעקיף שהם גורמים הוא חמור ביותר. ומצותם, גם אם רבה, באה בעבירה. משחקי מזל אלו מנוגדים לא רק להלכה, אלא לכל אמת מוסר אנושית.

בשבועות האחרונים, מאחר שפרסי הטוטו הגיעו לסכומי עתק של למעלה מ-10 מיליון שקלים, עדים אנו לתופעה מדאיגה, בעלת השלכות קשות על החברה בישראל. באמצעי התקשורת דווח בהרחבה על הסכומים הגדולים ש"הושקעו" – במרכאות גדולות וכפולות – במשחק הטוטו. כבר קוראים לזה "השקעה". קראנו, למרבה הפרדוקס, על אותו קיבוץ ששלח לעיר את אחד החברים להשקיע 18,000 ש"ח, כמה פעמים ח"י וק"ים, במשחק הטוטו. ומה עם אותם ילדים שבזבזו את כספי חסכוניהם באותה תקוות שווא?

מדי יום חמישי, בשעות הערב המאוחרות, בפינות רחוב, סביב שולחנות קטנים מתאספים להם המהמרים המנסים שוב ושוב את מזלם, ומבזבזים לעתים את רוב כספם שעליו עמלו כל השבוע כה קשה. איזו גאווה יכולה להיות למפעלי הטוטו על תרומתם לספורט בישראל? האם ניצול חולשתם של כה רבים מצדיק אותה "תרומה" לקידום הספורט בישראל? וכל זאת במקום לעזור לאותם אנשים שבעייתם מוכרת כבעיה פסיכולוגית קשה, ועל-פי רוב גם כלכלית-חברתית.

מהמרים לא-מעטים מאבדים במקרים כה רבים לא רק את כספם וחסכוניהם, אלא גם את שפיות דעתם. וכי איך אדם בעל שיקול דעת הגיוני וכושר שיפוט להבחין בין טוב לרע יניח את כל הונו על קרן הצבי, בתקווה להרוויח פרס כלשהו, כשסיכויי הם בדרך כלל אחד לכמה מיליון? אכן – מכירת אשליות, ניצול יצר ההרפתקנות של האדם, מיסוד חולשות אנוש ומתן הכשר וגושפנקה להזיות.

בהקדמה לדוח ועדת השופט בנימין כהן בשנת 1990, שמינה שר האוצר דאז שמעון פרס, מצוין כי העיסוק בהגרלה, הימור ומשחקי מזל מסוכן ועלול לשבש אצל האדם את ערכיו החברתיים עד כדי התמכרות. מוסיף על דברים אלו השופט כהן ואומר, כי הנגע של זכייה בכסף או בשווה-כסף שלא ביגיע כפיים או בתמורה סבירה אחרת, כי אם במזל הגורל, יש בכך משום "שימת מכשול בפני עיוור, שבמקום שיוציא אדם את כספו למחייתו ולמחיית ביתו, מניחו על קרן הצבי של המזל".

הרי דברים אלו ידועים לנו מדורי דורות. שהרי לא בכדי פסלה ההלכה את המהמר, ולא רק המקצועי, אלא אפילו המזדמן, מלהעיד. כי עדותו עדות שקר. אדם המונע על-ידי כוחות ויצרים החזקים ממנו והמשליטים את רצונם עליו, מה לו ולאמת? מה לו ולשפיות?

זאת איננה הפעם הראשונה, רבותי, שמועלית ההצעה להקמת קזינו בישראל. הצעות מעין אלו הועלו בעבר, כמו מירוצי מכוניות – – סליחה, אני מבקש – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אני שמח מאוד למראה האידיליה של ישיבתם יחד של חברי הכנסת נחמן רון ודראושה, אבל זה מפריע לנואם.

יוסף עזרן (ש"ס):

זה לא הימור; זה לא הימור, אדוני היושב-ראש.

רון נחמן (הליכוד):

שנינו נציגי השטחים הכבושים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אנחנו מדברים על איך אפשר להחזיר אותו לנס-ציונה כדי לפתור את הבעיות של האזור הזה.

יוסף עזרן (ש"ס):

ובכן, זאת איננה הפעם הראשונה שמועלית ההצעה להקמת קזינו בישראל. הצעות מעין אלו הועלו בעבר, כמו מירוצי מכוניות, מירוצי סוסים ואף מירוצי כלבים, וכנראה גם מירוצי חתולים, ולפעמים גם מירוצי פרעושים, ג'וקים. הכול, הכול מותר במסגרת ההימורים, כידוע. וכל זאת למטרות הימורים. לדאבוננו מתכננים לקיימם בשבת. הלוא על הראשונים אנו מצטערים ולבנו שותת דם.

לכדורגל קוראים "הספורט הלאומי"; איזו בדיחה תפלה. ספורט לאומי: 22 אנשים, שכל כוחם ואונם ברגליים, מתרוצצים, ועל זה הם מקבלים כסף, וכל בעיטה מוצלחת מביאה להם פרמיה, כאשר 20,000 אנשים יושבים ביציעים, מפצחים גרעינים, חוטפים חטיפים, משמינים בקילוגרמים, וקוראים לזה "ספורט". איזה ספורט זה? אני חושב שלמעשה זה בידור לאומי. לכל היותר אפשר לקרוא לזה הימור על בעיטות. מתחילים לבעוט בכדור, אחר כך בועטים במורה, אחר כך בהורה, ובכל הערכים.

ואם לא די לנו בצרה זו, באים ומציעים לנו שוב להקים קזינו בישראל, לאס-וגאס, מונטה-קרלו. למה לא?

כשנפתח הקזינו הראשון באטלנטיק-סיטי שבמדינת ניו-ג'רסי בארצות-הברית, רבותי – אני מספר לכם עובדות, כי אני מספר לכם, לא בקזינו – הותנה הדבר על-ידי שלטונות המדינה בתנאים קשוחים במיוחד. הרשיון שניתן היה זמני בלבד; תקופת הניסיון נמשכה שנים מספר, והסיבה העיקרית והמרכזית לכך היתה כדי למנוע את הדבר שממנו חששו תושבי האזור, והוא הפשע המאורגן, הזנות, הסחר בסמים, אותה מגפה שהתפשטה בכל מקום שבו הותר יצר ההימורים, וזאת ללא יוצא מן הכלל. והרי דוגמאות לא חסרו להם, לאותם תושבי העיר התמימים: לאס-וגאס במערב ארצות-הברית והריביירה הצרפתית באירופה, אתרי תיירות שבהם ידועה מעורבותו של הפשע המאורגן. ואכן, את אשר יגורו בא עליהם. בתוך תקופה קצרה בלבד השתלט הפשע המאורגן על העיר, עיר נופש יפה שהפכה למרכז זנות, סמים ופשע לאזור כולו. וכל זאת על שום מה? רווח כספי, שאולי יהיה גדול בטווח הקצר, אבל באיזה מחיר?

המחיר הוא פשע שיתארגן עם ציפייה לרווחים נאים מסחר הסמים, מהזנות, מהפרוטקשן וכל שאר מרעין בישין, על אפה ועל חמתה של המשטרה. ואל נא נשלה את עצמנו, כי אנו נצליח להשתלט על אותם אלמנטים שליליים, שרבים, מנוסים ומתוחכמים מאתנו ניסו זאת בעבר ולא עלתה בידם, והם נכשלו כישלון חרוץ.

טיעונים נוספים יש, כעזרה לתיירות וכקידומה. אני חושב שגם הטיעונים האלה אינם תופסים כלל. ואגיד לכם, רבותי, למה. אין זה סוד, זה דבר ידוע ומפורסם, שרוב התיירות לישראל היא תיירות רגשית ודתית. צליינים ילכו להמר בקזינו? מיעוטה של התיירות הוא בידורי. נכון, יש כאלה שבאים בעקבות השמש, אבל הם מיעוט. ועוד, הרי אנחנו יודעים שאגן הים התיכון משופע במערכת קזינו מפותחת, בעלת מוניטין ומסורת, פאר והדר, שאין לנו שום סיכוי להתחרות בהם. ובסוף נימצא קירחים מכאן ומכאן – כסף גדול לא נקבל מזה וגם התרומה לתיירות תהיה בסימן שאלה גדול; אבל, השלילה שבדבר היא העניין הבטוח העומד לפתחה של ההצעה הזאת. יש לדחות אותה על הסף, כי נזקה מרובה מתועלתה המפוקפקת.

אני מאוד מבקש, רבותי, שלא נכניס רולטה יהודית לכל הערכים הנפלאים שהמדינה שלנו הקימה ואשר היהדות מבססת בקרב העם היהודי. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, נושא הקמת קזינו בישראל אינו נושא חדש, הוא נושא שעלה ונדון במשך הרבה מאוד שנים. התקיימו דיונים, הועלו הצעות, ואני חושש שאנחנו נמצאים היום בנקודת זמן אשר מחייבת, לפי דעתי, הקמת קזינו, ואני אגיד מדוע.

אני מתייחס קודם כולל למסקנותיה של הוועדה אשר עסקה בעניין. היא הוקמה ב-1990 והגישה את מסקנותיה ב-1991. חבר הכנסת עזרן התייחס אליה וקרא ציטטה המתייחסת לתוכן דברי הוועדה. אבל, חבר הכנסת עזרן לא אמר את העיקר. הרכבה של הוועדה היה מכובד מאוד: השופט בדימוס בנימין כהן, מר דוד ויינשל, חיים קוברסקי, פרופסור אפרים טורגבניק ומר עזי אלדר. הוועדה הזאת פרסמה את מסקנותיה, והמסקנות אומרות, שיש להתיר הקמת קזינו כחלק ממרכז בידור כולל.

משה פלד (צומת):

פה-אחד?

שר האוצר א' שוחט:

אני לא ראיתי את הפירוט. האמת היא שביקשתי לבדוק אותו. קראתי חומר יותר רחב ולא הופיעה שם הסתייגות. אני לא יכול להגיד בביטחון, כי לא ראיתי את המסמך החתום על-ידי חמשת חברי הוועדה. מכל מקום, ברגע שקיבלתי את תמצית חוות הדעת והופיעו שמות האנשים – אני אומר את

זה בהסתייגות, שאינני יודע אם זה התקבל פה-אחד; אני מניח שכן – הוועדה הזאת חייבה הקמת קזינו. הוועדה הזאת גם הציעה, שבעל הזיכיון יהיה אדם פרטי ולא מפעל הפיס או העירייה. הוועדה המליצה, שגם ישראלים יוכלו להיכנס אל הקזינו, במגבלות גיל כמובן. הוועדה המליצה על הטלת מיסוי ודברים נוספים אחרים שקשורים בעניין הזה.

אני יכול להגיד לכם, רבותי חברי הכנסת, שהמחשבה שאי-הקמתו של קזינו מונעת באיזו צורה את השתתפותם של ישראלים במשחקי מזל כאלה או אחרים היא מחשבה לא נכונה.

במצרים עצמה יש בתי-קזינו. אנחנו יודעים שהמצרים עומדים להקים בתי-קזינו בחוף מפרץ-אילת, קרוב מאוד לגבול שלנו. יקרה בדיוק הדבר שאנחנו לא רוצים שיקרה. אנחנו נגרום לכך שאלפי ישראלים, אולי מאות אלפי ישראלים, ותיירים לא יהיו באזורים שלנו, לא ישתמשו בשירותי התיירות שלנו ויעברו דרומה.

אני לא נכנס לשאלה מי משחק בקזינו ומי אינו משחק. יש אנשים שאוהבים את זה. יש אנשים שלא אוהבים את זה. אני חושב שתיאור המוסד כמקום המשמש מוקד לפשע הוא פשוט איננו נכון. אני לא אומר שזה בית-מדרש, אני לא אומר שיושבים שם רק ל"ו'ניקים בתוך הקזינו, אבל אנחנו חיים בחברה כזאת.

אם אינני טועה, כבר אמר חבר הכנסת הרב עזרן, שהדבר הזה קיים באירופה כולה, בכל אזור הים התיכון, בכל מדינות אירופה. באים לשם תיירים, ובסופו של דבר זה חלק מההווי התיירותי הקיים בכל מדינה בעולם.

אני רוצה להגיד משהו על מצבה של אילת. באילת יש היום 4,400 חדרים הפועלים כחדרי תיירות. במקרה הפסימי ביותר יהיו 4,400 חדרים נוספים, שנמצאים בבנייה, ב-1998. לצערי הרב, שיעור התפוסה באילת הולך ויורד, ולא עולה; שיעור התפוסה ולא המספר המוחלט של תיירים, כיוון שמספר החדרים עלה. התפוסה ב-1987 וב-1988 היתה 80%; ב-1991 היא היתה 67%, וב-1992 היא היתה 70%. ב-1998, בהנחה שזהו פחות או יותר מספר החדרים שנמצאים בבנייה, מדברים מומחים לתיירות על תפוסה של 40% כתחזית פסימית ועל תפוסה של 57% כתחזית אופטימית. צריך להבין, ששני המספרים האלה לא מגיעים לנקודת האיזון מבחינת החזר ההון של המשקיע, על כל המשתמע מכך.

אנחנו צריכים לעשות מאמץ לתת אותם אלמנטים תיירותיים, שלא מתאימים לכל האוכלוסייה, וזה מקובל עלי, אך בסיכומי של דבר בנייתם תוכל לקיים את המקום מבחינה כלכלית. אם אכן יוקם קזינו, אני חושב שהוא צריך להיות בפיקוח מלא, על כל המשתמע מכך. הדבר אפשרי ונעשה היום כמעט בכל המקומות בעולם.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת שמתנגדים לעניין – הם צריכים להביא בחשבון, אפשר כמובן להתעלם מהתופעה, שעשרות אלפי ישראלים טסים היום למקומות לא מרוחקים מכאן, ליוון, לטורקיה, לאיים בים התיכון, ומוציאים, לפי ההערכה, 150 מיליון דולר בשנה בשהייתם שם. הם נוסעים לשלושה-ארבעה ימים כדי לשחק בקזינו.

לפי תפיסתם של חברי הכנסת שפירא ועזרן, אפשר לקבל החלטה, שתושב מדינת ישראל יהודי לא משחק בקזינו, לא פה, לא ברודוס, לא במונטה-קרלו, לא בלאס-וגס ולא באטלנטיק-סיטי. אני לא חושב כך. אני חושב שתהיה הסטה של תנועה, ולא ייסעו לחוץ-לארץ. ואותם אנשים, שאנחנו לא מונעים מהם את הקזינו, יהיו במדינת ישראל ויוציאו את כספם במדינת ישראל.

לכן, אי-אפשר להתעלם מהעניין. אי-אפשר גם להתעלם מההכנסה. אני לא אומר שזאת הסיבה היחידה, אבל ההכנסה הישירה למדינת ישראל תהיה כנראה בסביבות 40-50 מיליון דולר, וההכנסה העקיפה תהיה רבה יותר, בגלל אי-נסיעה לחוץ-לארץ ובגלל העובדה שבת-המלון יתמלאו. יותר ישראלים ויותר תיירים יהיו באילת. שכן יש תיירים שבאים למדינת ישראל ואין להם מה לעשות. נפש האדם היא כזאת, אנשים רוצים לשחק משחקי הימורים. צריך למסד ולהסדיר את זה בצורה כזאת שאכן הדבר יהיה מפוקח, מבוקר, על כל מה שמשתמע מזה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת הלפרט, הדברים קרו מכיוון שהעסק לא היה בפקוח, העסק לא היה מסודר, המטרה לא היתה מעורבת, אנשים עשו זאת באופן פיראטי, בלתי חוקי באופן מעשי, ולכן כך התגלגלו הדברים.

אני יודע מי היזמים מכל העולם שרוצים להשקיע. מדובר – ואני מקווה שכך תחליט הוועדה שתטפל בעניין אם החוק יעבור – בהקמת קזינו ואתו מרכז קונגרסים ואולם מופעים לתיירים, דבר שאיננו בנמצא היום באילת. כלומר, אפשר להתנות חלק מההשקעה ביצירת קומפלקס תיירותי כפי שקיים בעולם, ואז אותם אלפי תיירים שנמצאים באילת יוכלו גם ללכת למקומות שהם אוהבים כתיירים. לא כל אחד אוהב את זה, מרכז קונגרסים שיהווה אתר משיכה – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

מרכז חשפנות, לא מרכז קונגרסים.

שר האוצר א' שוחט:

יכול להיות גם מרכז קונגרסים, שכן היום אינך יכול להביא קונגרס לאילת. חלק גדול מהקונגרסים בארצות-הברית מתקיימים בלאס-וגאס, ואתה יודע את זה בדיוק כמוני. מדובר במאות אלפי אנשים שבאים לשם, ושם מקיימים את הקונגרסים.

אני לא רוצה להיכנס לעניין של מקור תעסוקה. זה יהיה מקור תעסוקה ישיר, וזה יהיה מקור תעסוקה עקיף. אני רוצה להגיד לחבר הכנסת פלד: אין הדברים עומדים כאלטרנטיבה זה מול זה, ואין הדברים עומדים בסתירה לסדר עדיפויות כזה או אחר. אם אנחנו מדברים על הקמה של קזינו, לא מדובר בתקציב מדינה, לא מדובר בהשתתפות הממשלה, מדובר ביזמות פרטית שרוצה להשקיע, והיא עומדת בתור להשקיע בעניין הזה. בסיכומי של דבר תהיה למדינת ישראל תמורה גדולה מאוד גם בתחום הכלכלי וגם בתחום ביסוסה של אילת – אני מניח שהחלטה הראשונה תהיה על אילת – כעיר תיירות על כל מה שמשמע מבחינת הצרכים שלנו לעשות למען העיר, כדי שאותם 8,800 חדרי מלון ב-1998 אכן יוכלו לעבוד.

שאול יהלום (מפד"ל):

מה זאת אומרת החלטה ראשונה? זו סדרת בתי-קזינו?

משה פלד (צומת):

השני יהיה בצפון ים-המלח.

שר האוצר א' שוחט:

אם אתה שואל אותי, קראתי בהצעה לסדר-היום שהגשת שאינך מתנגד לקזינו.

משה פלד (צומת):

אני רוצה שיהיו מפעלי תיירות בצפון ים-המלח גם כן.

שר האוצר א' שוחט:

בסדר. מכל מקום, הדבר הזה עוד לא בא לדין בממשלה. אני מניח שההחלטה תהיה לגבי אילת. אני לא יודע מה תהיינה ההחלטות הנוספות. אני מניח שהממשלה יכולה להחליט במהירות רבה, ואני מקווה שהדבר הזה ימצא את המשקיעים המתאימים.

אני רוצה לסיים ולומר, שהייתי מציע לכל אלה שמתנגדים לראות את הדבר בצורה פחות מפחידה מכפי שהם רואים אותה, מעבר לעניין העקרוני כמובן. הקמתו של קזינו באילת, או במקום אחר שיוחלט עליו, יכולה להיות תרומה גדולה מאוד לתיירות. היא לא תשנה את המצב לישראלים שיעברו את הגבול וייסעו לסיני אם הוא לא יוקם באילת. היא לא תשנה את המצב לעשרות ואולי למאות אלפים הנוסעים לארצות הים התיכון למשחקי קזינו. אני בטוח שאם נעשה את זה, זה יוקם בפיקוח ממשלתי, כך שהדבר יהווה תרומה ולא יהווה מכשלה לשום דבר אחר. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לאדוני השר. שר התיירות, בבקשה.

שר התיירות ע' ברעם:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, קודם שאגש לנושא שעליו נסוב הדיון, אני רוצה לומר מלה לחבר הכנסת פלד. הוא ניסה להוליך את הדיון ולהביא את ההצעה ה"מגונה", רחמנא ליצלן, בנימוקים שיש כאן הוכחה להידלדלות השורשים הערכיים. השורשים הערכיים – הרי הם שורשים שמוליכים והולכים את מפעלי ההתיישבות. אני רוצה להגיד לך, שעומדים לפניך שני שרים, שהיו חברי כנסת, שקשה לך מאוד לפקפק בשורשים הערכיים שלהם. קשה לך גם לפקפק באהבה ובאמונה שלהם במעשה ההתיישבות.

אבל מה נעשה שבשנים האחרונות אנחנו חלוקים לאו דווקא בנושא ההתיישבות. אם אתה מדבר על שורשים ערכיים, אותי, בעניין ההתיישבות, מדאיגה הנקודה של שליטה על עם אחר; אותי מדאיגה הנקודה של יצירת עיוות מוסרי בקרב הנוער כתוצאה מהמפגש הבלתי אמצעי בין שני העמים בנסיבות שבהן הוא מתרחש, וגם את זה אני רואה כצוואה של תנועת העבודה הישראלית.

אשר לנושא עצמו, קשה לי להתווכח עם חברי הכנסת שפירא ועזרן. על מה אני אתווכח אתכם? לחופים משותפים של גברים ונשים אתם מסכימים? – לא. לתיאטרון אתם מסכימים? – אתם לא מסכימים. לפיסול, לציור ולתערוכות אתם מסכימים? – לא.

שאול יהלום (מפד"ל):

כן, למה לא?

שר התיירות ע' ברעם:

אתה עוד מתון באופן יחסי בכמה דברים.

כדורגל בשבת – התיאור שלך, הרב עזרן, היה כל כך מדויק, כאילו אתה הולך כל שבת לכדורגל, עם פיצוח גרעינים וכל הדברים.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אתה רוצה להוסיף חטא על פשע?

היו"ר י' עזרן:

ברשותך, אדוני השר, זה מתואר בצבעים קודרים כל כך בתקשורת במוצאי שבת, שאי-אפשר להתעלם מזה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

שר התיירות ע' ברעם:

שמעתי. בוודאי דעתכם בנושא הזה מעניינת אותי, אבל היא לא תקבע את סולם העדיפויות של מדינת ישראל בבואה לעשות מעשים נכונים. מה אתם חושבים, ששר תיירות יהודי בא למדינת ישראל, והדבר הראשון בסולם הערכים שלו זה להקים קזינו?

יש פה נושא של שינוי סולם העדיפויות, ואני אומר מה הוא. אין לנו בארץ שום תעשייה שהיא כל כך טבעית וכל כך מבטיחה כמו תעשיית התיירות. אין לנו חומרי גלם בארץ. אין לנו אוצרות טבע בארץ. אבל יש לנו בארץ ימי שמש יותר מבכל ארץ אחרת כמעט, יש לנו אוצרות ארכיאולוגיים והיסטוריים של כל הדתות, שהופכים את ישראל להיות ארץ אדירה של משיכת תיירות.

התייר הוא לא חד-ממדי. יש תייר יהודי, ודעו לכם, רבותי חברי הכנסת, רק 22% מיהודי ארצות-הברית ביקרו אי-פעם בישראל. אם אתה רוצה להגדיל את התיירות, אתה מוכרח להגיע לנגישות של פלחים חדשים בתיירות. מסקנות ועדת השופט כהן, אשר דנה בעניין, ראתה בתיירות נושא מרכזי והצדיקה את הקמת הקזינו.

משעה שהתמנתי לשר התיירות, באתי לבדוק מה המקורות הפוטנציאליים של הגדרת התיירות לישראל. באתי לאילת. בלתי אפשרי לקיים את אילת כעיר תיירות בלי הקמת קזינו, ותיכף אדבר על האלמנטים של הפיקוח. "הילטון-טאבה", שאנחנו בעצם הקמנו להם, הוא מלון שהופך לקזינו. מחירי האכסון שם נמוכים יותר כי שכר העבודה נמוך יותר, ואנחנו רוצים תחרות. הקזינו עצמו לא יביא את מיליוני התיירים, אבל הוא אמצעי עזר ממדרגה ראשונה, שעונה על רצון של חלק גדול מהציבור הישראלי בארץ. אנחנו יכולים להגיד לכל ישראלי: סע לטורקיה, ליוגוסלביה או ליוון? הוא עונה על חלק מתוואי הבילוי של חלק מהתיירים שבאים לארץ.

הבעיה הגדולה שלנו היא קביעת מגבלות להימורים. עיר הימורים יכולה להיות כמו לונדון או כמו קהיר, היא לא חייבת להיות כמו לאס-וגאס. היא לא חייבת להיות בשליטת הפשע המאורגן. ועדת-כהן קבעה שורה של התניות. ההתניות האלה אומרות באילו מקרים יוכלו בתי-מלון לקבל קזינו כחוק. לכן, אני מקווה, שאם הממשלה תקבל את זה, היא גם תוכל לפקח.

מה קורה היום, חבר הכנסת שפירא, חבר הכנסת עזרן וחבר הכנסת פלד? היום יש בתל-אביב, ברמת-גן ובפתח-תקווה הימורים בלתי חוקיים, שהם גם מעודדים את כל מעשי המרמה, הם גם השתמטות בל-תשוער ממס וגם מוקדים לספסרות ולמרמה.

האם הזנות במדינת ישראל נמצאת היום דווקא במוקדי ההימורים? המלחמה בזנות היא מלחמה קשה ורצינית. היא תוצאה מהעלייה האחרונה לארץ, שיצרה בעיות שאנחנו כולנו נלחמים בהן. אני מזהיר מאוד שלא לראות בקזינו את חזות הכול ולחשוב שבעזרתו אנחנו נוכל לפקח על ממדי הפשע.

אני לא רואה את ישראל כארץ של 1.8 מיליון תיירים. חבר הכנסת שפירא, כאשר השר גדעון פת העביר לי את המשרד, אחד מהדברים שהוא ביקש ממני לקדם זה קזינו. כל השולחן שלו מלא במסמכים בעד קזינו. הוא פנה לשר מודעי בעניין קזינו. העניין לא אושר, לא משום שהשר מודעי לא רצה בכך. עוד לא היה שר תיירות אחד במדינת ישראל שלא היה בעד קזינו.

בממשלה החדשה קרה משהו מעניין. בניגוד לממשלה הקודמת, שר התיירות ושר האוצר מדברים זה עם זה. היות שאנחנו מדברים, טיכסנו עצה ורצינו להגיע לעצה משותפת. אני אומר לכם, כאשר תבוא ההצעה להקמת קזינו, היא תהיה משולבת במענה על כל המפגעים הסביבתיים שמפניהם אנחנו חוששים.

השאלה היא, האם אנחנו יכולים לקדם את פני התיירות של המאה ה-21. זו המטרה שלי, וזה תפקידי כלפי הכנסת כשר התיירות של מדינת ישראל.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

למה לא מצלצים?

היו"ר י' עזרן:

צלצלו.

קריאה:

לא שמענו.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יוסף בא-גד יבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שפי. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אבקש להסיר את ההצעה להקמת קזינו מסדר-היום, משולחן הכנסת, מהנימוקים הבאים – מכל הנימוקים ששמענו מהמתנגדים, ואני מצטרף לכולם. לא על זה תהיה תפארת מדינת ישראל.

ואני אומר, השאירו משהו גם לכנסת הבאה. בכנסת הזאת כבר הספקתם להביא מכשיר טמא לבית, את הקונדומט; למסד את חוק הזנות, בקריאה טרומית; לעשות אתמול כנס של חריגים וחריגות, בושה לעם ישראל.

פנחס בדש (צומת):

הם בני אדם.

יוסף בא-גד (מולדת):

ועכשיו אתם באים להוסיף עליהם הקמת קזינו.

תיירים שבאים לישראל, תבדקו היכן הם מבקרים. מי מהתיירים לא מבקר בשכונת מאה-שערים לראות את הקדושה של רב-אהרל'ך, ושל קרלין ושומרי החומות. אם אתם רוצים תעשיית תיירות – יש הכותל, יש מאה-שערים, יש הישיבות שאין בשום מקום בעולם. לכן, כבוד היושב-ראש, פתחתי ואמרתי, אני בעד להסיר את ההצעה.

ויורשה לי לסיים ולספר: הצאר ניקולאי שמע שיש יהודי, רב גדול, תלמיד חכם, שהוא גאון במתמטיקה. הוא שלח להביא אותו אליו. כאשר שמע היהודי שהצאר ניקולאי קורא לו, הוא גילח את זקנו והגיע. אמר הצאר: כאלה יש לי רבים, אני רציתי לראות רב תלמיד חכם.

תשמרו על דמות מדינת ישראל והתיירות תוכפל.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת בא-גד. ובכן, הצעתך היא להסיר את ההצעה מסדר-היום.

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, מבקש להסיר את הצעת חבר הכנסת שפירא. בבקשה. במסגרת דקה, אנא, אם אפשר להקפיד על הזמן. הפוקוס של הטלוויזיה כבר לא מתמקד. אפשר לקצר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אין ספק שהדברים שאמרו שר האוצר ושר התיירות חיזקו את תמיכתי, מסיבות כלכליות ואחרות.

אני רוצה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אברהם שפירא, מאחר שההצעה היא להקים את הקזינו, לא בבני-ברק ולא במאה-שערים. יש כיבוד רגשות. מוצע להקים את הקזינו באילת, שהיא עיר בעלת דמות אוניברסלית פלורליסטית והיא הוקמה כדי לפתח בה תיירות שתסייע לתושביה שיגדלו וירבו ויתפרנסו גם מזה.

חבר הכנסת שפירא, אל נא יטיף לנו מוסר. אני חזרתי מדברי. אני רק רציתי להגיד לו, שמי שמקים חייב גם לסיים בצורה נאותה.

אני מקווה שיוקם קזינו שיתנהל בצורה ישראלית ולא בצורה של לאס-וגאס.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת הרב רביץ מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת משה פלד. בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, יש לנו מנהג משונה, להפוך כל חולשה חברתית לנורמה מקובלת בתואנה כי כך ניאבק בחולשות אנוש, על-ידי שנכיר בהן, ובכך נהפוך את החולשה לגבורה או לפחות ללגיטימית; מעשה בת-היענה.

המין האנושי מצטיין בכך שהוא יודע לעמוד מול חולשותיו ולהתגבר עליהן. זה אמור ביחס ליחיד וודאי שזה נכון ביחס לציבור, ביחס לחברה.

חברה בריאה היא חברה היודעת לקבוע סייגים וגבולות על בסיס ערכי.

אדוני היושב-ראש, ייתכן שישראלים הנוסעים היום לחוץ-לארץ לשחק במשחקי מזל יעשו זאת בארץ. אני לא בטוח בכך. אבל כמה ישראלים, חבר הכנסת שפי, שהיום אינם משחקים בקוביא אלא נהנים מיגיע כפיהם – ואתם שייכים למפלגה סוציאליסטית, סוציאל-דמוקרטית, גם זה בסדר – כמה מהם יתחילו לשחק בקוביא? האם אנו לא גורמים להם, לישראלי הטוב והיפה, להידרדרות חברתית-משפחתית-מורלית?

אני מבקש לומר, שכל העניין הזה הוא בושה וכלימה.

אדוני שר התיירות, אנחנו לא נגד כל תרבות, כפי שאמרת קודם.

אדוני שר התיירות, אתה ידוע בציבור כאוהד כדורגל. אני חושב שאתה פגעת ברבבות אוהדי כדורגל בזה שהשווית אותו למשחקי הקוביא בקזינו. אתה פגעת באוהדי האמנות, שאני נמנה עמם, בהשוואה שעשית.

אני רוצה לסיים ולומר: אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלימה. עם שקם כדי להיות אור לגויים הופך לחושך לעצמו.

היו"ר י' עזרן:

והצעתך?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

והצעתי להסיר, פורמלית לפחות, את הצעתו של חבר הכנסת פלד.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת שאול יהלום – להסיר הצעתו של חבר הכנסת עזרן. אנא, במסגרת הזמן. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

ברשות היושב-ראש, אני חושב שהדבר הכי סאטירי שקרה לפוליטיקה הישראלית הוא, שהיו צריכים לחכות למהפך, לממשלה בראשות מפלגת העבודה, כדי שאנשי מפלגת העבודה, שמחנכים או מתיימרים לחנך לערכי תנועת העבודה, הם יהיו אלה שיקימו קזינו.

אין לך אפשרות – – –

מיכה גולדמן (העבודה):

אני מציע לבדוק כמה חברי מפד"ל מהמרים – – –

היו"ר י' עזרן:

בסדר, אבל הוא לא תומך בהם.

שאול יהלום (מפד"ל):

קודם כול – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יהלום, אל תיגרר לעניין הזה. זה לא ממין הטענה, אני מצטער מאוד.

שאול יהלום (מפד"ל):

אבל זה נכון, חבר הכנסת גולדמן, שההימור מתאים מאוד לממשלה שלכם – 400, 300, 100, כמה נחזיר. המספרות הזאת חזקה מאוד.

סגן השר גולדמן, תאמין לי, שאם פה ושם אנשים מהמרים, זה בסדר או לא בסדר, זה סיפור אחר, זה עדיין לא אומר שמדינת ישראל צריכה להקים קזינו; כמו גם שאם כמה אנשי חינוך לא מתנהגים כמו אנשי חינוך, זה לא אומר שזאת הנורמה של משרד החינוך.

לכן הייתי פונה במשפט אחרון לשר התיירות: כפי שהזכרת, למעלה מ-70% מיהודי ארצות-הברית לא מבקרים בארץ. תבדוק בבקשה מקור אחר לקבלת התיירות ולהכנסות מתיירות. אני מציע לך לקחת, באופן מקרי, את פרסומי משרד התיירות ולראות בכמה מהם מופיע, לדוגמה, הכותל המערבי ובכמה מופיעים השמש והים. זאת משום שמשרד התיירות והמדיניות הרשמית של המשרד

מתביישים כנראה לעסוק באופי הדתי ובסמל הדתי של מדינת ישראל, ושימוש בנושא הזה יכול להביא גם כן להגברת התיירות, ולא רק קזינו.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יהלום, גררת אותנו לתגובה של שר התיירות, שזכותו לענות, במסגרת דקתיים.

שר התיירות ע' ברעם:

אני חייב למסור בכל האחריות, שבכל פרסומי משרד התיירות, גם בסרט שיווקי שראיתי הבוקר, של לונדון, יש ביטוי גדול לקודשי ישראל, לרבות הכותל המערבי. אז בוא לא נשתמש בנימוק בלתי רלבנטי לעניין אחר.

היו"ר י' עזרן:

תודה. רבותי, כיוון שיש לנו ארבע הצעות להעביר לוועדות, ויש הצעה של השרים להעביר לוועדה – זה מה שאמרת?

שר התיירות ע' ברעם:

כן.

היו"ר י' עזרן:

אני אשאל כל אחד מהמציעים מה הוא מציע. מה אומר חבר הכנסת הרב שפירא?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

להעביר לוועדת הכלכלה.

היו"ר י' עזרן:

אדוני המציע, חבר הכנסת משה פלד?

משה פלד (צומת):

לוועדה שתחליט ועדת הכנסת.

היו"ר י' עזרן:

מה אומר המציע חבר הכנסת שפי?

יעקב שפי (העבודה):

לוועדת הכספים.

היו"ר י' עזרן:

ובכן, גם אני נמנה עם המציעים. אני מציע להעביר לוועדת הכספים.

אנחנו נצביע במשותף, מי בעד ומי נגד. נגד – להוריד את זה מסדר-היום. תודה.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 22

בעד ההצעה שלא לכלול בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

ובכן, 22 בעד, אחד נגד, אין נמנעים. אני קובע שכל ההצעות יועברו לוועדת הכנסת, ושם יוכרע באיזו ועדה הן יידונו.

הצעה לסדר-היום

התעללות מינית קשה ואחרת בילדים מצד בני משפחותיהם

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 940: התעללות מינית קשה ואחרת בילדים מצד בני משפחותיהם – של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. תשיב שרת העבודה והרווחה. בבקשה, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, במסגרת של שבע דקות.

אסתר סלמוביץ (צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אלו הן זכויות הילד, כפי שנקבעו בהצהרת האו"ם משנת 1959: "הזכות ליהנות מחיבה, מאהבה ומהבנה; הזכות להזנה נאותה, לדיור נאות ולטיפול רפואי נאות; הזכות ללמוד חינוך וליהנות ממשחק ומבילוי; הזכות לקבל שם ולהשתייך לעם; הזכות לטיפול מיוחד לילדים מוגבלים; הזכות להיות בין הראשונים לקבל עזרה בעת אסון; הזכות להיות חבר פעיל בחברה ולפתח כשרונות אישיים; הזכות לגדול בעולם של שלום ואחוזה בין העמים; הזכות להיות מוגן מפני כל צורה של הזנחה, אכזריות וניצול; הזכות ליהנות מזכויות אלו ללא הבדל גזע, צבע, מין, דת ומוצא לאומי, או חברתי".

אדוני היושב-ראש, 48 ילדים בעיר עכו, בהם בני פחות משלוש שנים, נפלו קורבן להתעללות מינית ואחרת מצד בני משפחותיהם. חלקם סבלו כוויות קשות שנגרמו במזיד וחלקם אף אושפזו לצורך קבלת טיפול רפואי בבית-חולים.

תושב נהרייה כבן 40 נעצר לפני כשבועיים בחשד שגרם לבתו בת ה-15 כוויות קשות ברגליה על-ידי שימוש במגהץ ביתי. בחקירת המשטרה הועלה גם החשד, שאותו אב אף נהג לאנוס את בתו שעה שאשתו השלימה עם מעשיו ושתקה.

בירושלים הורה רב חרדי להורי שלוש ילדות מגן-ילדים השייך לרשת "בית יעקב", שלא להתלונן במשטרה לאחר שהועלה חשד, כי חרדי, תושב השכונה, ביצע בהן מעשים מגונים.

ואנו ממשיכים להזדעזע למקרא הכותרות בלבד – – –

היו"ר י' עזרן:

איפה הופיע הנושא הזה, האחרון?

אסתר סלמוביץ (צומת):

הופיע בעיתון.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

אסתר סלמוביץ (צומת):

בן 78 ממושב באזור לוד חשוד שאנס את בתו והתעלל בה במשך 20 שנה, מאז היותה בת שש. עולה חדש מאשדוד, אשר הואשם ברצח בתו התינוקת, בדרך של הטחת ראשה ברצפה, הורשע בהריגה בלבד בעקבות עסקת טיעון. ואב מלוד, אשר הכה את בנו בן התשע במקל חיבוט שטיחים, גרם לו חברות ושטפי דם בכל אזור הגב.

מנתוני היחידה לסטטיסטיקה של משטרת ישראל עולה, כי במהלך שנת 1991 נפתחו במשטרת ישראל 210 תיקים בגין עבירות מין בקטינים. תשעה תיקים נסגרו מחוסר עניין לציבור, 15 נסגרו בשל העדר הוכחות, 44 נמצאו בשלבי קבלת החלטות בפרקליטות, 28 תיקים נמצאו בשלבי תביעה ובשישה תיקים הושגו הרשעות. בשנת 1985, לעומת זאת, נפתחו במשטרת ישראל רק 53 תיקים בגין עבירות מין בקטינים. כך שבהתייחס לנתוני שנת 1991 מדובר בעלייה של מעל ל-300% במספר התיקים.

יש בנתון זה כדי להצביע על עלייה ברמת המודעות של הציבור לבעיית ההתעללות בילדים ועל נכונותו ההולכת וגוברת לדווח על מקרי ההתעללות בילדים. ואולם, אנשי מקצוע מזהירים, כי הנתונים הללו אינם אלא קצה קצהו של הקרחון, וכי ממדי התופעה של התעללות והתאכזרות לילדים גדולים בהרבה מאלו הידועים לנו ומגיעים לכלל טיפול.

אדוני היושב-ראש, הלב נחמץ למשמע הנתונים הסטטיסטיים היבשים הללו ולמקרא הכתבות המתפרסמות בעיתונות חדשות לבקרים ועניינן התאכזרות לילדים. המחשבה כי מעבר לאותם נתונים יבשים של סטטיסטיקה לקונית מסתתרים מאות ואולי אלפי ילדים המשמשים בגופם ובנפשם כלי פורקן לתחלואי הוריהם ומבוגרים אחרים, המחשבה הזו בלבד די בה כדי להדיר שינה מעינינו.

הילדים, שלא כמבוגרים, אינם יכולים לתבוע את זכויותיהם ואת צורכיהם. הם תלויים בנו, בחסדינו ובמידת נכונותנו להגן עליהם ולהעניק להם את ילדותם, כפי שהם ראויים לחוותה.

אין ספק, שפעילותה האינטנסיבית של המועצה הלאומית לשלום הילד תרמה רבות לשיפור המצב. חוקים כגון החוק למניעת אלימות במשפחה והחוק למניעת התעללות בקטינים ובחסרי ישע (חובת דיווח) שיפרו מעט את המצב ואפשרו להתמודד עם חלק מן הבעיות בתחום זה. שיפור זה, יש לציין, הוא בבחינת טיפה דלה בים רוגש ואין בו כדי לענות על הצרכים האמיתיים.

כאן, בבית הזה, מעל הדוכן הזה, רוצה אני לקרוא את קריאתם ולזעוק את זעקתם של כל אותם ילדים אומללים, שילדותם ותומתם מחוללים בידי מבוגרים.

כאן, מעל הדוכן הזה, רוצה אני גם לקרוא לשרת העבודה והרווחה ולכל מי שיש לו יד ורגל בנושא, שלא להניח לנושא כאוב זה לרדת מעל סדר-היום ולא להותיר אותם מאות ואולי אלפי ילדים בודדים במערכה, חסרי מגן וחסרי ישע.

המערכה למיגור תופעת ההתעמרות בילדים חייבת להיות רחבת היקף וגורפת. את המאבק הזה ראוי שיובילו שרת העבודה והרווחה, שר המשפטים ושר המשטרה, בתמיכתם המלאה של כלל השרים וחברי הכנסת.

קיים הכרח מידי להחמיר את הענישה על פשיעה מכל סוג כנגד ילדים. ממחקרים שנערכו בארץ ובעולם עולה, שיש בענישה הולמת, מיידית ומוחשית, כדי להפסיק התנהגות אלימה ויש בה גם כדי לאותת לסביבה הקרובה ולשמש גורם שירתיע אחרים מלנקוט אלימות כלפי ילדים.

הניסיון מורה, שבתי-המשפט נוטים משום-מה, ולמען מידת ההגינות אציין שמדובר בחלק מן המקרים, להקל בעונשם של מבוגרים המואשמים באלימות כלפי ילדים. כדוגמה אציין אדם שהורשע בבית-המשפט המחוזי במעשים מגונים בתינוקת, לרבות ניסיון לאונס, ובית-המשפט גזר עליו שישה חודשי עבודות שירות. פסק-דין מסוג זה יש בו כדי לאותת לציבור מתעללים פוטנציאלי, כאילו רואה המדינה בתחום זה של התעללות בילדים תחום זניח, שהטיפול בו שטחי וההתייחסות לגביו סלחנית, או יותר נכון לומר בלתי מחמירה.

אדוני היושב-ראש, נקמת דם ילד קטן לא ברא השטן – זאת קבע המשורר. אנו מחויבים להגן על אותם ילדים, למנוע את הפיכתם קורבנות להתעללות מצדם של מבוגרים, ובמקרה הצורך גם לנקום את נקמתם באופן שירתיע אחרים.

אני קוראת לפעול לאלתר ליצירת מנגנונים יעילים להתמודדויות עם הבעיה, ומנגנונים אלה ראוי שיהיו משולבים ויקיפו תחומים רבים, כגון ענישה, חינוך, מניעה וטיפול.

לפיכך יש לפעול לאלתר: א. להחמרה מיידית של הענישה בגין עבירות מין ואלימות בילדים, החמרה שתבטיח ענישה הולמת ומרתיעה; ב. הקצאת משאבים תקציביים שיבטיחו פעילויות בתחומים של חינוך הציבור למודעות, לעירנות ולנכונות לדווח לרשויות על מקרי אלימות, הגדלת התקנים להעסקת עובדים סוציאליים ואנשי חינוך המיומנים בטיפול בתופעה, הכשרת עובדים שיפעלו למניעת התופעה ולטיפול בקורבנותיה, הקמת מסגרות לחינוך הורים, הקמת מעונות שיאפשרו הוצאת הילדים, במקרה הצורך, והרחקתם ממוקדי אלימות תוך כדי קבלת טיפול הולם ושיקום.

אדוני היושב-ראש, לסיום ברצוני לשוב ולקרוא לחברי הבית הזה שלא להניח לנושא אלא להירתם ולפעול ככל שיידרש ובלבד שיהא לאל ידינו להישיר מבטינו אל ילדי ישראל בידיעה שאנו עושים ואיננו חוסכים מעצמנו מאום על מנת להבטיח להם ילדות ראויה ומאושרת.

אשר על כן, אדוני היושב-ראש, הצעתי לבית הזה היא להעביר את הנושא לדיון במליאה בהקדם האפשרי. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחברת הכנסת סלמוביץ. אני מבקש מכבוד שרת העבודה והרווחה להשיב.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להודות לחברת הכנסת אסתר סלמוביץ על העלאת הנושא. אני עצמי, כחברת כנסת, העליתי נושא זה מעל דוכן הכנסת פעמיים, כאשר בשתי הפעמים – – סליחה, אם את לא מעוניינת לשמוע, אני לא אשיב.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, היא פשוט אמורה להחליף אותי בניהול הישיבה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

ברשותך, אני ממתינה, כי אני רוצה שהיא תשמע.

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת סלמוביץ, אני מוכן לתת לך להקשיב אם את רוצה.

אסתר סלמוביץ (צומת):

לא, תודה, אני אשמע את התשובה מהדוכן.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה, גברתי השרה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לחזור על דברי התודה שלי אלייך על העלאת הנושא ולחזור ולומר, שפעמיים העליתי מעל דוכן זה את הנושא של התעללות מינית בילדים ובשתי הפעמים ציטטתי ממכתבה לשופטת של ילדה שאביה התעלל בה במהלך שנים. היא כתבה לשופטת: "מה שאני רוצה כשאני אהיה גדולה זה להיות שופטת. אם יבוא לפני בבית-המשפט מקרה אחד כמקרה שקרה לי, אני אגזור גזר-דין מוות על האב שעושה זאת לילדיו".

תופעת האלימות במשפחה היא בעיה חברתית המחייבת היערכות ופעולה בעלת אופי רב-מקצועי, טיפולי ופולי. בעבר נתפסה בעיית האלימות כלפי בן זוג, קטין, זקן, נכה או מפגר כבעיה תוך-משפחתית שיש להצניעה בתוך המשפחה. היום גברה מאוד המודעות לזכותה ולאחריותה של החברה להגן על חסרי הישע. שינוי זה בא לידי ביטוי בחקיקת תיקון מס' 26 לחוק העונשין בשנת 1989, הידוע בכינויו "חוק חסרי ישע". החוק קבע, שקיימת חובת דיווח למשטרה או לפקיד סעד, בכל מקרה של פגיעה בחסר ישע. במקרה של פגיעה בקטינים קבע החוק, שהמשטרה או פקיד סעד יקבלו דיווחים על פגיעה בילדים על-פי חוק הנוער (טיפול והשגחה), שנחקק בשנת 1980.

מאז חיקוקו של תיקון מס' 26, ודומני שלחבר הכנסת דדי צוקר היה חלק גדול גם ביוזמה וגם בזירוז מהלך החקיקה, יש בידינו נתונים על מספר הפגיעות – –

דוד צוקר (מרצ):

למען הדיוק בפרוטוקול, זה היה עם חבר הכנסת חנן פורת.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

יחד, אבל אתה היית אחד מהם. אני אמרתי שהיית אחד, לא זכרתי מי היה השני.

מאז חיקוקו של תיקון מס' 26 יש בידינו נתונים על מספר הפגיעות המדווחות לפקיד הסעד. לכאורה, נתונים אלה מצביעים על עלייה דרסטית בשיעורן. לדוגמה, ב-1991 קיבלו פקיד הסעד של עיריית תל-אביב 3,656 דיווחים, ובמחצית הראשונה של 1992 – 2,769. באשדוד – אני מביאה את דוגמת אשדוד, שבה הוצגה התופעה לפני לראשונה, בסיוור שלי כאורחת אגף הרווחה של עיריית אשדוד – הוברר שבאותה עת היתה שם במיוחד התופעה בתחילת התפתחותה בידיעה על ממדיה הגבוהים.

באשדוד המספרים הם 162 ב-1991 ו-172 במחצית הראשונה של 1992. מספרים אלה מרמזים על הכפלה במספר ההתעללויות בילדים בתוך שנה אחת.

מדוע אני אומרת מרמזים? אני קיימתי בנושא הזה דיון במשרד – בוודאי לא הדיון האחרון – והערכת העוסקים בנושא טרגי זה במשרד היא, שהמספרים מצביעים על עלייה במודעות החברתית לפגיעות בילדים, יותר משהם מצביעים על עלייה בהיקפה האמיתי של תופעת הפגיעה בקטינים. פקידי הסעד מצביעים, לדוגמה, על כך שדיווחים רבים מתייחסים לפגיעות שוליות מבחינה פלילית, כגון סטירות וצרחות, פגיעות שהמחוקק לא התכוון שבגינן ייפתחו הליכים משפטיים.

הערכתנו היא, שב-1992 היו כ-12,000 דיווחים על פגיעות, כ-2,500 מהן היו פגיעות חמורות. זה הגרעין הקשה שבו חייבים לטפל.

כל האמור אינו בא בשום אופן להקל בחומרתה הנוראה של התופעה. המשרד מפעיל היום 320 פקידי סעד, לעומת 150 בעת חקיקת תיקון מס' 26, ומשקיע השקעה רבה בהכשרתם, לפני מינוים לתפקיד ובמהלך ביצוע תפקידם.

הכלים שהחוק מעמיד לרשות פקידי הסעד מגוונים: הם רשאים להורות, ראשית בצו שתוקפו לשבעה ימים ולאחר מכן בהתאם לצו שופט, על תוכנית התערבות הקובעת כללי התנהגות כלפי הקטין הנפגע. הם רשאים, על-פי צו, להורות על שהיית הקטין במעון יום, במועדונית, באומנה יומית או במרכז-יום מסוג אחר. הם רשאים לחייב את המשפחה לקבל הדרכה וחונכות. הם גם יכולים לבקש מהשופט להוציא את הילד מביתו ולהעבירו לפנימייה.

המשרד מודע לכך שהפתרונות הללו אינם נותנים מענה מידי במקרה שמתגלה התעללות קשה בילד. לכן המשרד פועל להקים מרכזי חירום שיהיו מעין מקלטים מידיים. המרכז הראשון הוקם לפני חודשים מספר בירושלים. יש בו כ-15 מיטות, ועברו דרכו בארבעת החודשים האחרונים יותר מ-30 ילדים. במרכז זה יש התייחסות כוללת: הגנה על הילד, אבחון כולל ועבודה עם המשפחה ככל שניתן, אם ניתן. במהלך שנה זו ייפתחו מרכזים נוספים, וזה נמצא בשלבי ביצוע, בתל-אביב ובקריית-אטא. ב-1994 ייפתח מעון רביעי, בבאר-שבע.

רבות, חברי הכנסת, הגנה על ילד הנפגע בחיק משפחתו גובלת לעתים בבלתי אפשרי. גילוי ההתעללות והפגיעה וכניסת המשטרה והחוק למשפחה מערערים כל איזון, טוב או רע, הקיים במשפחה, וחושפים את הילד לעוינות ולדחייה. כנגד זה, אי-התערבות במשפחה שכזו מותירה את הילד בתוך מצבים שעלולים להובילו עד לאשפוז פסיכיאטרי. המשרד משקיע חשיבה רבה בפיתוח הכלים הנכונים, והם, על-פי הסדר: פיתוח כלים והתמודדות עם מצבי חירום – זו עדיפות מספר אחת בסדר-היום של המשרד – בניית תוכניות מתאימות לילדים ולמשפחה והכשרת כוח אדם לטיפול ארוך-הטווח שלו זקוקים הילדים ומשפחותיהם.

אני רוצה לומר לך, גברתי היושבת-ראש, כמגישת ההצעה, אינני מתייחסת, ובמתכוון, לפסיקותיהם של השופטים או של בתי-המשפט. גם לי יש הערכה משלי על כמה מפסקי-הדין, ולפי טעמי אלה פסקי-דין שאינם גורמים להרתעה משמעותית, של האבות במיוחד, ולפעמים בשותפות הורים במיוחד, שמתעללים במשך שנים בילדיהם. אבל כמי שמכבדת מאוד את מערכת המשפט אני רוצה לקוות, שהדברים שנאמרים כאן, שנאמרו על-ידך, שנאמרים על-ידי, שנכתבים ונאמרים לעתים

מזמנות על-ידי הרבה חברי כנסת ואנשי ציבור, ישפיעו, ולו במעט, על הלך רוחם של השופטים בשבתם על כס המשפט ובדונם מקרים כל כך חמורים של התעללות, במיוחד של אבות בילדיהם.

אינני חושבת שבשלב זה הבעיה העומדת לפנינו היא הקצאת תקציבים. אנחנו הגדלנו פי-שניים ויותר את התקנים לנושאים הללו. אנחנו צריכים רק לדאוג לתשומת-לב רבה יותר בתוך לשכות הרווחה העירוניות. יש היום תוספת של 100 תקנים לעובדים סוציאליים, כולם מיועדים ללשכות הרווחה העירוניות.

הטיפול בהורים הוא קשה מאוד. לפני שבוע סיירתי בירושלים. לא הייתי באותו מקלט אבל הייתי במועדונית לילדים מהסוג הזה, או לילדים שסובלים ממצוקות אחרות. זה טיפול יקר מאוד. ארבע עובדות על שבעה ילדים. לפי הערכתי, אין ברירה. עם אותן ארבע או חמש או שלוש עובדות מקצועיות נצטרך להביא קבוצות גדולות יותר של ילדים כדי להוציא אותם מהבית ולהציל אותם ממצוקות נוראות – לא כולן התעללויות מיניות, אבל גם התעללויות מיניות.

והדבר האחרון הוא המעונות והמקלטים. אם ניתן יהיה ואם נראה שזה מסייע, אינני חושבת שתהיה מניעה מלהוסיף עוד מקלט כדי להציל ולסייע לאותם ילדים.

אני מודה לך שוב על העלאת הנושא. בשל חשיבותו ובשל החשיבות שאני מייחסת לדיון בו, ולא-הורדתו מעל סדר-יומנו, אני מציעה להעביר את הצעתך, גברתי היושבת-ראש, לדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לגברתי שרת העבודה והרווחה. אני מסכימה להעברת הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה. מי בעד העברת הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה? מי נגד?

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא יועבר לדין בוועדת העבודה והרווחה.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – שלילת דמי אבטלה), התשנ"ג-1992

(הצעת חבר הכנסת פ' בדש)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעת חוק שע"ז: הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – שלילת דמי אבטלה), התשנ"ג-1992. יציג את החוק חבר הכנסת פנחס בדש. בבקשה.

פנחס בדש (צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להעלות היום את הצעת החוק שבאה לצמצם למינימום את המצב שנוצר, ולפיו אנשים מקבלים דמי אבטלה וגם עובדים במקומות עבודה.

מספר הבלתי-מועסקים היום – הם לא מוגדרים מובטלים אלא בלתי-מועסקים – הוא כ-130,000 איש. מתחקיר שעשה העיתון "מעריב" ב-30 באוקטובר 1992 ומבדיקות שנעשו על-ידי הביטוח הלאומי ושירות התעסוקה ומסכימות עם התחקיר שעשה "מעריב" עולה, ש-15% ממקבלי דמי אבטלה הם בעצם מתחזים. הם גם עובדים וגם מקבלים דמי אבטלה.

אם אנחנו עושים חשבון פשוט, 18,000 איש בישראל מקבלים כל חודש דמי אבטלה למרות היותם עובדים במקומות עבודה שונים. אם נביא בחשבון, שמינימום דמי האבטלה הוא 1,000 ש"ח, אנחנו מדברים על 18 מיליון ש"ח בחודש, או יותר נכון 216 מיליון ש"ח בשנה שהמדינה משלמת, בניגוד למגיע, לאנשים אלה. זה נתון לפי בסיס מינימלי.

יש בהצעת החוק, ותיכף אסביר אותה בפרוטרוט, גם הצעה לבצע בדיקה של מתחזים על-ידי חברת "מודיעין אזרחי" או חברה אחרת. אני בדקתי עם החברות, הם לוקחים בערך 250 ש"ח עבור אדם. אם ניקח מספר של 10,000 איש, לפי הבדיקות – 15% ל-1,500 איש, נגיע למצב שעלות הבדיקה תהיה כ-3.7 מיליון ש"ח. החיסכון יהיה כ-11 מיליון ש"ח, כי מדובר על כ-15 מיליון ש"ח שייחסכו למדינה.

הצעת החוק אומרת, שאם התגלה למוסד לביטוח לאומי כי הזכאי לדמי אבטלה עובד או עוסק במשלח-יד בתקופה שבה הוא מקבל דמי אבטלה, ישלול המוסד את זכותו לדמי אבטלה לתקופה של 24 חודש מהיום שבו החל לקבל דמי אבטלה.

אני מוכן שוועדת החוקה תחליט לגבי הזמן, אם שנתיים או שנה וחצי או שנה, אבל חייב להיות פה ממד הענישה, כדי שאדם ידע שאם הוא מקבל דמי אבטלה שלא כחוק הוא ייענש בלי לגרוע מאחריותו הפלילית, אחריות של רמאות בנושא הזה.

דב שילנסקי (הליכוד):

למה ועדת החוקה? אתה טועה.

פנחס בדש (צומת):

איזו ועדה?

דב שילנסקי (הליכוד):

ועדת העבודה והרווחה.

פנחס בדש (צומת):

אז ועדת העבודה והרווחה תטפל בזה.

אני לא מתעקש על השנתיים, זה יכול להיות שנה, שנה וחצי, אבל חייב להיות נתון של הרתעה נוסף על החוק הפלילי, שזה תהליך שמתמשך כמה שנים ולוקח זמן. אני חושב, שאם אדם ידע שהוא יאבד את זכותו לדמי אבטלה לתקופה מסוימת, אם נביא בחשבון ש-5% מהמתחזים יימנעו מכך, זה יחסוך למדינה כסף רב.

לכן, אני לא רואה שצריכה להיות התנגדות להצעת חוק שכזאת, ואני מבקש את התמיכה בה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת פנחס בדש. אני מזמינה את כבוד שרת העבודה והרווחה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, מונחת בפניכם הצעתו של חבר הכנסת פנחס בדש לתיקון פרק ביטוח אבטלה שבחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ה-1968. התיקון המוצע לחוק בא לשלול את הזכות לדמי אבטלה לתקופה של שנתיים ימים ממי שעבד בתקופה שבעבודה שולמו לו דמי האבטלה. מדברי ההסבר להצעת החוק עולה, כי מטרת ההצעה היא להרתיע את אלה המקבלים דמי האבטלה במרמה.

אין ספק כי קבלת גמלה מהמוסד לביטוח לאומי במרמה הינה בגדר מעשה חמור שאין לעבור לגביו לסדר-היום. יש להדגיש כי מדובר במקרים חריגים, והמוסד לביטוח לאומי עושה ככל שביכולתו, בעזרת המידע המצוי ברשותו, על מנת לאתר אותם מקרים חריגים שבהם נעשה שימוש לרעה בזכות לדמי האבטלה.

בסעיף 149 לחוק הביטוח הלאומי נאמר כך, ואני מצטטת: "ניסה אדם להשיג גמלה במרמה, תופחת הגמלה שהוא זכאי לה ב-25%". כלל זה חל לגבי כל הגמלאות שמשלם המוסד לביטוח לאומי לפי חוק הביטוח הלאומי, לרבות דמי אבטלה.

עם כל החומרה שיש לייחס למעשה כגון זה, שבו לא הודיע המבוטח למוסד על עבודתו בתקופת תשלום דמי האבטלה, אני סבורה כי צדק המחוקק כאשר לא שלל באופן מוחלט את הזכות לדמי אבטלה לתקופה של שנתיים, כפי שמוצע בהצעת החוק של חבר הכנסת בדש.

יש לזכור כי אנו מצויים בתקופה שבה יש קושי רב במציאת עבודה מתאימה למי שנפלטו ממעגל העבודה ולאילו המבקשים להצטרף למעגל זה לראשונה. דמי האבטלה מהווים עבור המובטל תחליף זמני לשכר בתקופה שבה לא נמצאה בעבורו עבודה מתאימה, וזאת על מנת לאפשר לו בהמשך להיקלט מחדש במעגל המועסקים. לפיכך אני סבורה כי שלילת רבע מדמי האבטלה המגיעים למבוטח, כפי שקבוע בחוק הקיים, היא בבחינת עונש חמור למדי, בפרט כשמדובר במובטל שדמי האבטלה אמורים לשמש אותו לפרנסתו ולפרנסת בני משפחתו בתקופה שבה לא משולם לו שכר, וכאשר הוא מנסה להיקלט במקום עבודה חדש.

חברי הכנסת, גם אני חשה שנעשה שימוש לרעה בחוק דמי אבטלה, אך במטרה להתמודד עם התופעות הקשות של ניצול דמי אבטלה שלא כהלכה הקמתי במשרד העבודה והרווחה צוות מיוחד, שתפקידו לבחון מחדש את הנושא. בראש הצוות עומד היועץ המשפטי במשרד, יצחק ברק, וחברים בו פרופסור רבקה בר-יוסף, שהכינה בשעתה את חוק ביטוח דמי אבטלה לשר העבודה המנוח יוסף אלמוגי, פרופסור רות בן-ישראל והיועצים המשפטיים של הביטוח הלאומי ושל שירות התעסוקה. לצוות ניתן זמן קצוב להביא המלצותיו בפני, כשלושה שבועות מהיום. אני תקווה שהצוות יצליח למצוא נוסחה הולמת גם לבעיה שהעלה המציע, חבר הכנסת בדש, והוא העלה רק בעיה אחת ממכלול בעיות רבות אחרות של שימוש לא נכון, לא טוב ולא בריא בחוק דמי האבטלה.

לכן אני מציעה לחבר הכנסת בדש להסתפק בדברי אלה ולהצטרף כאשר אנחנו נביא הצעת חוק כוללת מטעם שרת העבודה והרווחה והממשלה, ואני אעשה הכול על מנת לזרז את מלוא ההליכים כדי לתקן את כל הפרצות, ולא פרצה אחת בלבד, שקיימות היום בחוק דמי אבטלה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לגברתי, שרת העבודה והרווחה. חבר הכנסת בדש, יש לך זכות תגובה. בבקשה.

פנחס בדש (צומת):

אני מבקש להצביע על העברת הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בדש מבקש להצביע בעד החוק. אם כך, אנחנו עוברים להצבעה. אבקש להצביע בעד או נגד העברת הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 4

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון שלילת דמי אבטלה),

התשנ"ג–1992, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמונה בעד, ארבעה מתנגדים, נמנע אחד. הצעת החוק הועברה לוועדה העבודה והרווחה.

הצעת חוק לתיקון פקודת אמנות השמן האנגלו-אירניות 1938 (ביטול סעיף 11).

התשנ"ג–1992

(הצעת חבר הכנסת ד' צוקר)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת להצעת חוק רנ"ו, הצעת חוק לתיקון פקודת אמנות השמן האנגלו-אירניות 1938 (ביטול סעיף 11), התשנ"ג–1992. יביא את החוק חבר הכנסת דוד צוקר.

דוד צוקר (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לפענח את הצופן המוזר הזה שהיה כתוב במשך שבועיים על לוח המודעות של הכנסת – מה פירוש הצעת החוק הזאת. נשאלנו כל כך הרבה פעמים מה העניין, אז אולי עכשיו הגיע הזמן לפענח את החידה הגדולה. ובכן, מדובר בחוק סיפוח. תופתעו, אבל גם הממשלה הזאת, שייצג אותה מייד השר אמנון רובינשטיין, וגם אני מציעים לספח למדינת ישראל עוד כ-4,000 דונם.

משה פלד (צומת):

נהדר, יישר כוח.

דוד צוקר (מרצ):

כלומר, עוד הימין עומד ומדבר על הגדלת המדינה וכבר אנחנו באים ועושים ממש למען הגדלת שטחה של המדינה.

ובכן, מכוח פקודת אמנת השמן האנגלו-אירנית מ-1938 בתי-הדין בעצם מצויים בשטח שהוא אקס-טריטוריאלי על-פי אותה אמנה, ובה לשורה ארוכה של חוקים אין תחולה באותו שטח. בתי-הדין הם הממשיך החוקי של אותה חברת נפט אנגלו-אירנית, וממשלת ישראל היא הממשיך החוקי של הנציב הבריטי, ולכן מצוי היום באזור חיפה שטח של כמה אלפי דונמים שבו מצויים ארבעה מפעלי תעשייה חשובים ביותר, אבל מן המזהמים ביותר באזור. מדובר בבתי-הדין, ב"כרמל אוליפנים", ב"חיפה כימיקלים" וב"גדות", והצעת החוק הזאת נועדה להסדיר עניינים שבתחום איכות הסביבה מבלי – אני מדגיש, מבלי – שתהיה פגיעה כלשהי, וכך צריך לעשות מאמץ, ביכולתם של המפעלים הללו לייצר, לייצא ולהעסיק מאות רבות של עובדים.

מאחר שהתחום הזה הוא אקס-טריטוריאלי, הרי שמרבית הסמכויות המעשיות לפיקוח בשאלות איכות הסביבה המסורות בידי אגד הערים המקומי, יש קושי אמיתי או בלתי אפשרי בכלל להחיל אותן ולממש אותן. אני מדבר על חוק רישוי עסקים, על חוקים שעוסקים בשאלות סניטריות, החוק למניעת מפגעים, חוק התכנון והבנייה, חוק איגודי ערים, חוק שמירת הניקיון.

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

חוק מניעת מפגעים חל מכוח צווים אישיים.

דוד צוקר (מרצ):

הוא כן חל מכוח צווים אישיים? בסדר.

מאחר ששטח הזיכיון של בתי-הזיקוק לא נכלל כיום בתחומה של שום רשות מקומית, הרי שאגד הערים המקומי, אגד ערים חיפה, אינו יכול לאכוף את חוקי איכות הסביבה ואינו יכול להפעיל את התקנות הקשורות לאותם חוקים, אלא אם כן הדבר נעשה באופן רצוני, באופן וולונטרי, באותם מפעלים.

מכאן, מדובר במצב לא תקין, שכתוצאה ממנו אזרחי חיפה עלולים, ובפועל נפגעים מזיהומים או בחוסר יכולת של אגד ערים חיפה לאכוף את החוק הישראלי החל בכל שאר המפעלים ביתר חלקי המדינה.

לא יהיה נכון לומר שבתי-הזיקוק או מפעלים אחרים הם מפעלים שלחלוטין לא נדרשים לשאלות איכות הסביבה, וההשקעות בתחום הזה הן גדולות ביותר בשנים האחרונות. אבל לא סביר, לא תקין, להשאיר מצב שבו אגד ערים חיפה אינו יכול להקים אפילו תחנות ניטור לבדיקת שיעורי זיהום האוויר באותו אזור, וכך הדבר גם בתחומים אחרים, כאמור.

ובכן, הצעתי היא למחוק את סעיף 11 מאמנת השמן האנגלו-אירנית, ובכך לספח את השטח הזה למדינת ישראל; או, אם להיות יותר רציני, בכך לאפשר את הפעלת כל הדינים והחוקים שהזכרתי קודם לכן בתחום הזיכיון של בתי-הזיקוק.

ההמלצה שלי, ואני מניח, גם של הממשלה, היא להפעיל את האזור הזה כרשות מקומית תעשייתית. כבר יש ניסיון אחד כזה בארץ. דבר זה נכון גם מבחינת צורכי הייצור וגם מבחינת ההיבט הסביבתי. אין צורך ולא כדאי לספח את האזור הזה לאחד מן היישובים, מן הרשויות המקומיות הסמוכות לאזור, אלא לכוון שם רשות תעשייתית. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת דוד צוקר. אני מזמינה את כבוד שר האנרגיה והתשתית.

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הנושא של האקס-טריטוריאליות של בתי-הזיקוק והמפעלים הסמוכים אל בתי-הזיקוק הוא נושא שעלה כבר בכנסת הקודמת על-ידי חבר הכנסת צוקר. זה נושא קצת מורכב, מכיוון שכרוכות בו גם זכויות רכושיות. שכן, האמנה הידועה כאמנת השמן האנגלו-אירנית, שאינה מתייחסת, לא לשמן, לא לאנגליה ולא לאירן, אלא לבתי-הזיקוק בחיפה, היא אמנה שיש לה גם היבט רכושי חוזי.

הכוונה היא לכך, שבשנת 1971 מכרה המדינה חלק ממניותיה בחברה הזאת ל"חברה לישראל", בשיעור של 26%. אנחנו לא היינו רוצים לפגוע בזכויות של בתי-הזיקוק ושל השותפים בבתי-הזיקוק.

עם זאת, אני מסכים עם חבר הכנסת צוקר, שלא ייתכן ולא יעלה על הדעת שבימינו אנחנו נגביל כהוא-זה את הפיקוח על איכות האוויר ועל איכות הסביבה בשל קיומה של אמנה זו ושל סעיף 11 שבה. זה דבר שאין לו שום צידוק.

בתי-הזיקוק קיבלו על עצמם, ובשם אני מודיע זאת, שהם יהיו מוכנים לכל דין הקשור באיכות הסביבה, בכלל זה העניין של זיהום נחל קישון, על מנת לקיים את ההתחייבות שלהם כלפי הציבור הישראלי.

אגב, במאמר מוסגר – חבר הכנסת צוקר הזכיר זאת – בבתי-הזיקוק בחיפה נעשתה עבודה שהושקע בה סכום גדול של כסף, ותוצאותיה הן אולי מהדרמטיות ביותר בישראל.

אבל, אין די בכך. אנחנו רוצים שכל המכלול של דיני איכות הסביבה יופעלו על בתי-הזיקוק. איך עושים זאת בלי לפגוע בזכויות? אני חושב שהוועדה תצטרך לדון בכך. הממשלה, על כל פנים, מסכימה שלצורך העניין הזה של החלת דיני איכות הסביבה על בתי-הזיקוק, הצעת חוק זו תועבר לוועדת הכלכלה של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר. אם אין הצעה אחרת, אנו עוברים להצבעה בעד או נגד העברת הצעת החוק לוועדת הכלכלה של הכנסת להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת אמנות השמן האנגלו-אירניות 1938 (ביטול סעיף 11), התשנ"ג-1992, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק הועברה לוועדת הכלכלה.

חברי הכנסת, הישיבה הבאה תתקיים ביום שני בשבוע הבא, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 17:05.